

2044
7/189
ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ DRUKARZY I ODLEWACZY
CZCIONEK ORAZ POKREWNYCH ZAWODÓW AUSTRII

Założony w roku 1894

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI ZWIĄZKU ZA ROK 1909
POGLĄD NA OGÓLNA DZIAŁALNOŚĆ
STOWARZYSZEŃ ZWIĄZKOWYCH OD
□ CZASU ICH ZAŁOŻENIA □

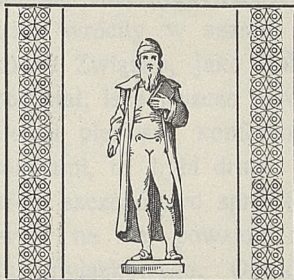
Przełożył z niemieckiego: Maksymilian Hempel □ Sprawozdanie
to wyszło ponadto w językach: niemieckim, czeskim i włoskim

WIEDEN 1910 □ NAKŁADEM ZWIĄZKU (FRANC. REIFMÜLLER)

: Związek Stowarzyszeń drukarzy :
i odlewaczy czeionek i pokrewnych
zawodów Austrii. - Założ. w r. 1894.

Sprawozdanie

z działalności Związku
za czas od 1. stycznia
do 31. grudnia 1909 **z**
wraz z poglądem na
△ ogólną działalność △
Stowarzyszeń zwią-
zkowych od czasu ich
△ △ △ założenia △ △ △

Wiedeń 1910. Nakładem Związku (Fr.
Reifmüller). Z Drukarni Udziałowej we
△ △ △ Lwowie, ul. Kopernika l. 20. △ △ △

Słowo wstępne.

Ruchliwy i bogaty w pracę organizacyjną rok się skończył — a jeżeli zbadamy, jakie nam r. 1909 przyniósł postępy i wyniki, to widzimy, że wiele z naszych życzeń pozostało niespełnionych, że ale mimo to z radością możemy spoglądać na sukcesy, jakie organizacja wywalczyła.

Jednem z najważniejszych zdarzeń w roku sprawozdawczym było urządzenie dwóch konferencji przewodniczących, z których pierwsza poświęconą była uregulowaniu sprawy pokrewnych stowarzyszeń. Rok upłynął od czasu tej konferencji do wydrukowania sprawozdania i wiele zmieniło się w tym czasie na korzyść i pożytek organizacji. Znikło samodzielne, do poparcia ogólnej organizacji wcale się nieprzyczyniające postępowanie stowarzyszeń pokrewnych — spokój i mir wróciły w szeregi kolegów — wszyscy czują się jednymi, jako członkowie Związku, jako koledzy. Oby piękny ten stan nie tylko zawsze takim pozostał, lecz jeszcze bardziej się umacniał w naszym i organizacji interesie. Jeżeli pierwsza konferencja przewodniczących przywróciła zgodę między kolegami, to była druga dla ogółu również doniosłą. Roztrząsano na niej bowiem szczegółowo sprawę założenia Państwowego Stowarzyszenia i będą uchwały na niej powzięte z pewnością miarodajne dla dalszych uchwał Zjazdu związkowego. Oprócz tej nadzwyczaj ważnej sprawy, zajmowała się druga konferencja najżywoćniejszymi interesami kolegów i zajęła stanowisko wobec coraz bardziej wzrastającego podrażania środków do życia. Konferencja uchwaliła odbycie w jednym dniu (28. listopada) w całej Austrii zgromadzeń, któreby się zająć miały podrażaniem środków życiowych. Zgromadzenia miały w całej Austrii świetny przebieg i uchwalono równobrzmiące pismo do pryncypałów. Niechlubny wyjątek przy tem manifestowaniu solidarności uczynili koledzy tryesteńscy. Odmówili oni wysłania pisma do swych pryncypałów — gdyż było ono dla nich „za koncyljantne“ (!?). Zjazd związkowy znajdzie środki i sposoby, ażeby na przyszłość jaknajenergiczniej powstrzymać tego rodzaju naruszenia solidarności.

Że walka towarzyszy o egzystencję i chleb nie jest łatwą, zrozumiał także Urząd cennikowy i uchwalił polecić panom pryncypałom, ażeby według

możności udzielili dodatków także i towarzyszom, wynagradzanym ponad minimum. Tej życzliwości ze strony pryncypałów w Urzędzie cennikowym nie można było jednak skonstatować u funkcjonariuszy Państwowego Związku właścicieli drukarni. Ba, wypowiedziano się nawet przeciwko każdemu polepszeniu, z wyjątkiem minimum. Odnośne wezwania w „Buchdruckerwehr“ z 1. i 15. listopada 1909 należy tu uwiecznić, ażeby nie zapomnieć, jak organizacja pryncypałów uwzględniła uzasadnione życzenia towarzyszy.

Utrzymanie cennika! Jedynie minimum i tylko minimum podwyższa się z 1. stycznia 1910.

P. E. Cennik normalny postanawia wyraźnie, że z 1. stycznia 1910 podwyższa się tylko minimum pewnych pieniędzy. Wynagradzani ponad minimum nie mogą zatem żądać również automatycznej podwyżki swej płacy tygodniowej.

Największa część pryncypałów odczuła, mimo podniecań „Buchdruckerwehr“, potrzeby robotników i udzieliła ogólnych polepszeń płac. Niestety, niektóre personele były zmuszone wymówić kondycje z powodu niepolepszenia płac, co ze strony pryncypałów oznaczono jako wykroczenie przeciwko wspólności cennikowej. Na to zdanie nie możemy my towarzysze nietylko się zgodzić, lecz — przeciwnie — musimy je jaknajenergiczniej odeprzeć.

Z końcem roku sprawozdawczego osiągnął także cennik normalny pierwszą połowę swego okresu ważności. Zaprowadzenie cennika w tych czteru latach można nazwać dobrem. Obecnie istnieje w Austrii 1205 cennikowych drukarni wobec 96, w których cennika jeszcze nie zaprowadzono. Miejmy nadzieję, że do wygaśnięcia ważności cennika stosunkowo mała liczba niecennikowych drukarni znacznie się zmniejszy. Jeżeli w przemyśle ma panować spokój, wtedy wspólność cennikowa jest dla obu stron — przedsiębiorców jak towarzyszy — niezbędną instytucją. Jakkolwiek przedsiębiorcy w ogólności nie są przyjaciółmi zbiorowych umów cennikowych i jakkolwiek niesumienni podlegacze wzywają właścicieli drukarni do porzucenia wspólności cennikowej, potrafimy obronić wspólność cennikową i, ponieważ chcemy wspólności cennikowej, żądamy nietylko poręczonych nam cennikiem praw, lecz wypełniamy także włożone na nas w nim obowiązki! Wspólności cennikowej nie powinno się przeto porzucać, powinno się ją jeszcze bardziej wybudowywać, celem podniesienia przemysłu i ekonomicznych stosunków towarzyszy. Instytucja mężów zaufania musi wreszcie stać się tem, czem sobie ją zastępcy towarzyszy przy ostatniej rewizji cennika przedstawiali: łącznikiem między towarzyszem a pryncypałem. Musimy się starać, o ile to możliwe, unikać konfliktów — samopomoc musi się potępiać — we wszystkich wypadkach należy wzywać cennikowy sąd polubowny, wzgl. Urząd cennikowy. Przyznać się musi, że niektóre sądy cennikowe nie funkcjonują tak, jakby powinny w interesie wspólności cennikowej. Przeciwko przewlekaniu sporów ze strony tych sądów musi organizacja towarzyszy jaknajenergiczniej protestować, a można to o tyle łatwiej uczynić, ile że zastępcą przewodniczącego jest towarzysz. W Austrii jest 14 cennikowych sądów polubownych, które w roku sprawozdawczym rozsądzały w 151 wypadkach, które się na poszczególne sądy polubowne rozdziałały, jak następuje:

Kraj	Sporów	Przyznano słuszość towarzysz. pryncypałom		Ugoda
Czechy	30	23	6	1
Bukowina	6	5	1	—
Wsch. Galicya	11	7	4	—
Zach. Galicya	8	5	2	1
Karyntya	2	—	1	1
Kraina	3	1	2	—
Pobrzeże	1	1	—	—
Morawy	16	13	3	—
Dolna Austrya	51	38	10	3
Górna Austrya	4	3	1	—
Solnogród	—	—	—	—
Śląsk	7	7	—	—
Styrya	3	2	1	—
Tyrol	9	6	3	—
	151	111	34	6

W 111 wypadkach byli towarzysze, w 34 wypadkach przedsiębiorcy, w prawie. Widzimy z cyfr, po czyjej stronie najwięcej błędów cennikowych zachodzi.

Ekonomiczne przesilenie, jakie panowało w wielu przemysłach, nie przeszło także i nad nami bez śladu. Mieliśmy dość dużo bezrobotnych do wspierania. Lecz nie tylko zły ruch przemysłowy przysporzył nam tyle bezrobotnych; przyczynił się do tego także techniczny postęp w naszym przemyśle: coraz bardziej rozszerzająca się maszyna do składania. Że w tak ciężkich czasach towarzysze się zniechęcają, łatwo to zrozumieć i usiłowała organizacja zawsze w najmożliwszy sposób przyczynić się do łagodzenia tych stosunków. Jeżeli ale mimo to są koledzy, którzy te złe stosunki przypisują istnieniu wspólności cennikowej, to nie jest to zgodne z rzeczywistością i jest kompletnem zapoznaniem rzeczywistych stosunków.

O administracyjnych sprawach Związku zdaje sprawę sekretarz kol. Dworňáček poniżej w sposób szczegółowy. Oby żaden kolega nie przeszedł przytoczonych tamże cyfr i dat bez zwrócenia na nie uwagi — niechaj dowie się z nich, jakie sumy ofiar ponieść się musi, ażeby naszą wspaniałą organizację wzmocnić i powiększyć.

Tylko krótki czas dzieli nas od VII. zwyczajnego Zjazdu związkowego w Bernie, tego forum, który ma badać działalność Zarządu Związku w czasie jego trzyletniego okresu funkcyonowania. Tenże ma także zadanie, postawić na nowy okres na czoło organizacji mężów, którzy mają silną wolę poświęcenia wszystkich swych sił ogółowi. Zarząd Związku dziękuje z tego miejsca wszystkim funkcyonaryuszom Stowarzyszeń krajowych za ich energiczną pomoc w powodzeniu naszej, dla dobra i cierpień ogółu kolegów poświęconej pracy, z prośbą, by i nadal zechcieli nieustannie kroczyć po drodze, prowadzącej do jeszcze potężniejszego — niż kiedykolwiek — ukształtowania organizacji drukarzy. Zarząd Związku składa niniejszem swoje mandaty w ręce kolegów w pełnem przeświadczeniu, że całą swoją siłę obok najlepszej wiedzy i sumienia poświęcił dla dobra naszej pięknej i wspaniałej organizacji.

To też kończę życzeniem:

VII. Zjazd związkowy niechaj wzmocni i ulepszy naszą wspaniałą organizację, która z własnej siły stała się wielką i ostoją dla towarzyszy drukarzy i odlewaczy czcionek Austrii! Niechaj to zjednoczenie uświadomionych i ofiarnych mężów, których tylko jedno przenika uczucie — rzeczywistej miłości bliźniego — jak dotąd i nadal rozwija się dla dobra swych członków.

Wiedeń, w marcu 1910.

Franciszek Reifmüller,

przewodniczący Związku,

SPRAWOZDANIE

z czynności Związku w roku 1909.

Z polecenia Zarządu Związku zestawił sekretarz Związku J. Dwořáček.

I. Działalność urzędowa.

1. Uwagi ogólne.

Od założenia naszego Związku upłynęło obecnie lat piętnaście i z zadowoleniem musi się stwierdzić, że nasza centralna organizacja w czasie tego okresu, mimo nieprzyjaznych stosunków, które ponownie groziły jej rozwojowi tamującym wpływem, pokładane w niej nadzieje ziściła w wysokiej mierze. W wybitny sposób przyczynił się nasz Związek do uporządkowania pierwszej — mianowicie w drukarniach prowincjonalnych — tak smutnych stosunków pracy i płacy członków naszego zawodu i miarodajnymi dla niej obcej organizacji stały się wewnętrzne urządzenia naszego Związku i stworzone przezeń instytucje. Tak liczba zorganizowanych, jakoteż działy zapomogowe, doznały w ciągu tych trzech pięcioleci niespodziewanego rozwoju; a jeżeli mimo to różne życzenia, do których członkowie naszego Związku uważali się uprawnionymi, dotychczas musiały pozostać niespełnionymi, to jest to tylko dowodem tego, że musi się jeszcze gorliwie pracować nad wybudowaniem wałów ochronnych, które towarzysze drukarscy Austrii wnieśli własnymi siłami przeciwko samowoli przedsiębiorców, przeciwko każdemu rodzajowi biedy i niebezpieczeństwa. Jeżeli wiele z naszych, do Związku należących Stowarzyszeń osiągnęło prawdziwie sędziwy wiek (w roku ubiegłym obchodziło także nasze solnogradzkie Stowarzyszenie sześćdziesiąty rok swego istnienia), to odmładzają się one wciąż przez dopływ nowych sił i wcale nie jest godną wzmianki liczba tych, którzy na uboczu od Związku wegetują w narodowych lub klerykalnych karłowatych organizacjach, lub też jako „dzicy“ marny prowadzą żywot w najobszerniejszych budach jako pożądane obiekta niesumiennych wyzyskiwaczy, którzy nic nie chcą wiedzieć o cennikowych porządkach.

Jeżeliśmy pierwszej powiedzieli, że musimy dalej wybudowywać organizację, to przypominamy, że zbierający się w jesieni 1910 w Bernie Zjazd związkowy będzie miał ku temu sporo sposobności, zużytkowując doświadczenia ostatnich trzech lat. Bezwątpienia nie może on przytem przeoczyć, że roztropne utrzymanie miary obiecuje większe powodzenie, aniżeli gdyby, bez uwzględnienia rozporządzalnych środków i wbrew radom stojących na odpowiedzialnych stanowiskach funkcyjaryuszów, miały być powzięte uchwały, których przeprowadzenie mogłoby zachwiać naszą organizacją.

Udzielone przez ostatni Zjazd związkowy Zarządowi Związku polecenie przeprowadzenia obliczeń co do tego, czy i w jakiej mierze możnaby przeprowadzić podwyższenie obecnych zapomóg, załatwi Zarząd Związku przez przedłożenie odpowied-

nich wniosków berneńskiemu Zjazdowi związkowemu. Lecz musi się już dzisiaj zaznaczyć, że przytem będzie się musiało mieć na oku przeważnie zapomogi o charakterze zawodowym, i jakkolwiek w sposób pocieszający z końcem roku 1909, z wyjątkiem solnogradzkiego Stowarzyszenia (którego deficyt tym razem odnieść należy do z wielkimi wydatkami połączonych uroczystości jubileuszowych), wszystkie inne Stowarzyszenia zamykają nadwyżkami, to przecież nie mogą one unieść zanedo wielkiego obciążenia.

Czynny stan członków naszych Stowarzyszeń związkowych wzrósł do końca r. 1909 na **14.513**, podczas gdy stan nieczłonków wynosi 512.

Ogólny przychód Stowarzyszeń związkowych wynosił w roku ubiegłym **K 1,251.902·55**, ogólny rozchód **K 1,157.988·88**, okazująca się z tego nadwyżka dochodu wynosi zatem **K 93.913·67**. Przytem ale nie śmie się przeoczyć, że lwią część w tej nadwyżce ma dolnoaustriackie Stowarzyszenie w kwocie **K 63.877·98**, z czego ale znowu **K 40.314·76** odpada na fundusz rezerwowi urządzonemu według techniczno-asekuracyjnych zasad oddziału kosztów pogrzebowych, której kwoty nie można wciągać w kalkul dla Związku, względnie dla tegoż scentralizowanych działów zapomogowych.

W ogólnej sumie zapomóg okazało się także i tym razem wobec roku poprzedniego znaczne zwiększenie. Wydano na to w roku 1909 **K 826.204·47** (w roku 1908 **K 749.143·54**). Z większemi kwotami, niż w roku poprzednim, partycypują w tem: zapomogi dla chorych, bezrobotnych w miejscu i w podróży, inwalidów i pozostałych; nieco niżej przedstawiają się zapomogi dla przesiedlających się i w nadzwyczajnej potrzebie.

Z wyżej przytoczonej sumy ogólnej zapomóg wypłacono na rachunek centralizacji **K 762.167·60**, a na własny rachunek Stowarzyszeń związkowych **K 64.036·80**.

Znajdująca się w administracji Zarządu Związku Kasa związkowa wykazała w r. 1909 przychodu **K 43.459·36**, a rozchodu **K 37.305·26**; okazała się zatem nadwyżka przychodu **K 6.154·40**; jeżeli się do tego doliczy saldo roku poprzedniego **K 29.165·52**, wtedy się okaże, że z końcem roku 1909 Kasa związkowa posiadała w stanie majątkowym **K 35.319·62**. Ponieważ 15 Stowarzyszeń związkowych miało czystego stanu majątkowego **K 2,408.052·70**, zatem wynosił **ogólny majątek naszego Związku K 2,443.372·32** (w roku poprzednim **K 2,343.304·55**), nie licząc wartości znajdujących się u niektórych Stowarzyszeń bibliotek i inwentarzy.

Następujące działy sprawozdawcze dają szczegółowy obraz działalności Związku.

2. Od Zarządu Związku.

Zarząd Związku stanowili w r. 1909 koledzy: Reifmüller Franciszek, przewodniczący; Hofer Franciszek, pierwszy — Spielmann M. L., drugi zastępca przew.; Diamant Józef, Dworáček Józef, Fröschl Antoni, Hilger Ferdynand, Hölzl Antoni, Luksch Franciszek, Pochop Leopold, Rudas Jerzy, Ruschitzka Franciszek, Schiegl Wilhelm, Stalmach Wilhelm, Sussmann Dawid, członkowie Zarządu; — komisya kontrolująca: Freyler Rudolf, przewodniczący; Dworak Antoni, sekretarz; Neeb Gustaw — wszyscy trzej z Wiednia —; Lessiak Franciszek z Gracu i Thurner Alojzy z Berna.

Dnia 8. stycznia zrezygnował kol. Fröschl Antoni ze swego mandatu w Zarządzie Związku.

Zarząd Związku odbył w r. 1909 14 posiedzeń, a to w dniach 29. stycznia, 2. marca, 14. kwietnia, 17. i 24. maja, 23. czerwca, 24. sierpnia, 13. września, 7., 21. i 26. października, 9. listopada, 5. i 14. grudnia.

W korespondencji urzędowej z krajowemi i zagranicznemi organizacyami wpłynęło do nas 4600 kawałków pocztowych, podczas gdy wysłano 2141 posyłek listowych i 1688 druków, razem więc 3829 kawałków pocztowych.

Zapytań, po myśli międzynarodowych postanowień, co do wierności cennikowej austriackich firm, nadeszło 241, a to w 206 wypadkach z Niemiec, w 21 wypadkach z Austrii, w 8 wypadkach z Węgier, w 5 wypadkach z niemieckiej Szwajcaryi, w 1 wypadku z francuskiej Szwajcaryi. Wszystkie te zapytania załatwiono — stosownie do dotychczasowego zwyczaju, albo we własnym zakresie działania Zarządu Związku, albo przez zarządy Stowarzyszeń, w których okręgu działania dotyczące firmy się znajdowały — natychmiast po nadejściu.

Z dalszych wpływów należy wymienić: Komunikaty międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego o stanie organizacyi i ważniejszych zdarzeniach w zagranicznych obszarach związkowych; Roczne i kwartalne sprawozdania sytuacyjne od wszystkich austriackich Stowarzyszeń związkowych; fotografia grupowa ostatniego wydziału Stowarzyszenia zapomogowego drukarzy i odlewaczy czcionek Dolnej Austrii ze sposobności zlania się z dolnoaustriackiem Stowarzyszeniem drukarzy i odlewaczy czcionek; Sprawozdanie z działalności Przytuliska drukarzy i odlewaczy czcionek w Wiedniu w roku 1908; Wykaz roczny Klubu maszynistów i drukarzy w Gracu; Sprawozdanie z dochodzeń i protokołów z ekspertyzy, dotyczący niebezpieczeństw zatrucia ołowiem w drukarniach i litografiach, jakoteż lejarniach czcionek; Kwestyonaryusze Komisji zawodowej Austrii, dotyczące siły i zdolności świadczeń stowarzyszeń zawodowych w roku 1908; Prośba Urzędu robotniczego włoskiego ministerstwa handlu o nadsyłanie organu związkowego i innych publikacyi związkowych; Zaproszenie na konstytuujące zgromadzenie funkcyonaryuszy gazetowych (urzędników); Zaproszenie Stowarzyszenia introligatorów Austrii na jego II. zwyczajne Walne Zgromadzenie w dniach 26—27., ewentualnie 28. marca 1909; Sprawozdania roczne za rok 1908 okręgów: Bawarya, Erzgebirge-Vogtland, Wirtembergia i Oberrhein Związku niemieckich drukarzy; Sprawozdanie z czynności Stow. zapom. drukarzy i odlewaczy czcionek, oraz Dodatkowej Kasy dla chorych członków Związku w Wirtembergii za r. 1908; Sprawozdanie roczne i bilans za r. 1908 Stowarzyszenia zawodowego drukarzy i odlewaczy czcionek Węgier, jakoteż Stowarzyszenia zapomogowego drukarzy i odlewaczy czcionek Węgier; Sprawozdanie Stowarzyszenia krakowskich drukarzy i litografów „Ognisko“ i Kasy chorych „Siła“ za r. 1908; Sprawozdanie rzyckiego Stowarzyszenia zajętych w przemyśle drukarskim za czas od 17. sierpnia do 27. grudnia 1908; Sprawozdanie Klubu korektorów i rewizorów Dolnej Austrii za r. 1908; Sprawozdanie Stowarzyszenia Dobroczynności dla drukarzy i odlewaczy czcionek Wiednia za r. 1908; Sprawozdanie roczne Wiedeńskiego Ochotniczego Tow. ratunkowego za r. 1908; Zaproszenie na konferencyę mężów zaufania drukarzy Półn. Czech w Cieplicach w dniu 4. kwietnia 1909; Cyrkularz filii Litomierzyce, dotyczący połączonego z 25-letnią uroczystością założenia tej filii obchodu Gutenberga w dniu 30. i 31. maja 1909; nowo aprobowane statuty Stowarzyszenia „Ognisko“ w Galicyi; Sprawozdanie roczne Stowarzyszenia maszynistów i drukarzy Dolnej Austrii za r. 1908; Zaproszenie Związku młodocianych robotników Austrii na tegoż III. zwyczajny Zjazd związkowy w Wiedniu w dniach 11—12. kwietnia 1909; Statut Związku niemieckich drukarzy z roku 1908, oraz uchwały Zarządu niemieckich drukarzy, ważne od 1. stycznia 1909, i poradnik dla funkcyonaryuszy tegoż Związku; Komunikat Międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego, dotyczący przeniesienia jego siedziby do Sztutgartu; Zawiadomienie włoskiego Związku robotników drukarskich, że z powodu katastrofy trzęsienia ziemi w Sycylii udziela dłużej trwającej zapomogi dla podróżnych; Sprawozdanie roczne za r. 1908 Państwowego Stowarzyszenia pomocników drukarskich itd. Austrii; Cennik normalny litografów, retuszerów, drukarzy litograficznych, światłodruków i miedziorytów i t. d. i tegoż pomocników i pomocnic w Wiedniu, ważny od 26. kwietnia 1909 do końca marca 1914; Cyrkularz zapraszający Filii Osiek Centralnego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek Austrii na odbywający się w dniu 16. maja 1909 uroczysty

komers z okazji 25-letniego istnienia tej Filii; Protokoły pierwszego i drugiego Walnego Zgromadzenia rzyckiego Stowarzyszenia zatrudnionych w przemyśle drukarskim; Sprawozdanie roczne za r. 1908 Szwajcarskiego Związku typografów; Zamknięcie rachunkowe Ogólnej robotniczej Kasy chorych i zapomogowej w Wiedniu za r. 1908; Sprawozdanie roczne za r. 1908 Związku typografów romańskiej Szwajcarii; Piąte międzynarodowe sprawozdanie o ruchu stowarzyszeń zawodowych w r. 1907; Zaproszenie Szwajcarskiego Związku typografów do udziału w tegoż, w dniach 29—31. maja 1909 w Zurychu odbywającego się Zgromadzenia Walnego i delegatów; Sprawozdania z czynności Okręgowego Stowarzyszenia Drezno Związku niemieckich drukarzy, jakoteż drezdeńskiego Stowarzyszenia drukarzy za r. 1908; Sprawozdanie okręgu Szlezwik-Holsztyn Związku niemieckich drukarzy za r. 1908; Sprawozdanie okręgu Zarządu Prus Zachodnich Związku niemieckich drukarzy; Regulamin pośrednictwa pracy Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek dla Tyrolu i Przedarulanii; Sprawozdanie roczne okręgowego Zarządu Hanower Związku niemieckich drukarzy; Zawiadomienie Centralnego Komitetu maszynistów i drukarzy Austrii o uchwaleniu w dniu 22. maja zastanowienia swej działalności; nowy aprobowany statut Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek Styryi; Statut międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego, jakoteż umowa instalacyjna dla międzynarodowego sekretarza drukarskiego; nowy statut Stow. zapom. drukarzy i odlew. czc. Węgier; Sprawozdanie z czynności okręgowego Zarządu, jakoteż powiatowych Stowarzyszeń okręgowych w okręgu Śląsk Związku niemieckich drukarzy za r. 1908; Zaproszenie na II. południowoczeski obchód Gutenberga, połączony z 20-letnią uroczystością założenia filii Winterberg w dniach 26—27. czerwca 1909; Sprawozdanie okręgu Odra Związku niemieckich drukarzy za r. 1908; Zaproszenie na odbywające się w dniu 20. czerwca uroczyste otwarcie partyjnej piekarni „Hammerbrotwerke“ w Szwecyacji; Zaproszenie sekcji Mor. Ostrawa na 20-letnią uroczystość założenia, połączoną ze Zjazdem koleżeńskim w dniach 4—5. lipca 1909; Centralne Sprawozdanie Senefeldzkiego Związku za rok 1908; Sprawozdanie z czynności Związku niemieckich drukarzy za r. 1908; Zaproszenie na 60-letnią uroczystość założenia solnogradzkiego Stowarzyszenia krajowego, połączoną z 15. rocznicą powstania tamtejszego drukarskiego Stowarzyszenia śpiewackiego „Typografia“, w dniach od 28—30. czerwca 1909; Zaproszenie do udziału w kongresie Stowarzyszenia zawodowego drukarzy i odlewaczy czcionek Węgier w dniach od 20—22. sierpnia 1909; Sprawozdanie z czynności za r. 1908 okręgu Rheinland-Westfalia; nowe statuty i tycheż postanowienia wykonawcze Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek w Tyrolu i Przedarulanii; Zaproszenie Grupy miejscowej Unii robotników tkackich Austrii w Nowym Tyczynie na jej 15-letnią uroczystość założenia; Pismo uroczystościowe na jubileusz 60-letni istnienia solnogradzkiego Stowarzyszenia krajowego; Sprawozdanie z czynności stowarzyszeń zawodowych niemieckiego Tyrolu za pierwsze półrocze 1909; Zaproszenie na III. Zjazd koleżeński drukarzy Karynty; Sprawozdanie z czynności Związku robotników i robotnic handlowych, transportowych i komunikacyjnych Austrii za czas od 1. stycznia 1908 do 30. czerwca 1909; Sprawozdanie z czynności Ogólnej robotniczej Kasy chorych i zapomogowej w Wiedniu za r. 1908; Regulamin stręczenia pracy Dolnoaustriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek; Zaproszenie na uroczystość pięcioletniego istnienia Stowarzyszenia pomocniczych drukarskich Pobrzeża w d. 12. września 1909 w Tryeście; Zaproszenie do udziału w konferencji publicznych zakładów stręczenia pracy w Austrii; 36. sprawozdanie roczne niemiecko-amerykańskiej Typografii; Sprawozdanie Gremialnej Kasy chorych drukarzy i odlewaczy czcionek we Wiedniu za r. 1908; Protokół 42. kongresu rocznego belgijskiego Związku drukarzy; Projekt cennika brukselskich drukarzy wraz ze sprawozdaniem motywów; Sprawozdanie szczegółowe z zamknięcia działalności Centralnego Komitetu maszynistów i drukarzy Austrii; Protokół szóstej międzynarodowej konferencji zastępców zawodowych centrali krajowych, odbytej w Paryżu od 30. sierpnia do 1. września 1909; Protokół III. węgierskiego kongresu krajowego, odbytego w Budapeszcie od 20—23. sierpnia 1909; Zaproszenie na otwarcie rozszerzonych

zakładów Pierwszego dolnoaustriackiego robotniczego Stowarzyszenia spożywczego; Projekt cennika drukarzy w Królestwie Polskiem; — dalsze, nie wymienione tu bliżej wpływy dotyczyły zaproszeń na rozmaite jubileusze zawodowe i uroczystych obchodów kolegów z całego obszaru Związku, za co na tem miejscu urządzającym korporacyom wyraża się najgorętsze podziękowanie.

Z materiału obrad Zarządu Związku i odnośnych powyższych uchwał, jakoteż o ważniejszych zdarzeniach w życiu Związku, przytaczamy — o ile o tem już w poprzednich działach sprawozdawczych nie wspomnieliśmy — w chronologicznym porządku następujące:

Na posiedzeniu z 29. stycznia przyznano Wiedeńskiemu Ochotniczemu Towarzystwu ratunkowemu, jak dotąd, także za r. 1909 roczną wkładkę K 30 i za kartę honorową na bal dobroczynny tej humanitarnej instytucji kwotę K 20.

Na proponowane przez międzynarodowego sekretarza drukarskiego podwyższenie wkładki na koszt utrzymania Międzynarodowego Sekretariatu drukarskiego z 7 na 10 centymów zgodził się Zarząd Związku ze względu na spodziewane wyższe wydatki.

Na temże samem posiedzeniu widział się Zarząd Związku zmuszonym zajmować się ponownie tak zwaną sprawą pokrewnych stowarzyszeń, która go już w roku poprzednim w tak wysokim stopniu zajmowała. Przeznaczony na razie do traktowania w wydziałach Stowarzyszeń związkowych (w zeszłorocznem sprawozdaniu związkowem na 21. stronie wydrukowany) projekt postanowień o odgraniczeniu zakresu działania klubów zawodowych, przyszedł przez złamanie zaufania — zanim jeszcze Zarząd Związku zwołał zamierzoną konferencję przewodniczących Stowarzyszeń celem ostatecznych obrad — już dnia 21. stycznia pod dyskusję na zgromadzeniu Stowarzyszenia maszynistów, na które zaproszono Zarząd Związku. Zarząd Związku odmówił wzięcia udziału i postawił całą sprawę pod dyskusję, oznajmiając równocześnie, że na wspomnianem zgromadzeniu uchwalono i nadesłano Zarządowi Związku rezolucję, w której ob staje się przy tem, że przyznane dotychczas stowarzyszeniom pokrewnym prawa mają być także nadal utrzymane i w której żąda się, ażeby do zamierzonej konferencji powołano także zastępców wszystkich Stowarzyszeń pokrewnych.

Zarząd Związku powziął, po wyczerpującem omówieniu sprawy, następującą decyzję:

„Zarząd Związku widzi w postępowaniu Stowarzyszenia maszynistów i drukarzy Dolnej Austrii — które nadesłany przez Zarząd Związku poufnie tylko Stowarzyszeniom krajowym dla wstępnych obrad regulamin o odgraniczeniu zakresu działania klubów zawodowych, poddał na publicznem zgromadzeniu pod dyskusję i skłonił także Kluby maszynistów na prowincyi do zajęcia stanowiska w tej sprawie — jaskrawe złamanie zaufania. Postępowanie to wyżej wspomnianego Stowarzyszenia maszynistów jest o tyle bardziej ubolewania godnem, że przez to niepotrzebnie wprowadzono zaniepokojenie między kolegami. Zarząd Związku składa dlatego nadesłaną mu rezolucję zgromadzenia Stowarzyszenia maszynistów i drukarzy Dolnej Austrii z 21. stycznia 1909 do aktów“.

Równocześnie uchwalono zwołać konferencję przewodniczących dla obradowania nad sprawą stowarzyszeń pokrewnych na 7. marca 1909, a odnośny referat przydzielić koledze Schiegłowi.

Ze sposobności zaprowadzenia cennika dla pomocników w Lincu popadli także towarzysze jednej z tamtejszych drukarni, z powodu przyjęcia łami-strejków, z pryncypałem w konflikt, który doprowadził do strejku personalu. Celem załagodzenia konfliktu i współdziałania w stworzeniu cennika dla pomocników, delegowano kol. Reifmüllera do Lincu.

Dla obradowania nad innemi sprawami cennikowemi delegowano również kol. Reifmüllera do Gracu.

Na posiedzeniu Zarządu Związku z 2. marca przychyłono się do prośby Urzędu pracy włoskiego ministerstwa handlu o nadsyłanie organu związkowego i innych publikacji Związku, za co zobowiązał się wspomniany Urząd przysyłać regularnie Związkowi wydawany przez się „Bollettino dell' Ufficio del Lavoro“.

Prośbie o subwencyonowanie tryesteńskiego Sekretaryatu zawodowego nie można było zadość uczynić, ponieważ Związek wobec tego rodzaju lokalnych instytucji nie przyjmuje zasadniczo żadnego zobowiązania.

Na zaproszenie na konstytuujące Walne Zgromadzenie „Fachowego Stowarzyszenia funkcyonaryuszy gazetowych (urzędników) i pokrewnych zakładów Austrii“ delegowano sekretarza Związku kolegę Dworǳka Józefa.

Na II. zwyczajne Walne Zgromadzenie „Stowarzyszenia introligatorów itd. Austrii“ w dniach 26—28. marca delegowano przewodniczącego Związku kol. Franciszka Reifmüllera.

Na posiedzeniu Zarządu z 2. marca zajmowano się nadesłaną przez Stowarzyszenie maszynistów w Czechach rezolucją, która się zwraca przeciwko rozesłanemu przez Zarząd Związku do przewodniczących Stowarzyszeń Regulaminowi dla Stowarzyszeń pokrewnych. Również nadeszła także od insbruckiego Klubu maszynistów i drukarzy odnosząca się do tej sprawy decyzja. Oba pisma złożono — stosownie do uchwały Zarządu Związku — ad acta.

Na temże posiedzeniu uchwalono zakupić odpowiednią ilość wydanych w formie broszury, a przez Urząd cennikowy zebranych rozstrzygnięć Cennikowych Sądów polubownych i Urzędu cennikowego i obdzielić nimi zarządy Stowarzyszeń krajowych.

W odbytej w dniach 7. i 8. marca konferencji przewodniczących wzięli udział — z wyjątkiem zastępcy trydenckiego Stowarzyszenia (który z powodu ówczesnych przerw komunikacyjnych nie mógł przybyć) — zastępcy wszystkich innych 14 Stowarzyszeń związkowych, jakoteż prawie wszyscy członkowie Zarządu Związku i komisja kontrolująca. Z powodu szczególnej ważności tej konferencji powołano do niej także dwóch stenografów, którzy mieli za zadanie ustalić obrady w dosłownem brzmieniu. Wskutek tego było także możliwem zamieszczenie dokładnego protokołu w organach związkowych. Jest przeto zbytecznem zajmować się tutaj bliżej przebiegiem obrad konferencji przewodniczących i wystarczy skonstatowanie, że wszyscy uczestnicy okazywali żywe zainteresowanie roztrząsaniem sprawy Stowarzyszeń pokrewnych, które załatwiono w następujących postanowieniach o odgraniczeniu zakresu działania klubów zawodowych, które, według wniosku Zarządu Związku i po uskutecznieniu niektórych mniejszych uzupełnień, przyjęto w następującej formie:

„Związek Stowarzyszeń drukarzy i odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów Austrii ma tylko wtedy możność działania w interesie zorganizowanych kolegów, jeżeli rzeczywiście zajmuje przysługujące mu kierujące stanowisko. Wychodząc z tego założenia, uchwała konferencya przewodniczących Stowarzyszeń związkowych z 7. i 8. marca 1909, na wniosek Zarządu Związku, następujące normy:

We wszystkich sprawach, których statut Związku, uchwały Zjazdów związkowych, jakoteż cennik normalny nie reguluje, mają się Stowarzyszenia związkowe zwracać do Zarządu Związku, który od wypadku do wypadku co do tego postanawia. Zarządy Stowarzyszeń mają wykonać te uchwały.

Istniejące w rozmaitych miejscowościach Kluby zawodowe mają się podporządkować Stowarzyszeniom i nie mogą w żadnym wypadku, z wyjątkiem czysto zawodowo-technicznych spraw, powziąć samodzielnych uchwał.

Udzielane przez poszczególne kluby fachowe regularne wsparcia należy znieść, gdyż przez to utrudnia się wybudowę działów zapomogowych w Związku, a mianowicie ma w tym samym stosunku, jak zapomogi w Związku zostają podwyższone, nastąpić zniżenie wysokości zapomóg w klubach zawodowych.

Ażeby móżd strzedz interesów wszystkich członków zawodu, należy tak przy wyborach do Zarządu Związku, jakoteż przy wyborach do wydziałów Stowarzyszeń związkowych, brać wzgląd na członków poszczególnych kategorii zawodu“.

W dalszym ciągu przeprowadzono na tej konferencji omówienie sposobu wyboru dla wyboru przyszłego Zarządu Związku, z czego wynikło przyjęcie następującego wniosku:

„Wydział Dolnoaustriackiego Stowarzyszenia wybiera ze swego łona komitet wyborczy z 6 członków dla postawienia kandydatów do Zarządu Związku. Komitet ten może być wzmocniony przez jednego zastępcę graniczących Stowarzyszeń krajowych. Postawio

nych przez ten komitet wyborczy kandydatów należy imiennie ogłosić w organach związkowych. Ewentualne zarzuty przeciw kandydatom należy do dni 14 po ogłoszeniu nadsyłać do komitetu wyborczego. Wybór sam następuje na Zjeździe związkowym“.

Na końcu załatwiono jeszcze rozmaite sprawy administracyjne i można powiedzieć, że także i ta konferencya przyczyniła się w wysokim stopniu do wzmocnienia naszej organizacji.

W odbytem dnia 21. marca w Insbrucku nadzwyczajnem Walnem Zgromadzeniu Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek dla Tyrolu i Przedarlulanii wziął udział przewodniczący Związku kol. Reifmüller.

W zgromadzeniu mężów zaufania z 4. kwietnia w Cieplicach (Czechy) wziął udział przew. Zw. kol. Reifmüller.

Na posiedzeniu Zarządu Związku z 14. kwietnia odczytano zawiadomienie Międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego, że wskutek grożącego konfliktu cennikowego miejscowość drukarska Losanna w rom. Szwajcaryi z początkiem kwietnia musiała być zamkniętą, że jednak zarządzenie to cofnięto już 12. kwietnia.

Taksamo zniesiono, według zawiadomienia tegoż Sekretaryatu, zawieszono nad Belgią w grudniu 1907 zamknięcie i wypłaca się tamże napowrót członkom uwzajemnionych Związków zapomogę podróżną.

Według nadeszłego z Pragi zawiadomienia, zwrócił się tamtejszy zastępca Towarzystwa „Monotype“ do Stowarzyszenia o przydzielenie odlewaczy czcionek dla Monotype i podał zarazem warunki, pod jakimi by tychże angażował.

Ponieważ te warunki sprzeciwiały się postanowieniom cennika normalnego, nie można było przychylić się do prośby.

Przez rozmaite zapytania dowiedział się Zarząd Związku, że ustęp 12. paragrafu cennika normalnego często bywa przekraczany, wskutek czego widział się zmuszonym przypomnieć zarządom Stowarzyszeń szczególnie, że postanowienie to odnosi się tylko do tych drukarni poza Wiedniem, które nie mają więcej, niż **dwu** maszyn **stałe** w ruchu. Tylko w tych drukarniach **można** z maszynistą, który obsługuje albo dwie maszyny, albo dwie maszyny i tyglówkę, zrobić umowę objęcia — za wynagrodzeniem jednej korony dziennie — jeszcze jednej, najwyżej przez piętnaście godzin w tygodniu w ruchu będącej maszyny albo tyglówki. — Zarządy Stowarzyszeń uprasza się, aby wszystkie te wypadki, w których zrobiono takie umowy, zbadały i przeciwko tym firmom i towarzyszom, którzy naruszają ustęp 12. paragrafu 3. cennika normalnego, wniosły skargę do Cennikowego Sądu polubownego.

W wystosowanym do zarządów Stowarzyszeń odnośnem piśmie podniesiono szczególnie, że przy urlopach, albo w wypadkach choroby, mają maszyniści również jaknajściślej przestrzegać postanowień, dotyczących wynagrodzenia, tudzież obsługiwań maszyn, i nie może żaden maszynista objąć więcej maszyn do obsługi, aniżeli to według § 3. cennika normalnego jest dopuszczalne.

Powziętą przez Walne Zgromadzenie śląskiego Stowarzyszenia uchwałę na pobieranie tygodniowej wkładki 10 halerczy celem stworzenia funduszu dla wspierania powołanych z okazji mobilizacyi do wojska kolegów, zniósł Zarząd Związku na posiedzeniu z 14. kwietnia, gdyż uchwała ta sprzeciwia się wielokrotnym uchwałom Zjazdów związkowych.

Oдноśnie do wydawania organu związkowego „Risveglio“ pomocnikom na Pobrzeżu, uchwalił Zarząd Związku oznaczyć dla tychże cenę abonamentu za egzemplarz również po 8 hal., jak to ma miejsce u własnych członków, a także i u innojęzycznych organów naszego Związku.

Na odbytem w dniu 17. maja posiedzeniu Zarządu Związku odczytano zawiadomienie, że w dniu 17. kwietnia ukonstytuowała się w Sztutgarcie Komisya Międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego, a mianowicie składa się ona z następujących kolegów: Herzoga, Kaysera, Kleina (przew.), Knie i Schönleifnera. Komitet rewizyjny składa się z członków Zarządu okręgowego, kolegów: Arndta i Schnella.

Na zaproszenie do wzięcia udziału w odbywającym się w dniach od 29—30. maja w Zurychu Walnem Zgromadzeniu Szwajcarskiego Związku typografów odpowiedziano wysłaniem pisma powitalnego.

Na odbywające się w dniu 23. maja nadzwyczajne Walne Zgromadzenie morawskiego Stowarzyszenia delegowano kol. Dwořáčka.

W pewnym wypadku stałego jaskrawego naruszania ustawowych postanowień o spoczynku niedzielnym, których dopuszczał się pewien trydencki kolega za wiedzą tamtejszego Stowarzyszenia, widział się Zarząd Związku zmuszonym wyrazić obu stronom swoje niezadowolenie i zagrozić Stowarzyszeniu, w razie powtórzenia się, wykluczeniem ze Związku.

Odnosnie do kilku wypadków, w których znajdujących się w opiece zakładowej członków-inwalidów zmuszano do tego, ażeby zrzekli się należących się im zapomogi dla inwalidów na rzecz dotyczących zakładów — poczem zakłady te żądały od stowarzyszeń przekazania należących się każdocześnie zapomogi —, widział się Zarząd Związku, na swem w dniu 17. maja odbytem posiedzeniu, zmuszonym zwrócić stowarzyszeniom uwagę, że, według Art. I. § 3 a uchwał Zjazdów związkowych, zapomogi nie mogą być przez osoby trzecie zakondykowane. Dalej powziął uchwałę dodać do wspomnianego paragrafu, jakoteż w Art. II. uchwał Zjazdów związkowych, rozdział E, do § 10, następujące postanowienie:

„Cedowanie zapomóg na jakiś, jakkolwiek nazwę noszący zakład opieki lub zaopatrzenia, jest niedopuszczalne, pociąga zatem na czas tego stosunku utratę zapomóg“.

Dalej uproszono Zarządy stowarzyszeń, ażeby uprawnionych do zapomóg poczyty o tem, ażeby się wobec zakładów nie godziły na jakiekolwiek zobowiązania.

Na odbywające się w dniu 16. maja Walne Zgromadzenie Dolnoaustriackiego Stowarzyszenia delegowano ze strony Zarządu Związku kol. Schiegla.

W przeciągu miesiąca maja odbył się w obrębie tyrolskiego Stowarzyszenia szereg agitacyjnych zgromadzeń, w których z ramienia Zarządu Związku wziął udział kol. Reifmüller.

Na posiedzeniu Zarządu Związku z 24. maja odczytano następujące, do Zarządu Związku wystosowane, pismo Centralnego Komitetu maszynistów i drukarzy Austrii:

„Świetny Zarządzie Związku! Szanowni Koledzy!

Centralny Komitet maszynistów i drukarzy Austrii uchwalił, na swem, w dniu 22. maja odbytem posiedzeniu, zastanowienie swej działalności. Powodem tej uchwały jest wynik konferencji przewodniczących, na której wyrażono zdanie, że organizacja związkowa nie uznaje Centralnego Komitetu.

Ze swej, z powodu tej uchwały zakończonej, działalności zda Centralny Komitet sprawę należącym do niego klubom.

Wiedeń, 24. maja 1909.

Ruschitzka Franciszek, Dungal Jan, Horowitzky Ferdynand, Riedl Ferdynand, Stumberger Antoni, Sonnenfeld Sam., Streichsbier Leopold.“

To zawiadomienie zamieścił Centralny Komitet także w „Vorwärts!“ w nr. 22. z 22. maja, w rubryce „Nadesłane“.

Według zawiadomienia międzynarodowego sekretarza drukarskiego, zamknięto miejscowość druk. Genewę (rom. Szwajcarya) z powodu ruchu cennikowego, które zarządzenie mogło być w dniu 18. czerwca znówu zniesionem. Stosowne obwieszczenia w organach związkowych zostały zarządzone.

Odnosnie do nadesłanych przez Międzynarodowy Sekretaryat drukarski, przez V. międzynarodowy Kongres drukarzy uchwalonych marek poznańczych, uchwalono uprosić międzynarodowego sekretarza o pouczenie wszystkich Związków, żeby

te marki dla uwidocznienia zamieszczano na pewnym miejscu tytułowej kartki książki kwitowej.

Na wniosek Zarządu Związku niemieckich drukarzy zmienił Zarząd Związku zawartą ze wspomnianym Związkiem umowę o wzajemności w Art. 4, lit. c, ustęp 2, jak następuje:

„Chorzy podróżni członkowie, którzy wykażą się ogółem najmniej 13-tygodniowym płaceniem wkładek, otrzymają, w miarę dotyczących statutow, albo opiekę w szpitalu, albo zapomogę dla chorych, na czas 13 tygodni, po 26-tygodniowym płaceniu wkładek na czas 26 tygodni, a dopiero po 52-tygodniowym płaceniu wkładek na czas jednego roku.“

Funkcyonaryuszy stowarzyszeń uproszono w organach związkowych o szczególne uwzględnianie zmienionych postanowień i w każdym poszczególnym wypadku, przed udzieleniem zapomogi dla chorych podróżujących członkom niemieckiego Związku, o skonstatowanie z tychże książki kwitowej płacenia wkładek i okazującego się z tego czasu trwania prawa do zapomogi.

Celem interwencji w sprawach cennikowych, delegował Zarząd Związku kol. Schieglę w dniu 28. maja do Cieszyna.

W odbytem 28. maja w Czerniowcach nadzwyczajnem Walnem Zgromadzeniu bukowińskiego Stowarzyszenia uczestniczył, na polecenie Zarządu Związku, kol. Dwořáček.

Na odbytą w dniu 29—30. maja 25-letnią uroczystość założenia filii Litomierzyce Centralnego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek Czech delegowano przew. Związku kol. Reifmüllera.

Wybuchły w miesiącu czerwcu w Insbruku konflikt, który groził przybraniem większych rozmiarów, spowodował przewodniczącego Związku, kol. Reifmüllera, do osobistego udania się na miejsce.

Na Walne Zgromadzenie karyneckiego Stowarzyszenia, odbyte w dniu 20. czerwca, delegował Zarząd Związku kol. Dwořáčka.

Na posiedzeniu Zarządu Związku z dnia 23. czerwca zawiadomili przewodniczący Związku, że na ostatniem posiedzeniu Urzędu cennikowego obradowano nad inowacją przy załatwianiu sporów w sprawach odlewaczy czcionek i dla nich utworzono osobny urząd rozjemczy; odnośne skargi należy wnosić w 2 egzemplarzach: jeden do rąk przewodniczącego Cennikowego Sądu polubownego, a jeden do rąk przewodniczącego Urzędu rozjemczego. Jeżeli skarga nie zostanie w Urzędzie rozjemczym załatwioną, wtedy następuje przekazanie tejże przewodniczącym Cennikowego Sądu polubownego. Jako ostatnią instancję odwoławczą uważa się Urząd cennikowy. Urząd rozjemczy odlewaczy czcionek składa się z 8 członków, 4 pryncypałów i 4 towarzyszy; jednak może być, w razie przeszkody jednego z nich, powołany zastępca.

Przychylając się do prośby cesarskiego Urzędu statystyczno-robotniczego w Berlinie o dostarczenie materiałów, wysłano statuty związkowe i sprawozdania.

Przedłożone do zaopiniowania przez dalmatyński zarząd Stowarzyszenia statuty dla centrali i dla filii zwrócono, po odpowiednich poprawkach, wspomnianemu zarządowi.

Celem interwencji w sprawach Stowarzyszenia, delegowano w d. 26. czerwca przew. Związku kol. Reifmüllera do Cieszyna.

Na 60-letnią uroczystość jubileuszową solnogrodzkiego Stowarzyszenia, która się odbyła w dniach 28—30. czerwca, delegowano kolegów Hölzla Antoniego i Spielmana M. L.

Na przedłożoną przez nas Międzynarodowemu Sekretaryatowi drukarskiemu propozycję zarządzenia jednakowego zastosowania międzynarodowej marki poznawczej we wszystkich Związkach, zgodził się wspomniany Sekretaryat, a tem samem można było już w dniu 9. lipca ogłosić w organach związkowych, pod adresem wystawiających książki kwitowe funkcyonaryuszy stowarzyszeń, następującą publikację:

„W wykonaniu uchwały V. międzynarodowego kongresu drukarzy z roku 1907, zaprowadził obecnie Międzynarodowy Sekretaryat drukarski międzynarodową markę poznawczą, którą każdemu ruszającemu w podróż członkowi należy nalepić w książce kwitowej na stronie tytułowej, a mianowicie w tem miejscu, gdzie dotychczas wybijano stampilię Stowarzyszenia. — Odnosi się to tak do nowo wystawić się mających, jakoteż do pierwiej już wystawionych, krajowych i zagranicznych, książek wpisowych.

Przy nowo mających się wystawić książkach kwitowych należy stampilię Stowarzyszenia wycisnąć na tym wierszu, gdzie się zaciąga numer książki kwitowej.

W tych tabelach książki kwitowej, gdzie się kwituje każdorazowe płacone wkładek członka, należy teraz, jak i pierwiej, używać marek naszego Związku.

Zarządom Stowarzyszeń dostarczone odpowiednią ilość międzynarodowych marek poznawczych i należy dalsze zapotrzebowania czynić w Sekretaryacie Związku pod powyższem określeniem, a to celem uniknięcia zamiany“.

Ponieważ, według zawiadomienia Międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego, do ogólnego strejku robotników Szwecyi przyłączyli się także tamtejsi drukarze, przeto zawiadomiono naszych funkcjonaryuszów pod dniem 16. sierpnia w organach związkowych, ażeby wyjazd tamże powstrzymywali.

Na posiedzeniu Zarządu Związku z dnia 23. sierpnia zawiadomił przew. Związku kol. Reifmüller, że organizacyjne sprawy skłoniły go w dniu 22. i 23. lipca do osobistej interwencji w Gracu i Leoben.

W sprawach cennikowych musiał się przew. Związku kol. Reifmüller udać 24. lipca do Insbrodu, zaś dnia 3. sierpnia, celem interwencji przy pewnym konflikcie, do Celowca.

Dnia 6. sierpnia delegowano sekretarza Związku, kol. Dwořáčka, celem załagodzenia dyferencyi między zarządem Stowarzyszenia a kolegami, do Zadaru.

Dnia 11. sierpnia delegowano kolegów Schiegla i Spielmana do Insbrodu celem załagodzenia konfliktu, obejmującego prawie wszystkie tamtejsze drukarnie.

Dnia 15. sierpnia uczestniczył kol. Reifmüller, w zastępstwie Zarządu Związku, w Zjeździe koleżeńskim karyneckich drukarzy w St. Veit nad Glanem, zaś w dniach 20—22. sierpnia w kongresie Stowarzyszenia zawodowego drukarzy i odlewaczy czcionek Węgiei w Budapeszcie.

Posiedzenie Zarządu Związku z 23. sierpnia miało ponownie sposobność wypowiedzenia się w sprawie zakładów, dostarczających gotowych układów, co do których doniósł Międzynarodowy Sekretaryat drukarski, że zakład taki założyło kilku paryskich zecerów maszynowych. Uchwalono wnieść przeciwko temu zamiarowi najostrzejszy protest.

Do pisma Komisji zawodowej, która uprasza o poparcie znajdujących się w generalnym strejku szwedzkich robotników, przychylił się Zarząd Związku przez wezwanie ogółu kolegów do zarządzenia na ten cel składek, do którego to wezwania zastosowano się z największą gotowością.

W konsekwencji powziętej już w roku poprzednim uchwały, według której „nienależycie wypisani robotnicy drukarscy i giserscy w regule nie mogą być przyjmowani do Stowarzyszeń towarzyszy drukarzy i odlewaczy czcionek Austrii“, pochwalił Zarząd Związku nieprzyjęcie przez praski wydział centralny pewnego ślusarza, zatrudnionego jako przyrządcza pewnej praskiej akcyjnej odlewni czcionek. Nad wniesionym przeciwko temu przez Klub praskich odlewaczy czcionek protestem przeszedł Zarząd Związku do porządku dziennego.

Na temże posiedzeniu Zarządu Związku zgodzono się także na uchwałę praskiego centralnego wydziału, według której pryncypałowicie, będący członkami Stowarzyszenia, prowadzeni są jako nie będący w zawodzie członkowie.

Na wniesione przez krakowską filię zażalenie, że tamże stanął do kondycyi maszynista, któremu kondycję wskazało lipskie biuro stręczenia pracy

z ominięciem krakowskiego biura, wniósł Zarząd Związku protest przeciwko temu postępowaniu do Zarządu niemieckiego Związku.

W sprawie pobierania „Risveglio“ przez pomocników Pobrzeża, oświadczyli ciż, że nie mogą płacić ceny prenumeracyjnej i że chcą sami wydawać wychodzącą co dni 14 gazetę.

Na zapytanie z Tryestu, czy można przyjąć do Stowarzyszenia kompetenta, któremu już trzy razy odmówiono z powodu choroby serca, odpowiedziano, że kompetent może być przyjęty — według regulaminu — tylko za wystawieniem rewersu.

Na zapytanie z Moraw, komu ma być wypłaconą zapomoga dla chorych z kolegą, oddanego do zakładu dla obłąkanych, wobec tego, że kilka osób rości sobie do tego pretensję, odpowiedziano, że wypłata zapomogi nastąpić może tylko do rąk sądownie ustanowionego kuratora.

Celem uporządkowania konfliktu cennikowego, delegowano przewodniczącego Związku, kol. Reifmüllera, 25. sierpnia do Lublany.

Do inicjatywy dolnoaustriackiego wydziału Stowarzyszenia rozpoczęcia planowej agitacji celem urgowania reformy prasowej, przychylnono się w ten sposób, iż uchwalono spowodować potrzebne zarządzenia w stosownym czasie.

Prośbę organizacji odlewaczy czcionek w Brukseli, ażeby odlewacze czcionek omijali Brukselę, zatwierdono przez jednośną publikację w organach związkowych w dniu 28. sierpnia.

Różne zawiadomienia o cennikowych nieporządkach w Zadarze skłoniły Zarząd Związku w sierpniu do wydania ostrzeżenia, by omijano tę miejscowość, oraz zwrócenia uwagi sąsiadnim stacyom płatniczym, że przy zaofiarowaniach kondycji z Zadaru wskazana jest szczególna ostrożność.

Na nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia na Pobrzeżu w dniu 5. września, na którego porządku dziennym stało omówienie ewentualnego przystąpienia do „Camera del Lavoro“ (nowo założonego, poza ogólną austriacką organizacją zawodową stojącego, przez Komisję zawodową nieuznanego Stowarzyszenia), delegowano sekretarza Związku, kol. Dwořáčka, z poleceniem zajęcia stanowiska przeciwko przystąpieniu Stowarzyszenia na Pobrzeżu, z czem się zgromadzenie rzeczywiście solidaryzowało i przystąpienie odrzuciło.

Na nadzwyczajne Walne Zgromadzenie bukowskińskiego Stowarzyszenia w d. 5. września delegowano przew. Związku kol. Reifmüllera.

Na posiedzeniu Zarządu Związku z dnia 13. września zawiadomił przewodniczący Związku, że w drukarni partyjnej we Wiedniu obecnie również mają stanąć maszyny do składania i że przeprowadzone przez zastępców Zarządu Związku i wiedeńskiego Zgromadzenia towarzyszy z zarządem drukarni pertraktacje doprowadziły do szczególnej umowy, odnośnie do mającego się postawić personalu, odnośnie do czasu pracy i odnośnie do wynagrodzenia.

Na Zjazd partyjny w Libercu, który się odbył w dniach 19—24. września, jakoteż na plenarne zgromadzenia stowarzyszeń zawodowych, delegowano kol. Schieglę, zaś na III. konferencję publicznych zakładów stręczenia pracy Austrii, która się odbyła w dniach 1—2. października we Wiedniu, kol. Dwořáčka.

Na posiedzeniu Zarządu Związku z 7. października uchwalono, w porozumieniu się z centralnym zarządem czeskiego Stowarzyszenia krajowego, do prośby karlsbadzkiego zarządu filii o przedsięwzięcie w północnych Czechach tury agitacyjnej, przychylić się i w stosownym czasie wysłać tamże delegata.

Na temże posiedzeniu wskazano na to, że już od dłuższego czasu Zarząd Związku z rozmaitych krajów nie otrzymuje żadnych zawiadomień o odbywaniu się zjazdów koleżeńskich i dlatego przypomniało zarządom stowarzyszeń, że Zarząd Związku należy zawsze zawczasu zawiadomić o takich urządzeniach.

Na planowane na dzień 10. października w Opawie wewnętrzne obrady nad stworzeniem cennika dla zecerów gazetowych dla Śląska, jakoteż na walne zgromadzenie robotników drukarskich w dniu 14. października w Cieszynie, delegowano kol. Reifmüllera.

Na odbyte dnia 16. października w Lublanie nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia krajowego w Krainie, na którym obradowano nad zmianą statutów, delegowano kol. Dwořáčka.

Ze sposobności obradowania nad zażaleniem byłego członka, któremu dolnoaustriackie Stowarzyszenie odmówiło przyjęcia i przywrócenia dawnych praw członka, ponieważ tenże w czasie swego przyjazdu nie był w stanie przedłożyć swej książki kwitowej, dowiedział się Zarząd Związku, że żalący się kolega przed swym przyjazdem do Dolnej Austrii już przez kilka miesięcy stał w kondycyi na Morawach i przez tamtejsze Stowarzyszenie prowadzony był jako członek, mimo, że tenże nie przedłożył książki kwitowej. Ponieważ od niego tam przyjmowano wkładki, wnosił z tego żalący się kolega, że także i dolnoaustriackie Stowarzyszenie musiałoby uznać to jego członkostwo. — Ponieważ tylko należycie wylegitymowani koledzy mogą być uznani za członków, zawiadomiono morawskie Stowarzyszenie, że uznanie członkostwa dotyczącego kolegi było niedopuszczalne i że pobrane od tegoż nieprawnie wkładki winno wspomnianemu zwrócić.

Funkcyonaryuszom stowarzyszeń zwrócono przy tej sposobności ponownie uwagę na uchwały Zjazdów związkowych, które zawierają w Art. I., § 1 *a—b*, dalej w Art. II. B., § 2 *a—j*, wreszcie w § 14 *b—c*, odnośne postanowienia, które przy przyjeździe kolegów z obrębów innych stowarzyszeń szczególnie uwzględnić należy.

Celem osiągnięcia stosownych projektów na nagłówki listowy Związku, jakoteż na okładkę sprawozdania związkowego, uchwalono urządzić konkurs o nagrodę, przyczem wyznaczono: dla nagłówka trzy nagrody: po 30, 20 i 10 K, dla okładki trzy nagrody: po 50, 30 i 20 K. Przeprowadzenie konkursu poruczono „Wiedeńskiemu Towarzystwu Graficznemu“.

Na posiedzeniu Zarządu Związku z 21. października uchwalono, stosownie do inicjatywy ostatniego Zjazdu związkowego, po szczegółowej dyskusyi, zestawić statystykę stosunków płacy i pracy drukarzy Austrii, przyczem ma się uwzględnić także statystykę urlopów, jakoteż prowadzić dochodzenia co do cen środków do życia i innych potrzeb gospodarstwa domowego. Jako czas do wypełnienia statystyki wybrano tydzień od 13—18. grudnia 1909, zaś dla nadsyłania materiału podstawowego przez zarządy stowarzyszeń oznaczono czas 4 tygodni.

Na dolnoaustriacki Zjazd partyjny w dniach 14—15. listopada delegowano kol. Schiegla.

Zarząd Związku zajmował się następnie bardzo szczegółowo przemianą Związku na Stowarzyszenie państwowe i uchwalił, dla dalszego traktowania tej sprawy, zwołać przewodniczących Stowarzyszeń związkowych w dniu 16. listopada do Wiednia na konferencyę, na której mają być omawiane jeszcze inne, w stadium przygotowawczem znajdujące się sprawy.

Na nadesłane do Zarządu Związku zaproszenie do udziału w oddaniu pomnika zmarłego przewodniczącego humanitarnego Stowarzyszenia „Die Gutenberg“ i kasyera „Stowarzyszenia maszynistów i drukarzy Dolnej Austrii“, jakoteż długoletniego członka wydziału „Stowarzyszenia Dobroczyńności drukarzy Wiednia“, kolegi Szczepana Schremsa, która to uroczystość odbyła się w dniu 24. października przedpołudniem, na wiedeńskim cmentarzu centralnym, delegowano kolegę Lukscha Franciszka.

Na odbytem w dniu 26. października posiedzeniu Zarządu Związku omawiano szczegółowo sprawę wspólnego stręczenia pracy, przyczem skonstatowano, że instytucja taka ma więcej ujemnych, niż dodatnich stron, z powodu czego musi się wobec tego zająć stanowisko odmowne.

Na posiedzeniu Zarządu z 9. listopada omawiano kilka wypadków wystawienia duplikatów książek kwitowych przez zagraniczne Związki, które spowodowały nieporządki. Zamiast zwrócić się o wystawienie duplikatów do swego stowarzyszenia macierzystego, wystawiły je poszkodowanym te Związki, w których ostatnio stali w kondycji i w ten sposób figurowali tacy członkowie każdym razem jako członkowie innego Związku, co naturalnie, przy konstataowaniu prawa do zapomogi na podstawie umówionych z rozmaitymi Związkami karencyi, powodowało omyłki. Z tego powodu wniesiono z naszej strony przeciwko temu postępowaniu sprzeciwienie w Międzynarodowym Sekretaryacie drukarskim i żądano, ażeby tenże zarządził, by duplikaty wystawiane były tylko przez macierzyste stowarzyszenia. Dalej wskazaliśmy jeszcze na to, że międzynarodowe marki poznawcze bywają nadużywane i używane przez ludzi, którzy w sposób oszukańczy fałszywymi legitymacyami na stacyach płatniczych wydostają zapomogi podrózne. Należy przeto nalegać na to, ażeby wspomnianych marek poznawczych używano tylko w sposób, pierwaj już przez nas proponowany i je tylko raz nalepiano w książce kwitowej każdego podróżującego członka. (W Komunikatach Międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego Nr. 5 z 20. grudnia 1909, przez odnośną publikację do zarządów centralnych, zostało to nasze życzenie uwzględnione.)

Z powodu wygotowania książki kwitowej pewnemu nieuprawnionemu do tego koledze, któremu de facto nieistniejący dotychczas czas należenia w niej pokwitowano, wyraził Zarząd Związku dalmatyńskiego zarządowi Stowarzyszenia najostrejszą naganę z nadmieniem, że w razie powtórzenia się musianooby z takiego zachowania się wyciągnąć wobec Stowarzyszenia najostrejsze konsekwencye. Równocześnie ogłoszono dotyczącą książkę kwitową jako nieważną i wycofano.

Tosamo posiedzenie Zarządu Związku zajmowało się także proponowaną przez Komisję zawodową Austrii akcją ogółu robotników Austrii przeciwko drożyznie środków do życia i tejjże przyczynom. Po gruntownem omówieniu tej kwestyi uchwalono stosownie do tego postawić osobny punkt na porządek dzienny w dniu 16. listopada odbyć się mającej konferencyi przewodniczących. Oprócz tego uchwalono, celem obradowania nad tą sprawą, spowodować zwołanie na dzień 27. i 28. listopada zgromadzeń drukarzy w całej Austrii.

Jako porządek dzienny dla konferencyi przewodniczących ustanowiono następujące tematy: 1. Państwowe Stowarzyszenie. 2. Drożyzna środków do życia i reforma prasowa. 3. Wspólne biuro stręczenia pracy. 4. Inne sprawy.

Odbył w dniu 16. listopada konferencyę przewodniczących obsłały — z wyjątkiem dalmatyńskiego Stowarzyszenia, którego przewodniczący nie mógł się pojawić — wszystkie Stowarzyszenia związkowe; prócz tego uczestniczyli w niej wszyscy członkowie Zarządu Związku. Do 1. punktu porządku dziennego: „Państwowe Stowarzyszenie“ referował imieniem Zarządu Związku kol. Schiegl. Referent wskazał na to, że już kol. Hofer, jako referent Zarządu Związku na V. Zjeździe związkowym w Insbruku, zwrócił uwagę kolegów na to, że pod pewnymi warunkami może Związek federacyjny zastąpić Stowarzyszenie państwowe. Po pierwsze: muszą poszczególne części czuć się jako części całości i stosownie do tego działać; powtóre: muszą zebrane na szerokiej podstawie Związku doświadczenia znaleźć w poszczególnych stowarzyszeniach najdalej idące uwzględnienie; po trzecie: muszą funkcyonaryusze poszczególnych stowarzyszeń mieć świadomość, że są, oprócz funkcyonaryuszami w stowarzyszeniu, także przedstawicielami interesów całej organizacyi i że jako tacy muszą mieć zawsze na oku także interesy organizacyi ogólnej. Warunków tych, niestety, aż po dzień dzisiejszy niema, tak, że Zarząd Związku tak teraz jak i pierwaj stoi na stanowisku, że Państwowe Stowarzyszenie jest lepszą formą organizacyjną, niż Związek federacyjny. Mowca wskazał na to, że sprawność Związku federacyjnego cierpi szczególnie przez to, że, mimo postanowień § 7 statutu Związku, poszczególni funkcyonaryusze przy wykonywaniu poleceń Zarządu Związku stają na stano-

wisku, że Stowarzyszenia związkowe są autonomiczne. W tym względzie musi bezwarunkowo nastąpić zmiana. Gwarancję na to można widzieć tylko w przeprowadzeniu Państwowego Stowarzyszenia. Zarząd Związku nie zamyka się przed przekonaniem, że na drodze przeprowadzenia Państwowego Stowarzyszenia znajdują się wielkie przeszkody. Sytuacja, od czasu ostatniego Zjazdu związkowego we Wiedniu, zmieniła się znacznie na korzyść Państwowego Stowarzyszenia. Gdy Zarząd Związku na ostatnim posiedzeniu sprawą tą szczegółowo się zajmował, przyszedł do przekonania, że potrzebnem jest rozpoczęcie agitacji na wielką skalę w całej Austrii, jeżeli na najbliższym Zjeździe związkowym w Bernie mamy uchwalić Państwowe Stowarzyszenie. Ażeby tę agitację na wielką skalę mógł przeprowadzić z powodzeniem, uchwalił Zarząd Związku także i tę sprawę przedłożyć konferencji przewodniczących stowarzyszeń, gdyż Zarząd Związku chciał sobie zapewnić współdziałanie najwybitniejszych funkcyjaryuszów stowarzyszeń związkowych. Referent omawiał bardzo szczegółowo trudności, stojące na drodze urzeczywistnienia Państwowego Stowarzyszenia, i objawił także zdanie Zarządu Związku, jakby można pokonać te trudności. Mowca upraszał, ażeby wszyscy przewodniczący zechcieli wziąć udział w dyskusyi, by otrzymać możliwie jasny obraz sytuacji, przymem ale niechaj przeciwnicy Państwowego Stowarzyszenia podnoszą tylko konieczne momenty, a nie powodują się tylko samą antypatją. Zarząd Związku stoi na stanowisku, że tylko wtedy w obecnej chwili przystąpi do agitacji za przeprowadzeniem Państwowego Stowarzyszenia, jeżeli także jest gwarancja, że sprawa też się powiedzie. Dlatego Zarząd Związku życzy sobie, ażeby dyskusję przeprowadzono z całą otwartością. Co się tyczy projektu statutu, który Zarząd Związku na ostatnim Zjeździe związkowym we Wiedniu cofnął, należy zaznaczyć, że Zarząd Związku odnośnie do zasadniczych punktów statutu nie zmienił swego stanowiska. Zarządowi Związku nie rozchodzi się bowiem o nazwę organizacji, lecz o jej istotę.

Przeprowadzona następnie dyskusja, którą prowadzono w sposób ściśle przedmiotowy, a w której brali udział wszyscy przewodniczący stowarzyszeń, wykazała, że trudności, jakie się urządzeniu Państwowego Stowarzyszenia przeciwstawiają, także i teraz nie mogą być pokonane. Uznano jednakże, że względu na rozmaite konkretne, przez referenta naprowadzone wypadki, że będzie bezwarunkowo potrzebnem rozszerzyć zakres władzy Zarządu Związku, jeżeliby konferencja nie uznała obecnej chwili za stosowną do przystąpienia urządzenia Państwowego Stowarzyszenia.

Podczas zaproponowanej przez referenta Zarządu Związku przerwy posiedzenia obradował Zarząd Związku szczegółowo nad sytuacją, jaką się z dyskusyi na konferencji wyłoniła.

Po ponownem otwarciu konferencji oznajmił referent Zarządu Związku, że Zarząd Związku musiał ze smutkiem stwierdzić, iż obecnie nie jest stosowną chwila do rozpoczęcia przeprowadzenia Państwowego Stowarzyszenia. Ponieważ ale Zarząd Związku jest zdania, że w dotychczasowy sposób nie można dalej pracować i zostało to przez kilku mowców skonstatowanem, to przedkłada konferencji przewodniczących stowarzyszeń związkowych do uchwały natępujący wniosek:

„Obradująca w dniu 16. listopada 1909 konferencja przewodniczących stowarzyszeń związkowych doszła do przekonania, że trudności, które stoją na drodze przeprowadzenia Stowarzyszenia państwowego, nie mogą być przez planowaną agitację na wielką skalę Zarządu Związku obecnie usunięte.

Konferencja oświadcza równocześnie, że potrzebnem jest, ażeby aż do przeprowadzenia Państwowego Stowarzyszenia zakres władzy Zarządu Związku został rozszerzony.“

Wniosek ten wywołał krótką dyskusję, poczem został jednomyślnie uchwalony.

Zarząd Związku ma więc za zadanie przedłożyć najbliższemu Zjazdowi związkowemu odpowiednie wnioski.

Do punktu II. porządku dziennego referował przewodniczący Związku, kol. Reifmüller, w sposób wyczerpujący. Omówił drożyznę środków do życia

i teje przyczyny i wskazał na to, że robotnicy całej Austrii zdecydowani są zająć energiczne stanowisko przeciwko bezgranicznemu uprawianiu lichwy na pracującej ludności. Także drukarze mają wszelki powód do wzięcia udziału w tej akcji; a jeżeli w kołach przedsiębiorców zawsze się mówi o pożądlivości robotników, to musi się temu przeciwstawić fakt, że bezustanne podwyższanie cen środków do życia i najważniejszych artykułów potrzeby robotników nie jest więcej w zgodzie z podwyżką płac. Ale wciąż wymyśla się nowe podatki i spycha się na barki nieposiadającej ludności. Zamiast uczynić wydatniejszymi naturalne źródła podatkowe przez popieranie przemysłu, chwytą się rząd znowu podatków pośrednich. Nowoczesna ustawa prasowa, w której specjalnie drukarze mają wybitny interes i na co wciąż się daremnie czeka, mogłaby naprzykład ożywić przemysł drukarski i papierowy i dlatego musi się wezwać rząd i parlament do uwzględnienia wreszcie raz tego dawno już należnego żądania. Referent poleca przeto — ażeby także niezadowoloni drukarzy Austrii z nieznośnych stosunków dać większy wyraz — zwołanie w pewnym oznaczonym dniu w całej Austrii zgromadzeń, któreby się zajęły omówionym właśnie tematem.

Po krótkiej dyskusyi powzięto, zgodnie z wywodami referenta, jednomyślną uchwałę odbycia wszędzie zgromadzeń i polecenia tymże do uchwały następującego, do pryncypałów wystosować się mającego pisma:

„Wzrastająca coraz bardziej drożyna środków żywności i artykułów potrzeby, jakoteż gwałtowne podskoczenie cen mieszkaniowych, zmusza nas do zwrócenia się z tem pismem do pryncypałów. Jeżeli się spoglądnie na podwyżkę cen w ostatnich latach dziesięciu, to musi się wręcz przyznać, że podwyższenie płac w tym czasie nie jest w żadnym stosunku do niezwykłej wysokości cen środków do życia i wszystkich dla robotnika niezbędnych artykułów potrzeby. Zorganizowani zawodowo robotnicy, a nie w ostatniej linii drukarze, prowadzili od dłuższego czasu walkę obronną przeciwko tej wstrętnej lichwie środków do życia. Niestety — dotąd bez skutku! Ba, podczas gdy walka najbardziej wrzała, nie wahali się agraryusze wyśrubować najpotrzebniejszych środków do życia do ledwo dostępnych cen.

Obowiązkiem parlamentu i rządu jest powstrzymać energicznie tę okropną lichwę środków do życia. Niestety, nie o tem nie słyhać. Rząd uważa powodzenie agraryuszy jako rzecz nietykalną, prawdopodobnie dlatego, ponieważ część tychże rekrutuje się z koła, do którego boi się przystąpić, gdyż odwaga nie zawsze jest rzeczą rządu, i nie każdy człowiek chce, dla potrzeb ludu, ryzykować swe wpływowe stanowisko.

Także parlament nie zrobił swego obowiązku. Dyskusya nad wnioskami nagłącymi z powodu drożyny środków do życia — abstrahując od tego, że wnioski przekazano komisji — pokazała, że także ci mieszczańscy posłowie, którzy mandat swój zawdzięczają handlowcom i przemysłowcom, nie mają zrozumienia dla potrzeb pracującego ludu, lecz agraryuszków w postępowaniu ich jeszcze popierają.

Ale także i związkom przemysłowym i zorganizowanym w stowarzyszeniach pracodawcom nie można oszczędzić zarzutu, że przeciwko tej lichwie środków do życia, mimo, że ją w własnem gospodarstwie odczuli, nie wystąpili. Także właściciele drukarń, z małymi wyjątkami, nie byli w tych ciężkich sytuacjach pomocnymi swym współpracownikom; uzasadnionym przez panujące stosunki żądaniom podwyższenia płacy w najczęstszych wypadkach odmówiono, mimo, że w wielu miejscowościach drukarskich, nawet w tych, które są znane jako uzdrowiska, minimum — jest maksimum.

W tych już nie do zniesienia stosunkach ma być lichwa środków do życia wspólnie zwalczana. Ale nie tylko drożyna warunkuje wspólne postępowanie, lecz także zamierzony zamach na kieszenie ludności: zaprowadzenie nowych bezpośrednich i pośrednich podatków. Wszystkie nałożone już teraz na robotnika ciężary czynią mu już dziś niemożliwym wyjście ze swymi dotychczasowymi póborami i dlatego nie można się dziwić, jeżeli dla pokrycia swych najprostszych potrzeb życia zwraca się do swego pracodawcy o podwyższenie swej płacy.

Rząd myśli tylko o nowych podatkach, ale nie o otworzeniu nowych obszarów zbytu. Przez zawarcie rozsądnych układów handlowych powstałby dla austriackich artykułów przemysłowych znaczny eksport, podczas gdy z drugiej strony znowu możnaby do Austrii wprowadzić artykuły do życia i w ten sposób wystąpić przeciwko bucie agraryuszków. Specjalnie ale dla podniesienia naszego zawodu musi się coś stać, a jest to wydanie nowoczesnej ustawy prasowej. Ustawy prasowej, wolnej od wszelkich wpływów, szkodzących przemysłowi drukarskiemu, a szczególnie wolnej od zakazu kolportażu.

Naszem zdaniem, jest tedy obowiązkiem panów właścicieli drukarń wpłynięcie na posłów swych okręgów wyborczych, ażeby ci z całą energią wystąpili w parlamencie za wspomnianymi poprzecznie żądaniemi, ażeby powstrzymać dalsze zubożanie swych współpracowników.

Jeszcze raz zwracamy uwagę na to, że nasz przemysł może być podniesiony tylko przez rozsądną ustawę prasową i niechaj sprawy tej nie tracą z oczu panowie przedsiębiorcy i ich przedstawiciele w parlamencie!

Do III. punktu porządku dziennego referował kol. Dwořáček o wybudowie stręczenia pracy i określił stanowisko Zarządu Związku do wspólnego stręczenia pracy. Przewodnicze motyw, które referent rozwinął, znalazły uznanie konferencji.

Do ostatniego punktu porządku dziennego: „Inne sprawy“ referował również kol. Dwořáček, a mianowicie przedewszystkiem o zestawie się mającej w tygodniu od 13—18. grudnia Statystyce płac i środków do życia, przy czem objaśniał techniczne przeprowadzenie tejże i upraszał przewodniczących stowarzyszeń związkowych, by się postarali o należyte wypełnianie dat.

Potem referował kol. Dwořáček o żądanych przez ostatni Zjazd związkowy wstępnych pracach dla dalszej wybudowy działów zapomogowych, z nowo uzyskanymi od 3. lat statystycznymi datami w ręku, które prawie bez wyjątku wykazują wzrastające zapotrzebowanie rozmaitych działów zapomogowych, podczas gdy przyrost członków i połączony z tem przychód stosunkowo mniejsze są, jakby tego potrzeba. Musi dlatego już dzisiaj przestrziedz przed tem, ażeby w kołach koleżeńskich nie żywiono zanadto wielkich nadziei odnośnie do podwyżki zapomóg i prosi o uwzględnienie tego przy ewentualnem przygotowaniu wniosków do najbliższego Zjazdu związkowego. Bez podwyższenia wkładki nie będzie chyba możliwem podwyższenie poszczególnych zapomóg. — Mowca skorzystał z tej sposobności, aby wskazać na to, że gdzieś nie postępuje się dość ściśle przy udzielaniu pozwoleń na wyjazd na świeże powietrze, a mianowicie zdarza się, że na podstawie świadectw prywatnych lekarzy udziela się członkom pozwolenia na wyjazd, mimo że ci nie byli poprzednio chorymi. Przytacza wypadki, gdzie dotyczący członkowie, bez względu na wskazanie, sami sobie wybrali miejsce pobytu, zamiast żeby im lekarz przepisał miejscowość, odpowiadającą ich stanowi zdrowia. Dlatego musi się wskazać na postanowienia § 12. Art. II., rozdział II. uchwał Zjazdów związkowych, które wyraźnie orzekają, jak należy postępować przy udzielaniu pozwoleń na wyjazd chorym członkom. Dotyczący paragraf brzmi:

„§ 12. a) Jeżeli członkowi przepisze lekarz pobyt w oznaczonej miejscowości albo w kąpielach, to należy przed wyjazdem uzyskać pozwolenie wydziału stowarzyszenia, który ma się postarać o to, ażeby w dotyczących miejscowościach była dostateczna kontrola.

b) Tacy członkowie mają również nadesłać stowarzyszeniu dowód ich pobytu przez świadectwo lekarskie, — które musi być potwierdzone przez miejscową władzę — względnie poświadczenie zakładu leczniczego, a to według obowiązujących w dotyczących stowarzyszeniach przepisów.

c) Przebywający w zakładach leczniczych członkowie mają dowody swoje nadesłać stamtąd i otrzymają potem statutową zapomogę“.

Wydziały stowarzyszeń mają na przyszłość świadectwa kazać zbadać przez zaufanego lekarza. Konferencja zgadza się z tymi wywodami.

Po załatwieniu rozmaitych zapytań i udzieleniu dyrektyw w sprawach organizacyjnych, zamknął przewodniczący, kol. Reifmüller, konferencję, konstatując, że przez powzięte uchwały osiągnięto dalsze wzmocnienie organizacji.

Na odbyty 28. listopada w Litomierzycach Zjazd mężów zaufania niemieckich miejscowości Czech delegowano przewodniczącego Związku, kol. Reifmüllera, zaś na Walne Zgromadzenie dolnoaustriackiego Stowarzyszenia, które się odbyło w tym samym dniu, kolegę Dwořáčka.

Odbywające się w jednym dniu w całej Austrii zgromadzenia drukarzy były licznie uczęszczane i miały przebieg zadowalający. Na wszystkich tych zgromadzeniach wyrażono w sposób stanowczy, że obecne stosunki drożyzniane uniemożliwiają prawie robotnikom wyjście z dotyczącymi płacami i że musi się wszystko przedsięwziąć, ażeby się bronić prze-

ciwko lichwie środków do życia. W końcu uchwalono na zgromadzeniach zredagowaną przez konferencję przewodniczących odezwę do pryncypałów. Następnie rozesłano to pismo tak do poszczególnych pryncypałów, jakoteż do stowarzyszeń.

Po nadejściu wiadomości o dobrym przebiegu akcji w całym państwie, wystosował Zarząd Związku do Państwowego Związku właścicieli drukarni Austrii odnoszące się do tego pismo o następującem brzmieniu:

„Wiedeń, 29. listopada 1909.

Do Szanownego
Państwowego Związku austriackich właścicieli drukarni
w Wiedniu.

Przez spory narodowościowe wstrzymaną jest w Izbie posłów wszelka pożyteczna działalność. Jakkolwiek słusznem jest, że wreszcie musi się zrobić krok naprzód, ażeby przybliżyć rozwiązanie tej tak bardzo ważnej dla Austrii sprawy, to jednak stwierdzić się musi, że dla ludów Austrii stoi na porządku dziennym jeszcze ważniejsza sprawa: sprawa ekonomicznego rozwoju, która jest wybitną sprawą żołądka dla szerokich warstw ludów Austrii.

Aneksya Bośni i Hercegowiny zaostrzyła jeszcze bardziej stan przesilenia, w którym się Austrija znajdowała. Zawarcie układów handlowych z państwami bałkańskimi zostało przez wspomniane powyżej polityczne zdarzenie przewleczone. Agraryusze w Izbie posłów usiłują na układy handlowe, które dla przemysłu zarobek, dla robotników chleb oznaczają, wpłynąć tak niekorzystnie, że z jednej strony przemysł po ich zawarciu nie mógłby osiągnąć korzyści, z drugiej strony lichwiarskie ceny zboża i bydła mogłyby być utrzymane, jeżeli jeszcze nie bardziej podwyższone. Chociaż socyalni demokraci już przy zawarciu nowej taryfy cłowej zwracali uwagę na skutki, jakieby nowa taryfa cłowa ze swemi lichwiarskimi cenami wywołała, uchwalono przecież ustawę. Gdy przed dwoma laty skutki taryfy cłowej wyraziły się w podwyższonych cenach za najważniejsze środki żywności, wskazali zastępcy robotników na to i przedłożyli wskazane projekty celem zwalczania lichwy środków do życia. Niestety — większość Izby posłów wnioski te odrzuciła. Od tego czasu ceny środków do życia ponownie znacznie wzrosły, tak, że nie dadzą się więcej pogodzić z płacami robotników w ogólności, jakoteż z płacami robotników drukarskich i giserskich w szczególności. Jakkolwiek, oprócz zapewnionej cennikiem podwyżki minimum i ceny za tysiąc z 1. stycznia 1910, według uchwały Urzędu cennikowego z 14. i 15. listopada b. r., nastąpi podwyżka innych płac, to jest to tylko chwilowem uwzględnieniem ekonomicznego położenia typograficznych robotników. Mimo to upraszamy Pana o działanie w tym kierunku, ażeby uchwałę Urzędu cennikowego uwzględniono w najdalszem tego słowa znaczeniu. Impuls ale musi wyjść z Izby posłów. Gdyż tylko rozumna polityka handlowa może wzmocnić ekonomiczną siłę ludów Austrii, jakoteż całe państwo zaopatrzyć w tanie bydło i zboże.

Przy całej nędzy chce rząd zaprowadzić nowe podatki i podwyższyć podatki pośrednie. Przez poparcie przemysłu możnaby podwyższyć naturalną siłę podatkową. Ale o tem nie pamięta ani rząd, ani Izba posłów. Dawno należała reforma ustawy prasowej, której nie zwalcza żadne polityczne stronnictwo, lecz — przeciwnie — której się domagają wszystkie polityczne stronnictwa, tkwi wciąż jeszcze w komisji, ponieważ rząd nie chce opuścić swego policyjnego stanowiska. Przez nowoczesną ustawę prasową możnaby osiągnąć nie tylko polityczny postęp, lecz nastąpiłby rozwój przemysłu drukarskiego i papierowego, jakoteż zależnych od tychże przemysłów.

Jak ciężko cierpią typograficzni robotnicy wskutek obecnych stosunków, okazuje się z manifestacyi masowych zgromadzeń, odbytych 28. listopada w całej Austrii, na których uchwalono załączone tu pismo do panów pryncypałów.

Z przytoczonych powodów pozwala sobie podpisany Związek typograficznych robotników uznać za pytanie, czy Pan skłonnym jest zwrócić się, wspólnie z organizacją typograficznych robotników, do rządu i do Izby posłów, w szczególności do posłów z miast, stanu przemysłowego i handlowego, z żądaniem przedsięwzięcia właściwych środków do zwalczania lichwy środków do życia, o przeprowadzenie układów handlowych z państwami bałkańskimi i o ostateczne uchwalenie nowoczesnej reformy prasowej.

W końcu ponawiamy naszą prośbę o poparcie przy przeprowadzeniu uchwały Urzędu cennikowego.

W oczekiwaniu rychłej łaskawej odpowiedzi, kreślimy się

Z poważaniem

Za Związek Stowarzyszeń drukarzy i odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów Austrii:

W. Schiegl, członek Zarządu.

F. Reifmüller, przewodniczący“.

Do tego pisma dołączono ogólne, do wszystkich pryncypałów wysłane, pierw-
wej już wspomniane pismo.

W nadeszłych na to odpowiedziach wyraził Państwowy Związek
skłonność do zwrócenia się tak do parlamentu, jakoteż do rządu,
jak również do poparcia polecenia Urzędu cennikowego.

Na posiedzeniu Zarządu Związku z 6. grudnia zawiadomił przewodniczący
Związku o rozmaitych ważnych uchwałach Urzędu cennikowego z 15. listopada,
z których szczególnie podnieść należy tę, która się odnosi do automatycznej
podwyżki minimum płac z 1. stycznia 1910 i do dodatków dla tych
towarzyszy, którzy już są wynagradzani ponad minimum. Urząd cennikowy wydał
odnośnie do tego następujące uwiadomienie:

„Uwiadomienie.

Urząd cennikowy zwraca uwagę na to, że od 1. stycznia 1910 podnosi się we
wszystkich klasach płac minimum o 2 korony, a cena za tysiąc o 2 halerze.

Także pozwala sobie Urząd cennikowy zalecić panom pryncypałom, ażeby zechcieli,
ze względu na podwyższenie się środków do życia, udzielić według możliwości podwyżki
także tym towarzyszom, których ta podwyżka nie dotyczy, w szczególności małego ponad
minimum wynagradzanym, w przypuszczeniu, że i bez tego nie otrzymali w ostatnich cza-
sach podwyżki płac.

Wiedeń, 15. listopada 1909.

Franciszek Reifmüller,
przew. tow.

Fryderyk Jasper,
przew. pryncyp.“

Dalej obradowano na posiedzeniu Urzędu cennikowego z 15. listopada nad
wypracowanym przez osobno w tym celu wybraną komisję Projektem posta-
nowień dla wydawania osobnych wydań gazet w niedziele.
Po skutecznieniu wielokrotnych zmian w tymże, uchwalono odnośne postanowienia
w następującem brzmieniu:

„Wydawanie osobnych wydań przy dziennikach i podjęcie w tym celu pracy nie-
dzielnej może nastąpić przy wypadkach nadzwyczajnego znaczenia i doniosłości (wyjąwszy
w Wiedniu) pod następującymi warunkami:

a) Zarząd dotyczącej drukarni ma się porozumieć z oboma przewodniczącymi przy-
nalegnego Cennikowego Sądu polubownego, którzy mają rozstrzygnąć, czy praca niedzielna
jest potrzebną i może być wykonaną. Cennikowy Sąd polubowny może wyznaczyć z ka-
żdej kury zastępców, którzy w razie przeszkody dotyczącego przewodniczącego mają go
zastąpić. Jeżeli obaj funkcjonariusze się nie zgodzą, praca niedzielna nie może być wy-
konaną.

b) Pozwolenie dla podjęcia pracy niedzielnej musi — po myśli ustawy przemysłow-
wej § 75 (Dod. 40), Art. 3, punkt 4 i Art. 4, drugi ustęp — być uzyskane od władzy
przemysłowej.

c) Płaca za pracę w niedzielę jest podwójnie tak wielką, jak w normalnych dniach
pracy; musi ale wynosić wynagrodzenie najmniej za dwie godziny.

d) Dotyczący towarzysze mają prawo do tylu godzin wypoczynku w następującym
poniedziałku, wiele w niedzielę pracowali. Te godziny wypoczynku wynagrodzić należy
pracującym na pewnych pieniądzech towarzyszom według ich zarobku za godzinę, zaś pra-
cującym na porachunek według ich przeciętnego zarobku. Wolno jednakże pryncypałom,
zamiast tych godzin wypoczynku, zapłacić za pracę niedzielą potrójnie.

e) Pryncypałowie w miejscowościach poza siedzibą Cennikowego Sądu polubownego
mają się w takich wypadkach porozumieć w właściwy sposób z przewodniczącymi Sądów
polubownych; jeżeli to niemożliwe, w porozumieniu z miejscowym mężem zaufania poczy-
nić odpowiednie zarządzenia.

f) Jeżeliby poniedziałkowe wydania poranne, dla których istnieje osobny cennik
miały skutek zarządzenia osobnych wydań, odpaść, to obowiązują dla wykonania tych
osobnych wydań postanowienia odnośnego cennika dla poniedziałkowych wydań“.

Z chwilą obowiązywania tych postanowień usunięto z drogi dawno już sporną kwestyę, jak należy postąpić w tych wypadkach, gdzie wskutek szczególnych zdarzeń koniecznem jest szybkie zawiadomienie publiczności przez prasę.

Na posiedzeniu Zarządu Związku z 6. grudnia widział się tenże spowodowanym poddać ostrej krytyce jaskrawe naruszenie dyscypliny Stowarzyszenia na Pobrzeżu i zarządu tegoż Stowarzyszenia. Według nadeszłego z Tryestu zawiadomienia, stanęło tamtejsze Walne Zgromadzenie z 28. listopada w sprzeczności z ogółem kolegów Austrii, odmawiając — wszystkimi głosami przeciw dwom — wysłania zaproponowanego przez konferencyę przewodniczących pisma do pryncypałów. Byli zatem koledzy tryesteńscy jedynymi, którzy uchwałą swoją wzbraniłi się wziąć udział w wspólnej akcji zorganizowanych kolegów całej Austrii. Zarząd Związku uchwalił wysłać do zarządu Stowarzyszenia na Pobrzeżu następujące pismo:

„Wiedeń, 7. grudnia 1909.

Do Pana Ernesto De Rosa, prezydenta Stowarzyszenia drukarzy na Pobrzeżu
Tryest.

Szanowny Kolego! Na odbytem wczoraj wieczór posiedzeniu Zarządu Związku dowiedział się tenże ze smutkiem o przebiegu odbytego w dniu 28. listopada b. r. w Tryescie nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

Na tem posiedzeniu powziął Zarząd Związku, po głębokiem rozważeniu wszystkich okoliczności, następującą uchwałę:

„Zarząd Związku gani jaknajostrezej sprzeczne z wszelką dyscypliną zachowanie się Stowarzyszenia drukarzy na Pobrzeżu na odbytem w dniu 28. listopada 1909 w Tryescie nadzwyczajnem Walnem Zgromadzeniu, które mające się wystosować do pryncypałów pismo w sprawie drożyzny środków do życia i reformy ustawy prasowej odrzuciło i tem samem wzbraniało się wziąć udział w jednomyślnie przez konferencyę przewodniczących uchwalonej wspólnej akcji drukarzy Austrii.

Równocześnie wyraża Zarząd Związku wydziałowi Stowarzyszenia najostrejszą naganą za to, że tenże, zamiast, jak to było jego obowiązkiem, starać się o przeprowadzenie wyżej wspomnianej uchwały konferencyi przewodniczących, sam przeciwko temu głosował.

Najbliższy Zjazd związkowy będzie miał sposobność zajęcia się tą sprawą i zarządzenia środków, zdolnych zapobiedz powtórzeniu się podobnego naruszenia dyscypliny“.

Podając tę uchwałę Zarządu Związku do Pańskiej wiadomości, pozdrawiamy Pana

Za Zarząd Związku

Dwořáček Józef,
sekretarz.

Reifmüller Franciszek,
przewodniczący.“

Celem interwencyi w sprawach stowarzyszeń udał się przewodniczący Związku, kol. Reifmüller, dnia 11. grudnia do Opawy.

Na odbytem w dniu 14. grudnia posiedzeniu Zarządu Związku odczytano nowy projekt statutu dolnoaustriackiego Stowarzyszenia i polecono, po dokładnem przejrzeniu tegoż, wydziałowi Stowarzyszenia poczynienie w niektórych paragrafach uzupełnień, a w innych zmian.

W ogólności można jeszcze przytoczyć, że na największej części posiedzeń Zarządu Związku zajmowano się sprawami cennikowemi, które dotyczyło tak kraju, jak i zagranicy i, na podstawie sprawozdań i propozycji Międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego, załatwiano prośby o poparcie za granicznych ruchów. Również i sprawy organizacyjne nastręczyły Zarządowi Związku wiele materyału do obrad, jakoteż dały sposobność do żywej pisemnej konferencyi z funkcyonaryuszami krajowych i zagranicznych organizacyi, które w najskwapliwszy sposób przyczyniły się do przyspieszenia załatwienia czynności Zarządu Związku i Sekretaryatu Związku. Dla-

tego na tem miejscu wyrażamy najżywsze podziękowanie tym wszystkim kolegom i korporacyom, z którymi byliśmy w korespondencji.

Odnosnie do finansowej gospodarki Zarządu Związku, odsyłamy przedewszystkiem do następującego bezpośrednio Zamknięcia rachunkowego, następnie do wykazu majątkowego kasy związkowej, jakoteż do sprawozdania komisji kontrolującej.

Tytuł II. zawiera: statystykę rozmiarów i składu Związku, jakoteż ruchu członków, następnie działalności stowarzyszeń związkowych pod względem organizacyjnym i agitacyjnym, jakoteż na polu spraw kształcenia i stręczenia pracy; dalej przegląd, dotyczący znajdujących się w ruchu w obrębie Związku maszyn do składania i zajętych na nich osób, jakoteż szczegółowe zestawienie zasztych w roku sprawozdawczym zastanowień pracy i innych konfliktów; dalej wykaz cennikowych i niecennikowych drukarni; wreszcie w tym sprawozdawczym dziale traktowane są szczegółowo ogólny obrót kasowy i zapomogi stowarzyszeń związkowych ze szczególnem uwzględnieniem scentralizowanych zapomóg w roku ubiegłym. Tytuł III. zawiera znowu przegląd ogólnego obrotu stowarzyszeń związkowych od ich założenia. Tytuł IV. zawiera brzmienie umów co do wzajemności, jakoteż sprostowany na podstawie nowych umów wykaz zagranicznych Związków, będących z naszym Związkiem w stosunku wzajemności, jakoteż umówionych z nimi karencyi do pobierania różnych zapomóg.

Wkładki związkowe za IV. kwartał 1908 do III. kwartału 1909:

	K	h	K	h
Stowarzyszenie w Czechach	9942	60		
" w Bukowinie	384	48		
" w Dalmacji	233	10		
" w Galicji	2758	92		
" w Karyntyi	448	44		
" w Krainie	530	82		
" na Pobrzeżu	1283	64		
" w Morawach	2853	84		
" w Dolnej Austrii	17381	76		
" w Górnej Austrii	1163	70		
" w Solnogradzie	318	90		
" na Śląsku	927	78		
" w Styrii	1679	64		
" Tyrolu-Przedarlantii	1164			
" w Trentino	200	52	41272	14

Odsetki od majątku:

Procent poczt. Kasy oszczędności za r. 1908

Różne:

Ze sprzedaży cennika normalnego	155	30		
Ze sprzedaży protokołów z obrad cennikowych	1		529	12
Zwrot kosztów portów	1	80		
Od "Veleslavina"	1500		1658	10

Razem przychody.

Stan majątku z dniem 31 grudnia 1908

	43459	36		
	29165	52		
			72624	88

AKTYWA

4. Wykaz majątku.

	K	h	K	h
Wkładka pocztowej Kasy oszczędności	31850	07		
Gotówka w kasie	3469	55		
			35319	62

Prócz tego posiada Związek inwentarz w przybliżonej wartości K 2042 — i archiwum w przybliżonej wartości K 1400 —.

Rewidowano i znaleziono w porządku:

Rudolf Freyler, Antoni Dworak, August Neef (Wiedeń)

Alojzy Thurner (Berno).

Józef Dwořáček, kasyer Związku.

Koszta administracji:

Czynsz najmu biura	540			
Potrzeby kancelaryjne	53	36		
Opak, światło, czyszczenie biura	617	12		
Inwentarz biurowy i jego utrzymanie	40			
Druki	7018	75		
Oprawy	94	20		
Płace	7020			
Honoraria za tłumaczenia (Sprawozd. związk.)	324			
Podatek osobisto-dochodowy za r. 1909 i ubez.				
pieczenie	808			
Rewizya Kasy związkowej	422	54		
Telefon	275			
Porta, telegramy, koszta posyłek	585	90		
Ochotnicze Towarzystwo ratunkowe	50			
Różne	227	84	18076	71

Koszta organizacji i agitacji:

Koszta delegacji i zwroty za stratę czasu	4943	83		
Konferencye cennik. i posiedz. Urzędu cennik.	4412	66		
Austryańska Komisya zawodowa	4815	08		
Koszta utrzymania Międzynar. Sekr. drukarsk.	1229	44	15401	01
Wydatki na prasę zawodową:				
Subwencye: "Ognisko", Lwów	1606	35		
"Il Risveglio", Tryest	2080	03		
Prenumerata czasopism zawodowych	141	16	3827	54

Razem rozchody

Stan majątku z dniem 31 grudnia 1909

	37305	26		
	35319	62		
			72624	88

PASYWA

	K	h	K	h
Stan majątku wedle ksiąg z 31 grudnia 1909			35319	62
			35319	62

5. Sprawozdanie Komisji kontrolującej.

W roku sprawozdawczym 1909 przeprowadziła Komisya kontrolująca, oprócz rewizji kwartalnych, jedno niezapowiedziane szkcontrum kasowe. Rewizye kwartalne przedsięwzięto — naprzemian — w obecności zastępców innych stowarzyszeń związkowych, a to: kolegów Lessiaka Fr. (Grac) i Thurnera Alojzego (Berno); niezapowiedziane szkcontrum przeprowadzili członkowie dolnoaustriackiej Komisji kontrolującej.

Prócz tego uczestniczyli wiedeńscy koledzy w posiedzeniach Zarządu Związku.

Uważamy za przyjemny obowiązek, jeżeli możemy stwierdzić, że przy wszelkich tych rewizjach znaleziono księgi i dokumenty, jakoteż gotówkę, we wzorowym porządku.

Pozwalamy sobie zatem, wyrazić podziękowanie obu urzędnikom Związku, kolegom Dworákowi J. i Schieglowi W., za ich w każdym względzie poprawną i w interesie członków Związku sp. łnianą działalność.

Dworak Antoni

sekretarz,

Freyler Rudolf

przewodniczący.

II. Statystyka.

1. Obszar Związku.

Do „Związku Stowarzyszeń drukarzy i odlewaczy czcionek oraz pokrewnych zawodów Austrii” z siedzibą w Wiedniu, pod przewodnictwem kol. *Franciszka Reifmüllera*, należały w roku 1909 następujące Stowarzyszenia:

1. „*Centralne Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w Czechach, Typografická Beseda*” z siedzibą w Pradze. — Stowarzyszenie to miało 36 filii, a mianowicie: w Aussig, Czeskiej Lipie, Brüx, Budziejowicach, Chrudimie, Dux, Chebie, Friedland, Gablonz n. N., Graslitz, Hohenelbe, Jiczynie, Młodym Bolesławiu, Kaaden, Karlsbadzie, Kładnie, Kolinie, Komotowie, Königgrätz, Kutnejhorze, Laun, Litomierzycach, Marienbadzie, Pardubicach, Pilźnie, Raudnicach, Libercu, Rokycanie, Rumburgu, Zatecu, Taborze, Cieplicach, Tetschen, Trutnowie, Warnsdorf i Winterbergu. — Prócz tego miało Stowarzyszenie jeszcze członków w następujących 56 miejscowościach: Adlerkosteletz, Auscha, Beneszowie, Bilinie, Bischofteinitz, Białnie, Czeskim Brodzie, Czesk. Trybowie, Brandeis n. E., Braunau, Czaslau, Chlumetzu n. C., Chocieborzu, Niem. Brodzie, Żel. Brodzie, Eipel, Eule, Hlbińsko, Hohenmauth, Holitz, Hořicach, Hořowicach, Hronov, Humpoletz, Jaromierzu, Klatowie, Königinhof, Königstadt, Kralowicach, Kralup, Lobositz, Luditz, Mühlhausen, Nachodzie, Nowym Benatku, Neubidschow, Neuhaus, Nimburgu, Peček, Pilgramie, Pisek, Podiebradzie, Prahaticach, Přelauč, Przybramie, Rakonicach, Reichenau, Schlán, Schönau, Schüttenhofen, Semilu, Steinschönau, Turnowie, Vodňanie, Weisswasser i Wildenschwert. — *Stacyj płatniczych dla podróży* istniało 9: w Budziejowicach, Chebie, Pardubicach, Pilgramie, Pilźnie, Pradze, Libercu, Cieplicach, Teschen-Bodenbach. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kolega *Karol Krunert*.

2. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek na Bukowinie w Czerniowcach*” z siedzibą w Czerniowcach. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 6 miejscowościach: Gurahumorze, Sadagórze, Serecie, Storożyńcu, Suczawie i Wyżnicy. — *Stacyę płatniczą dla podróży* miało 1: w Czerniowcach. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kolega *Rudolf Gaidosch*.

3. „*Società dei Tipografi Dalmati*” z siedzibą w Zadarze. — Stowarzyszenie miało 4 filie: w Cattaro, Raguzie, Sebenico i Splicie. — *Stacyę płatniczą* miało 1: w Zadarze. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kolega *Giuseppe Ferrari*.

4. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek oraz pokrewnych zawodów dla Galicji, Wielkiego Księstwa Krakowskiego i Bukowiny „Ognisko” we Lwowie*” z siedzibą we Lwowie. — Stowarzyszenie miało 2 filie: w Krakowie i Przemyśle. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 30 miejscowościach: Bochnia, Borysław, Brody, Brzeżany, Chrzanów, Drohobycz, Gródek, Jarosław, Jasło, Kołomyja, Krosno, Łańcut, Mielec, Nowy Targ, Nowy Sącz, Podgórze, Przeworsk, Rzeszów, Sambor, Sanok, Sniatyn, Stanisławów, Stryj, Tarnobrzeg, Tarnopol, Tarnów, Wadowice, Złoczów, Zółkiew i Żywiec. — *Stacyj płatniczych dla podróży* istniało 7, a to: w Kołomyi, Krakowie, Lwowie, Przemyśle, Rzeszowie, Stanisławowie i Tarnowie. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. *Julian Obirek*.

5. „*Stowarzyszenie drukarzy w Karyntyi*” z siedzibą w Celowcu. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 4 miejscowościach: Spittal nad Drawą, St. Veit nad Glan, Villach i Wolfsberg. — *Stacyj płatniczych dla podróży* było 2: w Celowcu i Villach. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. *Henryk Maurhard*; po tegoż ustąpieniu objął kierownictwo Stowarzyszenia zastępca przew. kolega *Józef Pichler*.

6. „*Stowarzyszenie drukarzy w Krainie*” z siedzibą w Lublanie. — Stowarzyszenie to miało nadto członków w następujących 6 miejscowościach: Adelsberg, Gottschee, Gurkfeld, Krainburg, Rudolfswert i Stein. — *Stacyj płatniczych dla podróży* było 2: w Lublanie i Rudolfswert. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kolega *Leopold Werzak*.

7. „*Società dei Tipografi del Litorale*” z siedzibą w Tryeście. — Stowarzyszenie miało 11 filii: w Abbazy, Capodistria, Gorycy, Gradysce, Lovranie, Lussinpiccolo, Muggii, Paranzo, Poli, Rovigno i Veglia. — *Stacyj płatniczych dla podróży* było 4: w Abbazy, Gorycy, Poli i Tryeście. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. *Ernesto de Rosa*.

8. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek na Morawach*“ z siedzibą w Bernie. — Stowarzyszenie miało 9 filii: w Hohenstadt, Kromieryżu, Ołomuńcu, Morawskiej Ostrawie, Mähr. Schönberg, Nowym Tyczynie, Przerowie, Prosnicach i Znojmie. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 34 miejscowościach: Auspitz, Blansko, Boskowitz, Datschitz Eibenschitz, Frankstadt, Freiberg, Frydek, Gaya, Gewitsch, Göding, Holleschow, Iglawa, Königsfeld, Leinik, Littawa, Luhačzowicach, Mor. Budwice, Mor. Neustadt, Mor. Trübau, Mistek, Neustadt, Nikolsburg, Polska Ostrawa, Przywóz, Römerstadt, Sternberg, Strassnitz, Trebitsch, Węg. Hradec, Woł.-Meseritsch, Wiszów, Witkowiec i Zwittau. — *Stacyj płatniczych dla podróży* istniało 5: w Bernie, Nikolsburgu, Ołomuńcu, Węg. Hradcu i Znojmie. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. *Alojzy Thurner*.

9. „*Dolno-austriackie Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek*“ z siedzibą w Wiedniu. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 37 miejscowościach: Amstetten, Baden, Eggenburg, Gänserndorf, Gloggnitz, Gmünd, Hainfeld, Haugsdorf, Herzogenburg, Horn, Korneuburg, Krems, Laa nad Tawą, Langenlois, Liesing, Lilienfeld, Melk, Mistelbach, Mödling, Neulengbach, Neunkirchen, Oberhollabrunn, Payerbach, Perchtoldsdorf, Pöggstall, Purkersdorf, Scheibbs, Schwechat, Stockerau, St. Pölten, Tulln, Vöslau, Weidhofen n. Thaya, Waidhofen n. Ybbs, Wiener-Neustadt, Ybbs n. Dunajem i Zwettl. — *Stacyj płatniczych dla podróży* istniało 4: w Krems, St. Pölten, Wiedniu i Wiener-Neustadt. *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kolega *Leopold Pochop*.

10. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w Austrii Górnej*“ z siedzibą w Lincu. — Stowarzyszenie miało jeszcze członków w następujących 14 miejscowościach: w Braunau, Eferding, Freistadt, Gmunden, Grein, Ischl, Kirchdorf, Perg, Ried, Rohrbach, Schärding, Steyer, Vöcklabruck i Wels. — *Stacyj płatniczych dla podróży* istniało 4: w Lincu, Ried, Schärding i Steyer. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kolega *Henryk Michel*.

11. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w kraju koronnym Solnogród*“ z siedzibą w Solnogradzie. — Stowarzyszenie miało prócz tego członków w następujących 3 miejscowościach: Hallein, Zell am See i Tamsweg. — *Stacya płatnicza dla podróży* istniała 1: w Solnogradzie. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kolega *Manrycy Danningner*.

12. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek na Śląsku austriackim*“ z siedzibą w Opawie. — Stowarzyszenie miało 1 filię: w Cieszynie. — Nadto miało Stowarzyszenie członków w następujących 12 miejscowościach: Bielsko, Frystakt, Freiwaldau, Freudenthal, Jägerndorf, Karwina, Odraza, Orłów, Weidenau, Wigstakt i Zuckmantel. — *Stacyj płatniczych dla podróży* istniało 3: w Freiwaldau, Cieszynie i Opawie. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. *Rudolf Markytan*.

13. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w Styrii*“ z siedzibą w Gracu. Stowarzyszenie miało 4 filie: w Brucku n. M., Cylei, Leoben i Marburgu. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 16 miejscowościach: Aussee, Deutsch-Landsberg, Eggenberg, Feldbach, Fürstenfeld, Hartberg, Judenburg, Knittelfeld, Leibnitz, Liezen, Mürzzuschlag, Pettau, Pöls, Radkersburg, Voitsberg i Weiz. — *Stacyj płatniczych dla podróży* było 4: w Brucku, Cylei, Gracu i Marburgu. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kolega *Franciszek Lessiak*.

14. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek dla Tyrolu i Przedarulanii*“ z siedzibą w Innspruku. — Stowarzyszenie miało 4 filie: w Bożen, w Bregencji, Brixen i Meranie. — Nadto miało Stowarzyszenie członków w następujących 5 miejscowościach: Hall, Imst, Kitzbühel, Kufstein i Schwaz. — *Stacyj płatniczych dla podróży* istniało 6: w Bludenz, Bożen, Bregencji, Brixen, Innspruku i Meranie. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kolega *Adolf Jäger*.

15. „*Società dei Tipografi del Trentino*“ z siedzibą w Trydencie. — Nadto Stowarzyszenie to miało członków w następujących 8 miejscowościach: Arco, Borgo, Cavalese, Cles, Mezołombardo, Primiero, Riva i Roveredo. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. *Alberto Filippi*.

Związek składał się przeto z 15 Stowarzyszeń, posiadających, prócz Zarządów centralnych w siedzibie każdego Stowarzyszenia, jeszcze w 72 miejscowościach filie i w 53 miejscowościach stacye płatnicze dla podróży.

Członkowie wszystkich Stowarzyszeń związkowych rozdzielają się na 317 miejscowości, posiadające drukarnie.

2. Ruch członków w roku 1909.

a) Wykaz sumaryczny.

O ruchu członków informują nas sumarycznie następujące cyfry: Z początkiem roku 1909 liczyły Stowarzyszenia związkowe 14.079 członków czynnych i 331 inwalidów, a z końcem roku 14.513 czynnych członków i 343 inwalidów, liczba członków czynnych wzrosła tedy o 434 = 3·08%, liczba inwalidów o 12 = 3·63%. — Przeciętna roczna liczba członków wynosiła 14.268.

Wedle rodzaju zatrudnienia było członków czynnych: z początkiem roku 10.937 = 77·68% zecerów, 2533 = 17·99% drukarzy, 438 = 3·11% odlewczy czcionek i 171 = 1·22% z innych zawodów; z końcem roku 11.263 = 77·61% zecerów, 2639 = 18·18% drukarzy, 440 = 3·03% odlewczy czcionek i 171 = 1·18% z innych zawodów.

Następujące zestawienie umożliwia porównanie przyrostu i ubytku członków czynnych i spowodowane tym ruchem ostateczne rezultaty w poszczególnych Stowarzyszeniach:

Stowarzyszenie	przyrost		ubytek		pomnożenie		zmniejszenie	
	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.
Czechy	540	16·27	403	12·14	137	4·13	.	.
Bukowina	41	30·83	31	23·31	10	7·52	.	.
Dalmacja	33	38·82	36	42·35	.	.	3	3·53
Galicja	165	17·42	129	13·62	36	3·8	.	.
Karyntya	85	56·67	83	55·33	2	1·34	.	.
Kraina	66	36·87	70	39·11	.	.	4	2·24
Pobrzeże	105	23·39	98	21·83	7	1·56	.	.
Morawy	244	26·44	197	21·34	47	5·1	.	.
Austria Dolna	856	14·18	709	11·74	147	2·44	.	.
Austria Górna	173	45·53	154	40·53	19	5	.	.
Łódź	56	53·85	49	47·12	7	6·73	.	.
Śląsk	166	51·88	147	45·94	19	5·94	.	.
Styria	187	32·02	171	29·28	16	2·74	.	.
Tyrol-Przedarlunia	143	36·2	158	40	.	.	15	3·8
Trentino	22	29·73	13	17·57	9	12·16	.	.
Razem	2882	20·47	2448	17·39	434	3·08	.	.

Co do rodzaju przyrostu i ubytku członków czynnych w roku 1909, skonstatować można w porównaniu z ostatnimi dwoma latami co następuje:

Przystąpiło:	w roku 1909:		w roku 1908:		w roku 1907:	
	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.
po wypisie	677	4·81	678	5·15	705	5·63
później	332	2·36	880	6·69	401	3·21
Z podróży	1629	11·57	1659	12·6	1557	12·44
Z wojska	244	1·73	161	1·22	185	1·48
Razem	2882	20·47	3378	25·66	2848	22·76
Ubytek:	w roku 1909:		w roku 1908:		w roku 1907:	
	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.
W podróż	1638	11·63	1653	12·56	1496	11·96
Wystąpiło	37	0·26	57	0·43	85	0·68
Wykreślono	251	1·78	298	2·26	240	1·92
Na inwalidów	49	0·35	96	0·73	51	0·41
Zmarło	174	1·24	141	1·07	146	1·16
Do wojska	299	2·13	218	1·66	178	1·42
Razem	2448	17·39	2463	18·71	2196	17·55
Przyrost członków	434	3·08	915	6·95	652	5·21

Stosunek należących do Związków czynnych towarzyszy zawodowych do niezwiązkowców ukształtował się jak następuje: Wykazano:

	z końcem r. 1909:		z końcem r. 1908:		z końcem r. 1907:	
	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.
Członków Związku	14513	96·59	14079	96·54	13164	93·04
Niezwiązkowców	512	3·41	504	3·46	984	6·96
Razem	15025	100	14583	100	14148	100

b) Wyszczególnienie.

Oznaczenie przyrostu i ubytku członków	Zawód	W o k r ę g u S t o w a r z y s z e n i a												We wszystkich Stowarzyszeniach razem				
		Czechy	Bukowina	Dalmacya	Galicya	Karyntya	Kraina	Pobrzeże	Morawy	Austria Dolna	Austria Górna	Solnogród	Śląsk	Strya	Tyrol-Przedarl.	Trentino	Wszystkich	
																	członków	o/o
Stan czynny członków z początkiem roku	zecerów	2542	121	72	817	119	153	355	742	4493	312	80	253	503	314	61	10937	77-68
	drukarzy	618	12	13	122	28	22	88	151	1187	59	22	59	74	65	13	2533	17-99
	odlewaczy	46	.	.	5	3	2	6	5	354	1	2	4	7	8	.	438	3-11
	inne zawody.....	112	.	.	3	3	2	25	25	4	8	2	4	.	8	.	171	1-22
	Razem ..	3318	133	85	947	150	179	449	923	6038	380	104	320	584	395	74	14079	100
Stan inwalidów z początkiem roku		80	2	1	19	.	1	13	18	153	12	4	7	16	4	1	337	.
Nowo przystępujący	zecerów	149	14	3	44	4	5	10	56	183	19	1	15	17	9	4	533	.
	drukarzy	38	1	.	7	1	4	2	15	51	3	2	7	.	1	1	133	.
	odlewaczy	.	.	.	.	.	.	.	.	9	.	.	1	.	1	.	11	.
	inne zawody.....	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Z podróży	zecerów	51	5	4	53	3	.	14	17	65	5	1	10	3	5	5	241	.
	drukarzy	21	.	1	6	1	.	1	12	32	3	.	1	4	2	2	86	.
	odlewaczy	1	.	.	.	.	.	.	.	4	.	.	.	.	.	.	5	.
	inne zawody.....	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Z wojska	zecerów	198	15	20	30	58	37	43	96	336	110	40	105	129	91	3	1311	.
	drukarzy	51	3	3	7	15	9	11	22	72	18	11	16	24	17	1	280	.
	odlewaczy	4	.	.	.	.	3	.	2	12	.	1	1	2	3	.	27	.
	inne zawody.....	.	.	.	.	.	.	.	3	.	.	2	2	1	6	.	11	.
W ogólności	zecerów	22	2	1	15	3	7	20	16	65	11	.	7	9	7	5	189	.
	drukarzy	5	1	1	3	.	1	4	4	23	4	.	1	2	1	1	50	.
	odlewaczy	.	.	.	.	.	.	.	1	4	.	.	.	.	.	.	4	.
	inne zawody.....	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.
Przyrost członków czynnych		420	36	28	142	68	49	87	185	649	145	42	137	157	112	17	2274	.
		115	5	5	22	17	14	18	53	178	28	13	25	29	21	5	549	.
		5	.	.	.	3	.	.	2	29	.	1	2	1	4	.	47	.
		.	.	.	.	.	.	.	4	.	.	.	2	.	6	.	12	.

Udali się w podróż	zecerów	272	18	29	39	60	44	36	102	309	115	35	106	117	113	5	1328	.
	drukarzy	55	3	2	6	14	12	10	27	74	18	12	16	20	14	1	284	.
	odlewaczy	7	.	.	.	.	3	.	1	8	.	.	2	1	4	.	24	.
	inne zawody	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	1	.	2	.
Wystąpili	zecerów	1	.	.	1	.	1	2	1	10	2	.	1	3	4	.	24	.
	drukarzy	.	.	.	1	.	.	.	.	3	.	.	1	1	.	.	6	.
	odlewaczy	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	inne zawody	1	.	.	.	.	.	.	3	.	2	.	1	.	.	.	7	.
Wykreśleni	zecerów	30	4	1	37	.	.	18	13	69	1	.	3	2	4	.	182	.
	drukarzy	6	.	1	7	.	.	3	7	31	.	.	1	2	1	.	60	.
	odlewaczy	1	.	.	.	.	.	.	1	6	.	.	.	.	1	.	7	.
	inne zawody	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.
Przeszli w stan inwalidowy	zecerów	11	.	.	2	.	1	.	5	21	.	.	1	.	.	.	41	.
	drukarzy	.	.	.	1	.	.	.	.	4	.	.	.	.	.	.	5	.
	odlewaczy	.	.	.	.	.	.	.	.	3	.	.	.	.	.	.	3	.
	inne zawody	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Zmarli	zecerów	37	2	.	15	2	.	6	9	56	1	1	3	8	1	1	142	.
	drukarzy	12	.	.	1	.	.	1	.	10	.	.	.	.	1	.	25	.
	odlewaczy	.	.	.	.	.	.	.	1	6	.	.	.	.	.	.	6	.
	inne zawody	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.
Do wojska	zecerów	33	3	1	17	5	9	18	18	71	13	.	11	15	12	5	231	.
	drukarzy	9	1	1	3	1	2	4	9	23	2	1	1	2	2	1	63	.
	odlewaczy	.	.	.	.	.	.	.	.	5	.	.	.	.	.	.	5	.
	inne zawody	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
W ogólności	zecerów	314	27	31	110	67	53	80	148	536	132	36	124	145	134	11	1948	.
	drukarzy	82	4	5	19	16	14	18	43	145	20	13	19	25	18	2	443	.
	odlewaczy	5	.	.	.	.	3	.	1	28	.	.	2	1	5	.	45	.
	inne zawody	2	.	.	.	.	.	.	5	.	2	.	2	.	1	.	12	.
Stan czynny członków z końcem roku	zecerów	2648	130	69	849	120	149	362	779	4606	325	86	266	515	292	67	11263	77-61
	drukarzy	651	13	13	126	29	22	88	161	1220	67	22	65	78	68	16	2639	18-18
	odlewaczy	46	.	.	5	.	2	6	6	355	1	1	4	7	7	.	440	3-03
	inne zawody	110	.	.	3	3	2	2	24	4	6	2	4	4	13	.	171	1-18
Razem ..		3455	143	82	983	152	175	456	970	6185	399	111	339	600	380	83	14513	100
Przeciętny stan członków czynnych.		3380	139	84	979	151	172	454	948	6068	397	109	331	591	392	73	14268	.
Stan inwalidów z końcem roku		87	2	1	18	.	2	13	18	167	11	3	8	14	4	1	343	.
Liczba niez członków z końcem roku...		150	13	11	58	2	1	8	70	100	20	5	3	5	30	6	512	.

3. Organizacya i agitacya.

Na czynność organizacyjną i agitacyjną drukarzy w roku zeszłym daje pogląd następujący wykaz:

W roku 1909 odbyto:	Zgromadzeń Stowarzyszeń	Zgromadzeń filij	Posiedzeń wydziałów głównych	Posiedzeń wydziałów filij	Innych zgromadzeń	Zjazdów koleżeńskich	Ogólna liczba zgromadzeń
Zarząd Związku	2	.	14	.	2	.	18
w Czechach	2	251	26	225	31	7	542
na Bukowinie	6	.	27	.	3	.	36
w Dalmacyi	13	15	52	22	.	.	102
„ Galicyi	1	9	14	17	27	.	68
„ Karyntyi	3	4	27	.	25	1	60
„ Krainie	4	.	23	.	17	.	44
na Pobrzeżu	4	13	60	47	3	.	127
„ Morawach	2	87	24	90	84	3	290
w Austrii Dolnej	5	61	29	59	26	.	180
„ Austrii Górnej	2	39	15	10	23	.	89
„ Solnogradzie	3	.	13	.	8	.	24
na Śląsku	1	45	17	20	18	.	101
w Styrii	1	84	12	.	19	.	116
„ Tyrolu-Przedarulanii	1	53	28	51	58	5	196
„ Trentino	15	.	19	.	.	.	34
Razem	65	661	400	541	344	16	2027

Ze strony Zarządu Związku wysłano celem osobistego porozumienia się lub pośredniczenia w sporach cennikowych i sprawach organizacyjnych w 34 wypadkach delegatów do następujących 22 miejscowości: Bozen, Bregencyi, Brixen, Berna, Czerniowiec (2 razy), Gracu (2 razy), Inspruku 5 razy), Celowca (2 razy), Lublany (2 razy), Litomierzyc (2 razy), Leoben, Lincu, Meranu, Liberca, Solnogradu, Cieplic, Cieszyna (3 razy), Tryestu, Opawy (2 razy), St. Veit n. Glanem, Warnsdorfu i Zadaru. — Prócz tego odbyły się we Wiedniu dwie konferencje przewodniczących, następnie dwie konferencje w sprawach cennikowych, do których powołano zastępców towarzyszy w Urzędzie cennikowym. Dalej uczestniczył Zarząd Związku przez delegatów w ośmiu konferencyach zaprzyjaźnionych organizacji we Wiedniu, w jednym wiecu w Liberku i w konferencji krajowej drukarzy Węgier w Budapeszcie.

Ze strony interesowanych w danej sprawie zarządów Stowarzyszeń i kół koleżeńskich (oprócz licznych interwencji w miejscu) wysłano wprost — częścią celem załatwienia wynikłych różnic cennikowych, częścią zaś w celach organizacyjnych — w 142 wypadkach delegatów do następujących 110 miejscowości, a mianowicie z Pragi do Osieku, Brüx, Budziejowic, Gablonz, Młodego Bolesławia, Kutnejhory, Laun, Litomierzyc, Nachodu, Nimburga, Pardubic, Pilzna, Raudnitz, Liberca, Saaz, Strakonic, Taboru, Cieplic, Turnawy, Warnsdorfu i Winterbergu; z Czerniowiec do Suczawy; z Zadaru do Sebenico; ze Lwowa do Brodów, Drohobycza, Gródka, Kołomyi, Krakowa, Przemyśla, Stanisławowa, Stryja, Złoczowa i Żółkwi; z Celowca do Spitala n. D., St. Veit n. G., Villach i Wolfsbergu; z Lublany do Krainburgu (2 razy); z Tryestu do Capodistria, Gorycyi, Poli i Veglii; z Berna do Friedek, Gaya, Göding, Holleszowa, Iglawy, Luhaczowic, Lundenburga, Mor. Ostrawy, Mistka, Ołomuńca, Przerowa, Prosnitz, Trebitsch, Węg. Brodu, Wiszowa, Wiednia, Wsetina i Znojmu; z Wiednia do Baden (3 razy), Brunn n. G. (5 razy), Gänserndorf (3 razy), Hainburga, Haugsdorfu, Korneuburga (5 razy), Kromieryża (2 razy), Laa n. T., Langenlois, Melk, Mistelbachu (3 razy), Mödlingu, Neulengbachu, Dziewięćkościółów (2 razy), Oberhollabrunn (2 razy), Perchtoldsdorfu (6 razy), Pottendorfu, Solnogradu, Stockerau, St. Pölten (5 razy), Waidhofen n. Th. i Wr. Neustadt (3 razy); z Lincu do Braunau n. I., Eferdingu, Gmunden, Ried, Steyer i Wels; z Solnogradu do Hallein; z Opawy do Bielska, Freudenthalu, Freiwaldau, Jägerndorfu i Cieszyna; z Gracu do Cylei, Deutschlandsbergu, Knittelfeldu, Leibnitz, Leoben, Marburga, Radkersburga i Voitsberga; z Inspruku do Bozen, Bregencyi (2 razy), Brixen, Dornbirn, Kufsteinu, Meranu i Schwaz; z Trydentu do Roveredo (3 razy).

4. Kształcenie.

O środkach kształcenia, jakie w roku 1909 były do dyspozycji członków Stowarzyszeń związkowych, daje obraz następujące zestawienie:

Stan biblioteki					Przy Stowarzy- szeniu w (na)	Ruch w bibliotekach					
Literatura			różnej treści	Razem		Pożyczono osób	Literatura			różnej treści	Razem
powie- ściowa	nauko- wa	fachowa					powie- ściowa	nauko- wa	fachowa		
t o m ó w					t o m ó w						
4760	1937	1366	1694	9757	Czechach	877	6233	776	728	899	8636
781	231	75	58	1145	Bukowinie	68	838	133	38	27	1036
		.	.		Dalmacyi	.	.	.	.	.	
1120	368	.	.	1488	Galicji	395	3536	684	.	.	4220
910	44	50	315	1319	Karynty	93	1543	42	66	65	1716
1005	179	169	175	1528	Krainie	93	787	117	89	180	1173
					Pobrzeżu						
3715	823	489	712	5739	Morawach	411	4714	456	373	1694	7237
6 53	2516	888	938	10395	Austrii Dolnej	1565	18377	1846	367	725	21315
2122	736	558	150	3566	Austrii Górnej	242	2409	198	172	3	2782
645	186	112	14	957	Solnogradzie	93	1256	130	80	16	1482
860	283	270	79	1492	Śląsku	148	1398	93	203	92	1786
1491	369	99	.	1959	Styryi	391	3731	446	69	.	4246
861	182	136	56	1235	Tyrolu-Przedar.	169	1838	137	59	45	2079
180	35	12	60	287	Trentino	40	20	24	11	40	95
24503	7889	4224	4251	40867	Razem	4585	46680	5082	2255	3786	57803

Gdy ogólną sumę wypożyczonych 57.803 tomów rozdzielimy na 4585 osób, korzystających z bibliotek, wypadnie na osobę około 13 tomów.

Z funduszy Stowarzyszenia prenumeruje się nadto dla każdego członka jeden z organów Związku, wychodzących, w miarę różnic językowych, w języku niemieckim, czeskim, polskim i włoskim; tym sposobem członkowie informowani są dokładnie o wszystkich zdarzeniach w łonie Stowarzyszeń, jakoteż w życiu zawodowym kraju i zagranicą. Organami Związku są:

1. Wychodzący w Wiedniu w języku niemieckim „Vorwärts!“, nakład 11650 egz.
2. Wychodzący w Pradze w języku czeskim „Veleslavín“, nakład . . . 3280 egz.
3. Wychodzące we Lwowie w języku polskim „Ognisko“, nakład . . . 1400 egz.
4. Wychodzący w Tryeście w języku włoskim „Il Risveglio“, nakład . . . 700 egz.

Ogólny nakład 17030 egz.

Prócz tego mieli członkowie Stow. do dyspozycji następujące środki kształcenia:

W Czechach: W Pradze czytelnia w lokalu Stowarzyszenia, zaopatrzona w czasopisma zawodowe i różnej treści; kursa naukowe Akademii robotniczej, popularne wykłady uniwersyteckie i kursa graficzne Muzeum technologicznego. W Karlsbadzie kurs zawodowych mówców. W Kolinie kursa graficzne. W Rokycan 1 wykład. W Cieplicach 2 wykłady. W Tyczynie różne wykłady, urządzone przez pow. Związek nowocześnie zorganizowanych robotników. — Frekwencja odpowiednia.

Na Bukowinie: Czytelnia w lokalu Stowarzyszenia, zaopatrzona w czasopisma zawodowe i różnej treści; ludowe kursa uniwersyteckie. Frekwencja słaba.

W Galicji: Czytelnia, zaopatrzone w rozmaite pisma zawodowe i innej treści, we Lwowie, w Krakowie i Przemyśle; frekwencja dobra.

W Karyntyi: Niemieckie wieczory literackie; kurs stenografii syst. Gabelsberga; frekwencja bardzo mała.

Na Morawach: Czytelnia, zaopatrzona w rozmaite pisma krajowe i zagraniczne, tak zawodowe, jakoteż innej treści; kurs stenografii, kursa: ekonomii narodowej, zawodowych organizacji, prawa robotniczego, ubezpieczenia chorych i ubezpieczenia od wypadków; frekwencja słaba.

W Austrii Dolnej: Kursa: buchalterii, języka angielskiego i francuskiego, stenografii (systemu Faulmanna i Gabelsbergera), kursa przyrodnicze, społeczno-naukowe, gimnastyki, muzealne i uniwersyteckie; frekwencja na tych kursach była słaba. — Czytelnia zaopatrzoną była w bogaty wybór pism codziennych i zawodowych krajowych i zagranicznych.

W Austrii Górnej: Kurs pojedynczej buchalterii (przez instytut dla popierania przemysłu); szkoła robotnicza (kreowana przez kraj. Komisję zawodową); frekwencja była słaba.

W Styryi: Czytelnia z rozmaitemi dziennymi i zawodowymi pismami krajowymi i zagranicznymi; frekwencja dobra.

W Trentino: Kursa naukowe, urządzone przez Instytut „Pro cultura“ dla niemieckiego i francuskiego języka; frekwencja dobra.

5. Stręczenie pracy.

Wynik czynności stręczenia pracy w r. 1909, zestawiony szczegółowo wedle *miesięcy*, przedstawia się w całym obrębie Związku następująco:

W miesiącu	Zgłoszonych było w roku 1909												Stalą kondycję otrzymało				Bez wskazania kondycji wykreślono z ewidencji				Z końcem miesiąca pozostało w ewidencji			
	z ubiegłego miesiąca zostało			nowo zgłoszeni			razem																	
	Zecerów	Drukarzy	Odlewaczy	Razem	Zecerów	Drukarzy	Odlewaczy	Razem	Zecerów	Drukarzy	Odlewaczy	Razem	Zecerów	Drukarzy	Odlewaczy	Razem	Zecerów	Drukarzy	Odlewaczy	Razem				
Styczniu	303	102	5	410	281	88	10	379	584	190	15	789	354	98	3	455	59	19	2	80	171	73	10	254
Lutym	171	73	10	254	243	92	7	342	414	165	17	596	231	71	7	309	18	4	1	23	165	90	9	264
Marcu	165	90	9	264	240	81	16	331	405	171	19	595	237	70	10	317	18	4	1	23	150	97	8	255
Kwietniu	150	97	8	255	245	80	9	334	395	177	17	589	253	79	8	340	25	4	1	30	117	94	8	219
Maju	117	94	8	219	297	115	9	421	414	209	17	640	299	97	3	399	24	7	.	31	91	105	14	210
Czerwcu	91	105	14	210	228	89	4	321	319	194	18	531	206	82	8	296	19	6	3	28	94	106	7	207
Lipcu	94	106	7	207	311	118	4	433	405	224	11	640	192	119	7	318	24	11	1	36	189	94	3	286
Sierpniu	189	94	3	286	343	118	11	472	532	212	14	758	281	88	2	371	19	8	.	27	232	116	12	360
Wrześniu	232	116	12	360	489	112	11	612	721	228	23	972	306	90	5	401	28	8	2	38	387	130	16	533
Październiku	387	130	16	533	455	138	15	609	843	268	31	1142	532	141	12	685	29	6	.	35	282	121	19	422
Listopadzie	282	121	19	422	324	82	12	418	606	203	31	840	393	96	16	505	39	2	1	42	174	105	14	293
Grudniu	174	105	14	293	340	105	10	455	514	210	24	748	380	91	8	479	19	11	.	30	115	108	16	239
Raz, w r. 1909	303	102	5	410	3797	1218	112	5127	4100	1320	117	5537	3664	1122	89	4875	321	90	12	423	115	108	16	239
" " 1908	205	75	1	281	3441	1054	56	4551	3646	1129	57	4832	2813	870	42	3725	530	157	10	697	303	102	5	410
" " 1907	271	84	7	362	3274	1570	46	4390	3545	1154	53	4752	2842	849	43	3734	498	230	9	737	205	75	1	281

Z wykreślonych w roku 1909 z ewidencji bez wskazania kondycji, 423 towarzyszy, udao się 191 w podróż, 31 odeszło do wojska, 94 zachorowało, a 2 przeszło w stan inwalidów, zaś 105 znalazło zapewne pracę na własną rękę.

Przedstawiona *sumarycznie* i według *Stowarzyszeń*, działalność stręczenia pracy daje następujący rezultat:

Stręczenie pracy Stowarzy- szenia w (na)	Zgłoszonych było w roku 1909												Stają kondycję otrzymało				Bez wskazania kondycji wykre- ślono z ewidencji				Z końcem roku pozostało w ewidencji			
	z zeszłego roku pozostało				nowo zgłoszeni				razem				Stają kondycję otrzymało				Bez wskazania kondycji wykre- ślono z ewidencji				Z końcem roku pozostało w ewidencji			
	Zecerów		Drukarzy		Odlewaczy		Razem		Zecerów		Drukarzy		Odlewaczy		Razem		Zecerów		Drukarzy		Odlewaczy		Razem	
	Zecerów	Drukarzy	Odlewaczy	Razem	Zecerów	Drukarzy	Odlewaczy	Razem	Zecerów	Drukarzy	Odlewaczy	Razem	Zecerów	Drukarzy	Odlewaczy	Razem	Zecerów	Drukarzy	Odlewaczy	Razem	Zecerów	Drukarzy	Odlewaczy	Razem
Czechach.....	51	41	.	92	757	274	22	1053	808	315	22	1145	778	274	12	1064	18	13	3	34	12	28	7	47
Bukowinie....	11	.	.	11	60	8	.	68	71	8	.	79	52	6	.	58	18	1	.	19	1	1	.	2
Dalmacyi.....	1	1	.	2	15	4	.	19	16	5	.	21	15	4	.	19	1	1	.	2	.	.	.	.
Galicyi	13	4	.	17	338	36	.	374	351	40	.	391	322	32	.	354	14	2	.	16	15	6	.	2
Karyntyi	3	.	.	3	26	.	.	26	29	.	.	29	16	.	.	16	6	.	.	6	7	.	.	7
Krainie	2	.	.	2	21	8	2	31	23	8	2	33	15	4	.	19	8	4	2	14	.	.	.	.
Pobrzeżu.....	7	1	.	8	131	24	.	155	138	25	.	163	120	23	.	143	9	1	.	10	9	1	.	10
Morawach	11	4	.	15	108	62	1	171	119	66	1	186	98	56	.	154	14	7	.	21	7	3	1	11
Austrii Dolnej	187	49	5	241	1985	707	85	2777	2172	756	90	3018	2042	674	77	2793	87	20	5	112	43	62	8	113
Austrii Górnej	6	.	.	6	62	29	.	91	68	29	.	97	32	13	.	45	32	12	.	44	4	4	.	8
Solnogradzie .	3	.	.	3	36	3	.	39	39	3	.	42	25	.	.	25	13	3	.	16	1	.	.	1
Śląsku.....	1	.	.	1	62	24	.	86	63	24	.	87	29	12	.	41	32	12	.	44	2	.	.	2
Styryi	7	1	.	8	87	17	.	104	94	18	.	112	50	10	.	60	33	8	.	41	11	.	.	11
Tyrolu-Przedar.	.	.	.	.	101	22	2	125	101	22	2	125	65	14	.	79	34	5	2	41	2	3	.	5
Trentino.....	.	1	.	1	8	.	.	8	8	1	.	9	5	.	.	5	2	1	.	3	1	.	.	1
Razem....	303	102	5	410	3797	1218	112	5127	4100	1320	117	5537	3664	1122	89	4875	321	90	12	423	115	108	16	239

Zauważyć należy, że liczba wskazanych kondycji odpowiadała liczbie zgłoszeń pryncypałów.

Oprócz uwidocznionych w poprzednich tabelach wskazań kondycyj stałych, nastęrczono jeszcze kondycy j krótkotrwałych pomocniczych (trwających 1—3 dni):

Miesiąc	zecerzy	drukarze	odlewacze	razem	Miesiąc	zecerzy	drukarze	odlewacze	razem	Miesiąc	zecerzy	drukarze	odlewacze	razem	Miesiąc	zecerzy	drukarze	odlewacze	razem
Styczeń	306	.	.	306	Kwiecień	181	3	.	184	Lipiec	175	1	2	178	Paździer.	415	4	4	423
Luty	293	.	.	293	Maj	152	2	1	155	Sierpień	140	1	.	141	Listopad	343	1	1	345
Marzec	311	2	.	313	Czerwiec	138	2	.	140	Wrzesień	312	2	2	316	Grudzień	122	8	7	137
																W roku 1909 razem			
																2888	26	17	2931
																"	"	1908	"
																2509	3	2	2514
																"	"	1907	"
																2145	20	38	2203

Z tych krótkotrwałych kondycy j przypada na Bukowinę 5 (5 zecerów), Austryę Dolną 2924 (2881 zecerów, 26 drukarzy, 17 odlewaczy), Solnogród 2 (2 zecerów).

Czas najniższego i najwyższego stanu poszukujących pracy, jakoteż dane, wskazujące, ilu poszukujących pracy było przeciętnie w miesiącu zaciągniętych, okazuje następujące zestawienie:

Stęrczenie pracy Stowa- rzyszenia w (na)	Najniższy		Najwyższy		Przeciętny	Nie było żadnego zgło- szonego
	stan zgłoszonych poszukujących pracy w roku 1909					
	kiedy	wie- lu	kiedy	wie- lu	miesię- cznie	
Czechach . . .	w miesiącu czerwc.	106	w miesiącu paźdz..	235	161	.
Bukowinie . . .	" " grudniu	5	" " styczn..	16	12	.
Dalmacyi . . .	" " kwietn.	1	" " paźdz..	9	5	.
Galicji	" " lutym .	9	" " paźdz..	98	42	.
Karyntyi . . .	" " maju ..	1	" " grudniu	13	5	.
Krainie	" " styczn..	2	" " paźdz..	9	5	.
Pobrzeżu . . .	" " lutym .	6	" " paźdz..	26	20	.
Morawach . . .	" " lutym .	16	" " listop. .	36	24	.
Austrii Dolnej	" " czerwc.	277	" " paźdz..	618	400	.
Austrii Górnej	" " lutym .	1	" " paźdz..	23	12	.
Solnogradzie .	" " lutym .	1	" " paźdz..	10	5	.
Śląsku	" " styczn..	7	" " paźdz..	22	13	.
Styryi	" " lutym .	10	" " maju ..	22	17	.
Tyrolu-Przedar.	" " styczn..	13	" " wrześn.	21	17	.
Trentino	" " styczn..	1	" " listop. .	3	3	5 miesięcy
W całym obrębie Związku:						
w roku 1909	w miesiącu czerwc.	531	w miesiącu paźdz..	1142	737	.
" " 1908	" " marc.	501	" " paźdz..	921	653	.
" " 1907	" " kwietn.	466	" " paźdz..	903	669	.

Stosunek stałych zgłoszeń pryncypałów do poszukujących pracy i odwrotnie (dla porównania dodano cyfry z dwu lat poprzednich) był następujący:

	Na jedno zgłoszenie przypadło poszukujących pracy			Na jednego poszukującego pracy przypadło zgłoszeń		
	w roku 1909	w roku 1908	w roku 1907	w roku 1909	w roku 1908	w roku 1907
zecerów	1·12	1·3	1·25	0·89	0·77	0·8
drukarzy	1·18	1·3	1·36	0·85	0·77	0·74
odlewaczy	1·31	1·36	1·23	0·76	0·74	0·81
Przeciętnie	1·14	1·3	1·27	0·88	0·77	0·79

Liczba poszukujących pracy i ofert pryncypałów według zawodów przedstawia się w procentach następująco: Było na

	poszukujących pracy			zgłoszonych miejsc		
	w roku 1909	w roku 1908	w roku 1907	w roku 1909	w roku 1908	w roku 1907
zecerów	74·05%	75·46%	74·6 %	75·16%	75·52%	76·11%
drukarzy	23·84%	23·36%	24·28%	23·02%	23·35%	22·74%
odlewaczy	2·11%	1·18%	1·12%	1·82%	1·13%	1·15%
Razem . 100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Interwencji Sekretaryatu Związku jako centralnego biura stręczenia pracy wzywano w 24 wypadkach, gdyż w dotyczących miejscowościach nie było potrzebnych sił roboczych. Wezwania takie nadeszły dwa razy z Czech, raz z Galicyi, dwa razy z Karyntyi, dwa razy z Pobrzeża, trzynastcie razy ze Śląska, raz ze Styryi, raz z Tyrolu, raz z Bośni i raz z Kroacji. Zażądano: 26 zecerów ręcznych, 1 maszynowego zecera, 7 maszynistów, 1 drukarza i 1 stereotypiera. W 20 wypadkach zarządono, by z najbliższej położonych biur stręczenia pracy dostarczono odpowiednich sił roboczych na wakujące miejsca; w 4 wypadkach, z powodu braku odpowiednich sił, żądaniom zadość uczynić nie było można.

6. Maszyny do składania.

Także w roku 1909 skonstatowano dalsze pomnożenie się liczby maszyn, służących do mechanicznego sporządzania układu w Austrii.

Następujące zestawienie uwidocznia, o ile wprowadzenie maszyn do składania postąpiło w ciągu ostatnich lat dwunastu:

W użyciu były					Maszyny do składania i odlewania			
					wierszy	liter		
					Linotype	Typograph	Monoline	Razem
przy końcu roku	1909	w 69	miastach		242	167	67	476
"	"	1908	" 60	"	214	133	68	415
"	"	1907	" 53	"	191	112	64	367
"	"	1906	" 50	"	170	101	63	334
"	"	1905	" 37	"	127	99	56	282
"	"	1904	" 35	"	115	83	50	248
"	"	1903	" 26	"	105	69	31	205
"	"	1902	" 25	"	81	53	34	168
"	"	1901	" 20	"	42	46	35	123
"	"	1900	" 13	"	30	28	32	90
"	"	1899	" 8	"	18	21	19	58
"	"	1898	" 3	"	2	4	.	6

W zestawieniu wedle krajów i miejscowości, przedstawia się ogólny ruch maszyn do składania przy końcu roku 1909 następująco;

7. Zastanowienie pracy i inne konflikty.

O wynikach w roku 1909 w obrębie Związku zastanowieniach pracy i konfliktach oficynowych, jakoteż o ich przyczynach i sposobie załatwienia na podstawie otrzymanych w tej mierze informacji, daje następujące zestawienie szczegółowe wyjaśnienia:

Nr.	Kraj, oficyna i miejscowość	Rozpoczęcie i rodzaj zatargu Liczba biorących udział	Powód	Żądanie	Załatwienie	Czas trwania
1.	<i>Czechy:</i> Drukarnia i litografia w Libercu	Koniec października: konflikt oficynowy; cały personal, składający się z około 500 osób (drukarzy, litografów, drukarzy litogr., introligatorów, pomocników i pomocnic)	Poważne różnice między dyrektorem a personelem, który, wskutek różnych zarządzeń dyrektora i zachowania się obu zarządców, uważał się pokrzywdzonym	Oddalenie dyrektora i obu zarządców; w przeciwnym razie cały personal wymówi koncyę	Po interwencji ze strony meżów zaufania personalu, zgodził się pryncypał na oddalenie obu zarządców; odnośnie do dyrektora stanowiąca i że go zatrudniać będzie tylko w kancelaryi. Na wypadek ale, gdyby miał znowu z personelem jakiś zatarg, wydali go natychmiast. Tem załatwieniem zadowolili się meżowie zaufania personalu, wobec czego cały personal odstąpił od wymówienia koncyi	—
2.	<i>Bukowina:</i> Drukarnia w Storożyncu	5. lutego: zastanowienie pracy; 2 zecerów	Nieuznanie cennika normalnego	Uznanie tego cennika	Żądaniu uczyniono zadość	3 dni
3.	Drukarnia w Czerniowcach	11. grudnia: zastanowienie pracy; cały personal	Niesanitarnie urządzenie pracowni	Usunięcie wadliwości	Obiecano wypełnić żądanie	3 dni
4.	<i>Dalmacja:</i> Drukarnia w Sebenico	5. lipca: zastanowienie pracy; 6 towarzyszy; 1 uczeń (z pośrednictwem personalu, składającego się z 9 osób)	Obrażenie personalu przez współwłaściciela drukarni	Odwrocanie obrazy i zamianowanie zarządcy	Żądaniom uczyniono zadość	1 tydzień

Nr.	Kraj, oficyna i miejscowość	Rozpoczęcie i rodzaj zatargu Liczba biorących udział	Powód	Żądanie	Załatwienie	Czas trwania
5.	<i>Galicja:</i> Drukarnia we Lwowie	9. sierpnia: zastanowienie pracy; 9 zecerów i maszynista (z personelu, składającego się z 13 osób)	Wymówienie kondycyi mężowi zaufania	Cofnięcie wypowiedzenia	Żądaniu uczyniono zadość	8 dni
6.	<i>Karyntya:</i> Drukarnia w Wolfsbergu	31. stycznia: konflikt; 4 (z 6 towarzyszy)	Ustawiczne obchodzenie § 9. cennika norm., jakoteż dodatku do tegoż, dotyczącego mężów zaufania	Usunięcie zatrudniania uczniów pracami technicznymi poza cennikowym czasem pracy	Żądania nie uwzględniono, wobec czego 4 towarzyszy wypowiedzię	—
7.	Drukarnia w Celowcu	25. maja: zastanowienie pracy; z całego personelu — składającego się z 31 drukarzy, 1 licznika, 13 pomocników i 6 uczniów — wszystkie osoby, należące do oddziału drukarskiego, z wyjątkiem zarządcy i uczniów	Wymówienie kondycyi mężowi zaufania	Cofnięcie wypowiedzenia kondycyi i usunięcie różnych nieporządków	Żądaniom uczyniono zadość	3 godziny
8.	Taź sama drukarnia	2. sierpnia: zastanowienie pracy; cały personel, składający się z 27 drukarzy, 9 pomocników druk., 4 intro-ligatorów i 6 pomocnic inroligatorskich	Szykanowanie personelu przez jednego zarządcę; wymówienie kondycyi przewodniczącemu Stowarzyszenia	Natychmiastowe oddalenie zarządcy; cofnięcie wypowiedzenia kondycyi przewodniczącemu Stowarzyszenia i usunięcie różnych nieporządków	Po interwencji obu przewodniczących Urzędu cennikowego, uwzględniono żądania personelu	3 dni
9.	<i>Kraina:</i> Drukarnia w Lublanie	4 marca: zastanowienie pracy; wszyscy 28 towarzysze	Przyjęcie pewnego mnicha Franciszkanina do nauki, ażeby go uzdolnić po 4—6 tygodniach do kierowania nową założycią się mającą drukarnią w Raguzie	Oddalenie tego — w tak niecennikowy sposób przyjętego „ucznia“	Mnicha oddalono	pół dnia

10.	<i>Pobrzeże:</i> Drukarnia w Veglii	10. maja: zastanowienie pracy; 2 zecerów i 1 maszynista	Nieuasatnione oddalenie pewnego zecera, który nie chciał dopuścić do tego, ażeby używano jednego ucznia zecerskiego do obsługiwa-nia maszyny	Przyjęcie napowrót oddalonego	Żądaniu nie uczyniono zadość, strajkujący w międzyczasie znaleźli gdzieindziej kondycję, a drukarnia pracuje przy pomocy niezor-ganizowanych	—
11.	<i>Morawy:</i> Drukarnia w Mor. Ostrawie	21. września: zastanowienie pracy; cały personel techniczny (20 zecerów i 5 drukarzy)	Szykany ze strony zarządcy i nie-przyzwolite obchodzenie się szefa z personalem	Oddalenie zarządcy ze stanowiska; przyzwolite obchodzenie się ze strony pryncypala	Na interwencyę przewodniczącego towarzyszy zgodzono się, że zarządcą przy ewentualnem powro-rzeniu się nieporozumien z personalem oddalony zostanie ze swego stanowiska; dalej przyrzekł szef personelowi przyzwolite obchodzenie się	2 1/2 dnia
12.	Drukarnia w Bernie	30. października: zastanowienie pracy; z personelu — składającego z 16 osób — 8 towarzyszy (7 zecerów i 1 drukarz)	Zatrudnianie jednego ucznia przy dwóch maszynach	Usunięcie tej sprzeczności cennikowej	Żądaniom uczyniono zadość	7 dni
13.	<i>Dolna Austria:</i> Drukarnia w Wiedniu	3. marca: zastanowienie pracy; cały personel (4 zecerów, 2 drukarzy, 1 uczeń, 2 pomocnicy i 3 intro-ligatorów)	Oddalenie z miejsca męża zaufania i nieprzestrzeganie cennika normalnego	Przestrzeganie cennika normalnego	Żądaniu uczyniono sadość	13 dni
14.	Drukarnia w Wiedniu	30. maja; korporatywne wymówienie kondycyi całego personelu (45 towarzyszy i 15 pomocników)	Nienależyte obchodzenie się ze strony starszego zarządcy	Oddalenie tego zarządcy	Starszemu zarządcy odebrano prawo przyjmowania i wypowiadania kondycyi, jakoteż prawo wydawania bezpośrednich zarządzeń wobec personelu	14 dni
15.	Drukarnia w Wiedniu	13. września: bierny opór; z całego — z 55 osób składającego się personelu, 40 towarzyszy	Różnice cennikowe	Wyrównanie różnic	Za interwencyą wydziału Zgromadzenia towarzyszy żądania uwzględniono	4 godziny
16.	Drukarnia w Wiedniu	23. września: wystąpienie z kondycyi całego personelu (15 towarzyszy i 5 pomocników)	Obrażenie personelu	Cofnięcie obrazy	Żądanie uwzględniono	4 dni

Nr.	Kraj, oficyna i miejscowość	Rozpoczęcie i rodzaj zatargu Liczba biorących udział	Powód	Żądanie	Załatwienie	Czas trwania
17.	Drukarnia w Wiedniu	27. listopada: korporacyjne wypowiedzenie kondycyi całego personelu (70 towarzyszy i 10 pomocników)	Nieuzasadzone wypowiedzenie kondycyi pewnemu towarzyszowi ze strony przedsiębiorstwa	Cofnięcie wypowiedzenia kondycyi towarzyszowi	Żądaniu uczyniono zadość	13 dni
18	Drukarnia w Wiedniu	Koniec listopada: korporacyjne wypowiedzenie kondycyi całego personelu (10 towarzyszy i 5 pomocników)	Wypowiedzenie kondycyi mężowi zaufania ze strony przedsiębiorstwa	Nie podniesiono żadnego — gdyż personal chciał wystąpić, powodowany solidaryzowaniem się z mężem zaufania	Personal wystąpił rzeczywście z kondycyi	—
19.	<i>Górna Austria:</i> Drukarnia w Lincu. (następnie jeszcze trzy inne tamże)	3. lutego: bierny opór z następującym postymże całkowitem zastanowieniem pracy; fakcież — bierny opór w 3 innych drukarniach (100 towarzyszy i 60 pomocników)	Akcya pomocników celem zaprowadzenia cennika normalnego dla pomocników i wzbranianie się pryncypałów przystąpienia do rokowań; gdy fakcież i usiłowania mężów zaufania towarzyszy nie odniosły pożądanego skutku, objął ruch także towarzyszy	Zaprowadzenie cennika dla pomocników i przyrzeczenie, że nikt nie zostanie ukarany	Cennik dla pomocników zaprowadzono	4 dni
20.	<i>Śląsk:</i> Drukarnia w Cieszynie	20. maja: korporacyjne wypowiedzenie kondycyi całego technicznego personelu, około 100 towarzyszy	Niesantarne stosunki w pracowniach; złe obchodzenie się z towarzyszami ze strony zarządców	Usunięcie wszystkich wadliwych	Po interwencji delegata Zarządu Związku, przyrzekli szef spełnienie żądania, poczem personal cofnął wypowiedzenie	—
21.	Ta sama drukarnia	5. czerwca: zastanowienie pracy; cały personal	Oddalenie jednego męża zaufania i innego towarzysza	Przyjęcie napawrót oddalonych	Żądaniu uczyniono zadość	1 godzina
22.	<i>Syrya:</i> Drukarnia w Marburgu	22. kwietnia: zastanowienie pracy; (1 zecer, 1 drukarz)	Używanie buchaltera (niefachowca) do składania układu w nieobecności zecera	Ścisłe przestrzeganie cennika i nieużywanie buchaltera do technicznych robót w drukarni	Szef zobowiązał się do zupełnego uwzględnienia żądań	1 dzień

23.	<i>Tyrol-Przedarlania:</i> Drukarnia w Bozen	10. marca: zastanowienie pracy; cały personal (12 zecerów, 2 maszynistów i 1 pomocnik)	Wypowiedzenie kondycyi mężowi zaufania	Cofnięcie wypowiedzenia kondycyi	Żądaniu uczyniono zadość	7 godzin
24.	Drukarnia w Meranie	31. marca: bierny opór 8 zecerów (z 10)	Wypowiedzenie kondycyi funkcyjnaryuszowi Stowarzyszenia	Cofnięcie wypowiedzenia kondycyi	Żądaniu uczyniono zadość	6 1/2 godzin
25.	Drukarnia w Inspruku	5. kwietnia: bierny opór; cały personal, składający się z 21 osób	Wypowiedzenie kondycyi mężowi zaufania	Cofnięcie wypowiedzenia kondycyi	Żądaniu uczyniono zadość o tyle, że wypowiedzenie ma nastąpić dopiero po 6 tygodniach	1 dzień
26.	Drukarnia w Inspruku	14. czerwca: bierny opór; cały personal, składający się z 9 osób	Przyjęcie nieulubianego zarządcy	Oddalenie tego zarządcy	Za wpływem dwóch funkcyjnaryuszy na personal, załatwiono konflikt w sposób ugodowy	2 godziny
27.	Drukarnia w Inspruku	19. czerwca: korporacyjne wypowiedzenie kondycyi całego personelu (77 osób)	Wypowiedzenie kondycyi przewodniczącemu Zgrom. tow. ze strony drukarni	Cofnięcie wypowiedzenia kondycyi	Żądaniu nie uczyniono zadość, mimo że w sprawie tej kilkakrotnie interweniowano; personal cofnął ostatecznie wypowiedzenie kondycyi	1 dzień
28.	9 Drukarni w Inspruku	7. sierpnia: wystąpienie z kondycyi personelu pewnej inspruckiej drukarni po poprzednim prawidlowym wymownieniu; 10. sierpnia nastąpiło na to w 7 drukarniach w Inspruku zwołanie wszystkich technicznych personarów; tak samo 11. sierpnia zwołowanie personelu dalszej inspruckiej drukarni. Wzięło udział wogóle 240 towarzyszy	Naprzd wzbranianie się oddalenia pewnego stereotypera, który popadł w poważny konflikt z resztą personelu; po wystąpieniu personelu wprzód wymienionej drukarni, zarządzono wykonanie robót dla tejże drukarni w innych drukarniach czego personale dotyczących drukarni odmówiły	Patrz: przyczynę	Po interwencji 2 delegatów Urzędu cennikowego, zawarto umowę we formie protokołu, według którego koledyz oświadczyli gotowość odstąpienia od natychmiastowego oddalenia stereotypera; natomiast zobowiązali się przynajmniej, że stereotyper zostanie przy najbliższej sposobności — jednakeż w przeciągu pewnego najdłuższego terminu — umieszczony w innym oddziale przedsiębiorstwa (admnistracyi, ekspedycyi itd.), wzgł. oddalony z drukarni, dalej ustalono, że z powodu konfliktu nikt nie może być ukarany i że funkcyjnaryuszom tow. nie będą stawiane przeszkody w wykonywaniu ich mandatów	10 dni

Nr.	Kraj, oficyjna i miejscowość	Rozpoczęcie i rodzaj zatargu Liczba biorących udział	Powód	Żądanie	Załatwienie	Czas trwania
29.	Drukarnia w Meranie	28. października: korporyacyjne wymówienie kondycji całego personelu (19 towarzyszy i 7 pomocników)	Wypowiedzenie kondycji kilku kolegom i prowokacyjne wystąpienie zarządcy	Przyjęcie napowrót oddalonych i oddalenie zarządcy	Na interwenie przewodniczącego Zgrom. cofnięto wypowiedzenia kondycji	1 dzień

Jak z powyższych tabel się okazuje, rozciągały się wybuchły konflikt w 27 wypadkach tylko na 1 drukarnię, w 1 wypadku na 4 drukarnie, a w 1 wypadku na 9 drukarni.

Z przytoczonych 29 konfliktów, przyszło w 14 wypadkach do zastanowienia pracy, w 6 do korporatywnego czternastodniowego wypowiedzenia kondycji, w 5 wypadkach do biernego oporu (z czego w 1 wyp. do następnego zastanowienia pracy), w 1 wypadku do natychmiastowego wystąpienia personelu, w 1 wypadku do zlokautowania personelu, a 2 wypadki określono jako konflikt oficynowe.

Spowodowane były konflikty: w 1 wypadku nieuznaniem cennika normalnego, w 5 wypadkach naruszeniem cennika, w 5 niegodnym traktowaniem mężów zaufania, wzgl. personelu, przez pryncypała lub przełożonych, w 13 wypadkach nieuzasadnionem oddaleniem mężów zaufania lub innych robotników, w 2 wypadkach niesantym urzędzeniem pracowni, w 1 wypadku denuncjatorskiem postępowaniem pewnego współpracownika, w 1 wypadku przez przyjęcie nieubianego zarządcy, a w 1 wypadku niezaprowadzeniem cennika dla pomocników. W 5 wypadkach podano kilka z powyżej przytoczonych powodów jako przyczyny konfliktu.

W 18 wypadkach cały personal brał udział w ruchu, w 11 wypadkach znaczna większość personelu. W 11 wypadkach brali też udział pomocnicy, w 1 wypadku litografowie i drukarze litogr., w 3 wypadkach introligatorzy, a w 2 wypadkach także uczniowie.

Najmniejszy strajk obejmował 2 osoby, największy 500 osób.

Najkrótszy czas trwania konfliktu wynosił 1 godzinę, najdłuższy 14 dni, w 4 wypadkach nie zawiadomiono o czasie trwania nieporozumienia.

Z wymienionych konfliktów wypadło 21 na korzyść robotników, 5 z częściową tylko korzyścią, 3 zaś na niekorzyść robotników.

8. Oficyny cennikowe.

W roku ubiegłym prowadzono również ewidencję wykazów oficyn cennikowych i niecennikowych, a to na podstawie urzędowych zawiadomień, nadsyłanych z poszczególnych krajów Urzędowi cennikowemu i nowemu Zarządowi Związku, co umożliwia nam i tym razem zamieszczenie na tem miejscu dotyczącego zestawienia cyfrowego.

Z początkiem roku 1909 było wykazanych 1171 cennikowych i 98 niecennikowych firm
do końca roku 1909 przybyło 71 „ i 4 „ „
razem było zatem 1242 cennikowych i 102 niecennikowych firm
wykreślono 37 „ i 6 „ „
pozostało przeto z końcem roku 1205 cennikowych i 96 niecennikowych firm.

Oficyny cennikowe, względnie niecennikowe, rozdzielają się z końcem roku 1909, na obręby poszczególnych Stowarzyszeń związkowych następująco :

K r a j	Oficyny cennikowe	Oficyny niecennikowe	Ogólna liczba oficyn	Było więc	
				cennikowych	niecennikowych
				procent wszystkich oficyn	
Czechy	348	28	376	92.55	7.45
Bukowina	20	5	25	80	20
Dalmacya	16	2	18	88.89	11.11
Galicja	91	9	100	91	9
Karyntya	14	.	14	100	.
Kraina	16	1	17	94.12	5.88
Pobrzeże	47	1	48	97.92	2.08
Morawy	94	13	107	87.85	12.15
Austria Dolna	358	20	378	94.71	5.29
Austria Górna	42	.	42	100	.
Solnogród	15	2	17	88.24	11.76
Śląsk	42	2	44	95.45	4.55
Styrya	43	.	43	100	.
Tyrol-Przedarl	45	2	47	95.74	4.26
Trentino	14	11	25	56	44
Razem w roku 1909	1205	96	1301	92.62	7.38
„ „ „ 1908	1171	98	1269	92.28	7.72
Przeto w tym roku	+ 34	— 2	+ 32	+ 0.34	— 0.34

9. Ogólny obrót kasowy Stowarzyszeń Związk. za r. 1909.

Ogólny obrót kasowy 15 Stowarzyszeń związkowych przedstawiał się, jak się to okazuje z nadesłanych sprawozdań tych Stowarzyszeń, w roku 1909 następująco:

Przeciętny stan członków czynnych	Stowarzyszenie	Ilość zainkasowanych wkładek członków					Wynika stąd pełno płaca- cych
		I.	II.	III.	IV.	razem	
		k w a r t a ł					
3380	Czechy	35230	41463	39491	46481	162665	3128
139	Bukowina	1563	1598	1591	1648	6400	123
84	Dalmacya	1012	890	974	918	3794	73
979	Galicja	11545	11701	11381	11799	46426	893
151	Karyntya	1778	1889	1901	1905	7473	144
172	Kraina	2501	2129	2134	2123	8887	171
454	Pobrzeże	5249	5281	5506	5913	22009	423
948	Morawy	10932	12797	11351	12296	47376	911
6068	Austria Dolna.....	71106	72183	73712	74855	291856	5613
397	Austria Górna	4831	4949	4933	4833	19596	377
109	Solnogród	1310	1315	1388	1383	5396	104
331	Śląsk.....	3983	4059	3437	4537	16016	308
591	Styrya.....	7133	6808	6956	7493	28390	546
392	Tyrol-Przedarlania.	5000	4913	4725	4622	19260	370
673	Trentino.....	745	843	827	1154	3569	68
14268	Razem w roku 1909	163918	172818	170307	182070	689113	13252
13727	„ „ „ 1908	154661	167439	167386	180326	670312	12891
12789	„ „ „ 1907	146777	154920	158212	167571	627480	12067

Przychody ogólne:		w procentach wszystkich przychodów	
wkłady członków	K 1077602:35	=	86:08
wpisowe	2007:46	=	0:16
odsetki od majątku	98165:85	=	7:84
inne wpływy	74126:89	=	5:92

Ogółem w roku 1909. . . K 1251902:55 = 100
 " " " 1908. . . " 1517342:12
 " " " 1907. . . " 1135459:10

Wydatki ogólne:		w procentach wszystkich wydatków		w procentach wszystkich przychodów	
zapomogi	K 826204:47	=	71:35		65:99
kształcenie	71568:47	=	6:18		5:72
administracja	127214:68	=	10:99		10:16
organizacja	57682:41	=	4:98		4:61
inne wydatki	75318:85	=	6:5		6:02
Ogółem w r. 1909.	K 1157988:88	=	100		92:5
" " " 1908.	1074486:24				
" " " 1907.	1017416:89				

Porównawszy ogół wydatków z ogółem przychodów okaże się że nadwyżka wynosiła w roku 1909 K 93.913:67 = 7:5%, w roku 1908 K 442 855 88 = 29:19¹⁰/₁₀, w roku 1907 K 118.042:21 = 10:4% przychodów.

Wyszczególnienie obrotu kasowego: a) Przychody.

Stowarzyszenie	Wkładka do Stowa- rzenia tygo- dniowo	wkładki członków		wpisowe		odsetki od kapitału		inne wpływy (wraz z sumą wy- równania)		Suma	
		K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
Czechy	1·50	257339	.	607	86	2916	07	23138	24	284001	17
Bukowina	1·60	10240	.	30	.	980	74	914	70	12165	44
Dalmacya	1·50	5690	90	20	.	.	.	591	34	6302	24
Galicja	1·50	69639	.	311	.	1816	98	3403	32	75170	30
Karyntya	1·50	11209	50	24	.	1274	34	343	92	12851	76
Kraina	1·40	12024	60	.	.	1610	84	924	55	14559	99
Pobrzeże	1·40	30812	60	71	.	1210	09	406	45	32500	14
Morawy	1·60	75801	60	147	.	5128	46	878	63	81955	69
Austrya Dolna	1·60	466968	65	555	60	67310	33	15621	23	550455	81
Austrya Górna	1·60	31348	80	48	.	2544	52	3948	20	37889	52
Solinogród	1·50	7958	10	12	.	1098	15	5705	66	14773	91
Śląsk	1·50	24024	.	60	.	3645	38	347	29	28076	67
Styrya	1·50	42585	.	31	.	6740	50	13400	42	62756	92
Tyrol-Przedarlania	1·40	26964	.	48	.	1749	71	4338	55	33100	26
Trentino	1·40	4996	60	42	.	139	74	164	39	5342	73
Razem w roku 1909..	.	1077602	35	2007	46	98165	85	74126	89	1251902	55
" " 1908..	.	1035428	06	1905	45	77162	01	402846	60	1517342	12
" " 1907..	.	999980	57	2087	70	62235	33	70155	50	1135459	10

b) Wydatki.

Stowarzyszenie	na zapomogi		na kształcenie		na administrację		na organizację		inne wydatki (wraz z sumą wyrównania)		Suma	
	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
Czechy	187746	40	19328	66	41502	05	13620	.	18295	96	280493	07
Bukowina	7401	20	843	26	1545	50	908	72	369	50	11068	18
Dalmacya	4305	.	159	52	1042	08	451	30	232	25	6190	15
Galicja	50536	80	3999	37	8194	76	4118	71	1349	13	68198	77
Karyntya	7242	80	969	58	1282	15	740	82	2057	73	12293	08
Kraina	7350	.	1076	96	1272	13	1155	59	3440	76	14295	44
Pobrzeże	22592	40	1018	39	4297	62	1750	73	2527	83	32186	97
Morawy	49077	47	5834	82	11793	44	4452	15	6510	16	77668	04
Austria Dolna	369184	50	28968	19	40826	91	21674	21	25924	02	486577	83
Austria Górna	29117	.	2604	58	3355	98	1738	10	693	53	37509	19
Solnogród	11130	90	636	72	853	33	550	47	2033	42	15214	84
Śląsk	16321	80	2130	16	2126	61	1599	29	1978	64	24156	50
Styria	38099	.	2281	42	5741	74	2134	64	6445	96	54702	76
Tyrol-Przedarlania	23753	40	1545	88	2910	68	2378	44	2352	46	32940	86
Trentino	2345	80	170	96	469	70	399	24	1107	50	4493	20
Razem w roku 1909..	826204	47	71568	47	127214	68	57682	41	75318	85	1157988	88
" " 1908..	749143	54	65488	18	104020	99	52413	34	103420	19	1074486	24
" " 1907..	704495	13	68623	36	82115	61	56540	69	105642	10	1017416	89

c) Stan majątku

(z wyłączeniem wartości bibliotek i inwentarza).

Stowarzyszenie	Z końcem 1909		Z końcem 1908		W z r o s t				U b y t e k		
					w porównaniu z rokiem poprzednim						
	K	h	K	h	K	h	proc.	K	h	proc.	
Czechy	294950	23	291442	13	3508	10	1·2	.	.	.	
Bukowina	26591	73	25494	47	1097	26	4·3	.	.	.	
Dalmacya	657	25	545	16	112	09	20·56	.	.	.	
Galicja	59047	65	52076	12	6971	53	13·39	.	.	.	
Karyntya	34173	05	33614	37	558	68	1·66	.	.	.	
Kraina	39835	64	39571	09	264	55	0·67	.	.	.	
Pobrzeże	29192	98	28879	81	313	17	1·08	.	.	.	
Morawy	130672	72	126385	07	4287	65	3·39	.	.	.	
Austrya Dolna	1469038	69	1405160	71	63877	98	4·55	.	.	.	
Austrya Górna	65568	52	65188	19	380	33	0·58	.	.	.	
Solnogród	26732	99	27173	92	.	.	.	440	93	1·62	
Śląsk	56111	66	52191	49	3920	17	7·51	.	.	.	
Styrya	122256	76	114202	60	8054	16	7·05	.	.	.	
Tyrol-Przedarlania	48628	30	48468	90	159	40	0·33	.	.	.	
Trentino	4594	53	3745	.	849	53	22·68	.	.	.	
Razem	2408052	70	2314139	03	94354	60	4·08	440	93	0·02	
			od tego kwota z rubryki: Ubytek		440	93	0·02				
			przeło faktyczny wzrost. . .		93913	67	4·06				

d) Ulokowanie majątku.

Stowarzyszenie	W y k a z a n o										Przypuszczalna wartość (prócz obok wykazanego majątku)					
	w realnościach			w papierach wartościowych i różnych walorach			w kasach oszczędności			w gotówce			bibliotek		inventarza	
	K	h		K	h		K	h		K	h		K	h	K	h
	K	h		K	h		K	h		K	h		K	h	K	h
Czechy	1) 205479	89		33600	.		40398	55		15471	79		5000	.	7372	76
Bukowina	.	.		.	.		25207	41		1384	32		608	20	364	52
Dalmacya	.	.		324	90		.	.		332	35		.	.	500	.
Galicja	.	.		38142	50		15750	28		5154	87		2160	66	782	99
Karyntya	.	.		371	.		32694	83		1107	22		1336	96	420	21
Krajna	.	.		12132	04		25882	41		1821	19		2500	.	530	.
Pobrzeże	2) 14000	.		.	.		13993	53		1199	45		.	.	.	.
Morawy	3) 91000	.		4400	.		27859	75		7412	97		5300	.	1600	.
Austria Dolna	4) 689228	36		738579	18		28894	12		12337	03		13399	30	14635	51
Austria Górna	.	.		32364	.		31271	55		1932	97		4182	75	860	01
Solnogród	.	.		12762	60		13446	67		523	72		700	.	50	.
Śląsk	.	.		46963	08		1520	09		7628	49		1183	69	316	26
Styrya	5) 118390	.		508	.		1032	69		2326	07		3435	69	5569	03
Tyrol-Przedarlania	.	.		1986	20		45992	94		649	16		3500	.	371	81
Trentino	.	.		.	.		4394	53		200	.		100	.	800	.
Razem...	1118098	25		922133	50		308339	35		59481	60		43407	25	34173	10
																77580:35

2408052:70

77580:35

1) Dom i grunt po odpisanii ciążącego na nich długu hipotecznego w kwocie K 134.276:22. — 2) Drukarnia Związkowa. — 3) Dom. — 4) Dom po odpisanii ciążącego na nim długu hipotecznego w kwocie K 221.075:86. — 5) Dom po odpisanii ciążącego na nim długu hipotecznego w kwocie K 57.000:—.

e) Porównanie stanu majątku do liczby członków.

Stowarzyszenie miało:	Z końcem 1909				Z końcem 1908				Z końcem 1907			
	Członków	majątku	udział na członka	Członków	majątku	udział na członka	Członków	majątku	Członków	majątku	udział na członka	K
		K	K		K	K		K		K		K
Czechy.....	3455	294950-23	85-37	3318	291442-13	87-84	3313	280497-83	3313	280497-83	84-67	84-67
Bukowina.....	143	26591-73	185-95	133	25494-47	191-69	136	23766-85	136	23766-85	174-76	174-76
Dalmacja.....	82	657-25	8-02	85	545-16	6-41	69	1048-30	69	1048-30	15-19	15-19
Galicja.....	983	59047-65	60-07	947	52076-12	54-99	892	46931-23	892	46931-23	52-61	52-61
Karyntya.....	152	34173-05	224-82	150	33614-37	224-10	144	32562-29	144	32562-29	226-13	226-13
Kraina.....	175	39835-64	227-63	179	39571-09	221-07	162	37536-09	162	37536-09	231-70	231-70
Pobrzeże.....	456	29192-58	64-02	449	28879-81	64-32	420	25600-07	420	25600-07	60-95	60-95
Morawy.....	970	130672-72	134-71	923	126385-07	136-93	914	118042-53	914	118042-53	129-15	129-15
Austria Dolna.....	6185	1469038-69	237-52	6038	1405160-71	232-72	5381	1014093-39	5381	1014093-39	188-46	188-46
Austria Górna.....	399	65568-52	164-33	380	65188-19	171-55	363	61659-87	363	61659-87	169-86	169-86
Solnogród.....	111	26732-99	240-84	104	27173-92	261-29	109	27777-01	109	27777-01	254-83	254-83
Śląsk.....	339	56111-66	165-52	320	52191-49	163-10	302	46575-45	302	46575-45	154-22	154-22
Styrya.....	600	122256-76	203-76	584	114202-60	195-55	553	106578-45	553	106578-45	189-30	189-30
Tyrol-Przedarlania.....	380	48628-30	127-97	395	48468-90	122-71	330	44938-79	330	44938-79	136-18	136-18
Trentino.....	83	4594-53	55-36	74	3745-—	50-61	66	3675-—	66	3675-—	55-68	55-68
Razem.....	14513	2408052-70	165-92	14079	2814139-03	164-37	13164	1871283-15	13164	1871283-15	142-12	142-12

10. Działy zapomogowe Stowarzyszeń związkowych.

Poniżej zamieszczamy *szczegółowy pogląd na zapotrzebowanie we wszystkich gałęziach zapomóg* naszych Stowarzyszeń związkowych, dołączając daty sumaryczne z dwu lat poprzednich.

Jako *czasowo niezdolni do pracy (chorzy)* otrzymali w roku 1909 zapomogę: 4133 zecerów, 821 drukarzy, 162 odlewaczy czcionek, 9 z innych zawodów, razem 5125 członków, a mianowicie:

Ze Stowarzyszenia	chorzy	w procentach na przeciętną liczbę członków	w wypadkach choroby	Czas trwania choroby			wyplacona zapomoga	
				razem	na 1 wypadek choroby	podzielone na przeciętną liczbę członków	w kwocie	na 1 wypadek choroby
Czechy	1131	33·46	1526	39258	25·73	11·62	69221·60	45·36
Bukowina	63	45·32	92	1974	21·46	14·2	3553·20	38·62
Dalmacya	39	46·43	64	941	14·7	11·2	1690·20	26·41
Galicja	395	40·35	589	15415	26·17	15·75	27739·80	47·10
Karyntya	60	39·73	74	1333	18·01	8·83	2357·40	31·86
Kraina	69	40·12	98	1813	18·5	10·54	3258·—	33·24
Pobrzeże	175	38·55	238	4960	20·84	10·93	8608·20	36·17
Morawy	364	38·4	489	11986	24·51	12·64	20916·60	42·77
Austrya Dolna	1982	32·66	2789	74518	25·72	12·28	130690·20	46·86
Austrya Górna	183	46·1	255	5064	19·86	12·76	8767·80	34·38
Solnogród	31	28·44	35	704	20·11	6·46	1231·20	35·18
Śląsk	158	47·73	247	3878	15·7	11·72	6658·20	26·96
Styrya	249	42·13	317	8247	26·02	13·95	14343·—	45·24
Tyrol-Przedarlania	193	49·23	263	4474	17·68	11·41	7873·80	31·12
Trentino	33	45·21	44	680	15·45	9·32	1224·—	27·82
Razem w roku 1909 ...	5125	35·92	7110	175245	24·65	12·28	308133·20	43·34
” ” 1908 ...	4880	35·55	6888	159729	23·19	11·64	281202·90	40·83
” ” 1907 ...	4457	34·85	6208	146249	23·56	11·44	266496·33	42·93

Gdy *liczbę wyplaconych dni choroby* zamienimy na lata (à 365 dni), otrzymamy następujące cyfry:

lata lub całorocznie w procentach na przeciętną liczbę członków

w roku 1909	408
" " 1908	3·37
" " 1907	3·19
" " 1906	3·14

Jako *nie mający zajęcia w miejscu* pobrało w roku 1909 zapomogę: 1392 zecerów, 488 drukarzy, 54 odlew. czc., razem 1934 członków; — *koszta przesiedlenia* otrzymało: 58 zecerów, 37 drukarzy, 1 odl. czc., razem 96 członków, a mianowicie:

Ze Stowarzyszenia	bezkondyjni w miejscu	w procentach na przeciętną liczbę członków	w wypadkach choroby	czas trwania bezrobocia		wyplacona zapomoga		przesiedleni	wyplacona zapomoga	
				razem	na 1 wypla- dek bezro- bočia	podzielo- ne przeię- tną liczbę członków	w kwocie		na 1 wypla- dek bezrobocia	K
Czechy	336	9·94	471	10931	23·21	3·23	45	2003·—	44·51	
Bukowina	24	17·27	55	1098	18·96	7·9	2	140·—	70·—	
Dalmacya	17	20·24	33	778	23·58	9·26	1	50·—	50·—	
Galicja	90	9·19	148	2741	18·52	2·8	7	296·—	42·29	
Karyntya	22	14·57	28	664	23·71	4·4	1	42·—	42·—	
Kraina	19	11·05	27	613	22·7	3·56	4	208·—	52·—	
Pobrzeże	60	13·22	101	1612	15·96	3·55	1	36·—	36·—	
Morawy	100	10·55	135	2448	18·13	2·58	9	434·—	48·22	
Austrya Dolna	919	15·15	3926	40246	10·25	6·63	11	532·—	48·36	
Austrya Górna	42	10·58	61	1155	18·93	2·91	1	42·—	42·—	
Solnogród	25	22·93	43	776	18·05	7·12	2	84·—	42·—	
Śląsk	41	12·39	58	1425	24·57	4·31	5	230·—	46·—	
Styrya	61	10·32	80	1826	22·83	3·09	3	160·—	53·33	
Tyrol-Przedarlania	173	44·13	196	1887	10·91	4·82	4	230·—	57·50	
Trentino	5	6·85	5	264	52·8	3·62	·	·	·	
Razem w roku 1909 ..	1934	13·55	5367	68464	12·76	4·8	96	4497·—	46·74	
" " 1908 ..	1684	12·27	4558	61392	13·47	4·47	95	4558·—	47·98	
" " 1907 ..	1666	13·02	3845	61487	15·99	4·81	101	4890·—	48·42	

Gdy *liczbę wyplaconych dni bezrobocia* zamienimy na lata (licząc rok roboczy po 300 dni), dojdziemy do następującego rezultatu

lata lub całorocznie w procentach na przeciętną liczbę członków

w roku 1909	2·38
" " 1908	1·49
" " 1907	1·6

Jako nie mający zajęcia w podróży pobrano w r. 1909 zapomogę: 1449 zecerów, 303 drukarzy, 29 odlew. ctc., razem 1781 członków, a mianowicie:

Ze Stowarzyszenia	bezkondyjni w podróży	w procentach na przeciętną liczbę członków	w wypadkach frekwencji na stacjach płatuiczych	czas trwania podróży		wyplacona zapomoga	
				razem	przeciętnie na podróżnego	w kwocie	przeciętnie na podróżnego
				dni			
Czechy			1248	4912	3·94	5894·40	4 72
Bukowina			8	70	8·75	84—	10·50
Dalmacya			33	174	5·27	208·80	6·33
Galicja			88	365	4·15	438—	4·98
Karyntya			537	2402	4·47	2882·40	5·37
Kraina			262	1045	3·99	1254—	4·79
Pobrzeże			387	1294	3·34	1552·80	4·01
Morawy	1781	12·48	726	2890	3·98	3468—	4·78
Austrya Dolna			2389	9823	4·11	11787·60	4·92
Austrya Górna			1458	5416	3·71	6509·20	4·45
Solnogród			732	3211	4·39	3853·20	5·26
Śląsk			240	795	3·31	954—	3·98
Strya			1241	4662	3·76	5594·40	4·51
Tyrol-Przedarlania			1672	6829	4·08	8194·80	4·90
Trentino							
Razem w roku 1909.	1781	12·48	11021	43888	24·64	52675·60	29·58
" " 1908.	1531	11·15	9159	35312	23·06	42867·10	28—
" " 1907.	1250	9·77	7655	28714	22·97	34998·10	28—

Gdy liczbę wyplaconych dni podróży zamienimy na lata (licząc na rok 300 dni roboczych), okaże się następujący stosunek:

	lata lub całorocznie wspierani bez kond. w podróży	w procentach na przeciętną liczbę członków
w roku 1909.....	43888	1·02
" " 1908.....	35312	0·86
" " 1907.....	28714	0·75

Jako stałe niezdolni do pracy otrzymało w roku 1909 zapomogę: 274 zecerów, 79 drukarzy, 24 odlew. czcz, 4 z innych zawodów, razem 381 członków, a mianowicie:

Ze Stowarzyszenia	inwalidzi	w procentach na przeciętną liczbę członk.	czas trwania zapomogi		wyplacona zapomoga			
			razem	przeciętnie na inwalidę	w kwocie	przeciętnie na inwalidę		
							tygodni	
							K	
Czechy	92	2·72	4140	45	47495·—	516·25		
Bukowina	2	1·44	104	52	936·—	468·—		
Dalmacya	1	1·19	52	52	416·—	416·—		
Galicja	21	2·15	917	43·67	9061·—	431·48		
Karyntya	.	.	.	.	.	.		
Kraina	2	1·16	56	28	656·—	328·—		
Pobrzeże	13	2·86	676	52	6500·—	500·—		
Morawy	23	2·43	1046	45·48	11944·—	519·30		
Austrya Dolna	182	3·—	8407	46·19	98354·—	540·41		
Austrya Górna	12	3·02	584	48·67	9664·—	805·33		
Solnogród	4	3·67	206	51·5	2576·—	644·—		
Śląsk	8	2·42	394	49·25	4572·—	571·50		
Styrya	16	2·71	778	48·63	10289·—	643·06		
Tyrol-Przedarlania	4	1·02	208	52	2288·—	572·—		
Trentino	1	1·37	52	52	416·—	416·—		
Razem w roku 1909	381	2·67	17620	46·25	205167·—	538·50		
" " " 1908	361	2·63	16045	44·45	186890·—	517·70		
" " " 1907	250	2·27	13233	45·63	158869·—	547·82		

Gdy liczbę wypłaconych tygodni zapomóg inwalidom zamienimy na lata, otrzymamy następujące cyfry:

tygodni	lata lub całorocznie wspierani inwalidzi	w procentach na prze- ciętą liczbę członków
17620	339	2·38
16045	309	2·25
13233	254	1·99

w roku 1909
" 1908
" 1907

Gdy liczbę wyplaconych tygodni zapomóg inwalidom zamienimy na lata, otrzymamy następujące cyfry:

w roku	tygodni	lata lub okolicznie wspierani inwalidzi		w procentach na prze- ciętną liczbę członków	
		=		2·38	
1909	17620	=		2·38	
" 1908	16045	=		2·25	
" 1907	13233	=		1·99	

Roszcza pogrzebowe (także odprawy wdowie) wypłacono w roku 1909: za 152 zecerów, 29 drukarzy, 7 odlewaczy czc. i 1 z innego zawodu, razem za 189 członków, a mianowicie:

Zapomogę dla sierot w roku 1909 wypłacono 671 dzieciom, a mianowicie:

Ze Stowarzyszenia	za członków	w proc. na prze- ciętą liczbę członków	wypłacona zapomoga		dzieciom	za miesięcy	wypłacona zapomoga	
			w kwocie	na 1 wypadek ciężką przeciętnie			w kwocie	przeciętnie na dziecko
Czechy	49	1·45	12400·—	253·06	158	1676	11344·—	71·80
Bukowina	2	1·44	300·—	150·—	2	24	192·—	96·—
Dalmacya	.	.	.	.	8	96	384·—	48·—
Galicja	15	1·53	3700·—	246·67	58	563	3820·—	65·86
Karintya	2	1·32	173·60	86·80	4	48	336·—	84·—
Kraina	.	.	.	.	3	36	288·—	96·—
Pobrzeże	7	1·54	1471·—	210·14	18	189	1128·—	62·67
Morawy	12	1·27	2715·—	226·25	52	547	3752·—	72·15
Austrya Dolna	82	1·35	24324·70	296·64	298	3072	20744·—	69·61
Austrya Górna	2	0·5	400·—	200·—	17	183	1116·—	65·64
Solnogród	2	1·83	528·50	264·25	17	157	1160·—	68·24
Śląsk	3	0·91	400·—	133·33	7	78	552·—	78·86
Styrya	10	1·69	2328·60	232·86	17	186	1440·—	84·71
Tyrol-Przedarlania	2	0·51	400·—	200·—	11	107	856·—	77·82
Trentino	1	1·37	100·—	100·—	1	12	48·—	48·—
Razem w roku 1909	189	1·32	49241·40	260·54	671	6974	47160·—	70·28
" " 1908	159	1·16	43118·74	271·19	616	6594	44442·—	72·15
" " 1907	163	1·27	43858·72	269·07	576	6042	46094·—	80·02

Inne zapomogi wypłacono w roku 1909 704 osobom, a mia-
nowicie:

We wszystkich kategoriach zapomóg razem wydano przeto
w roku 1909 na wsparcia:

Ze Stowarzyszenia	osobom	wypłacona zapomoga		osobom	ogólna kwota wypłaconych wsparć	Z tego przypadło na		
		w kwocie	na osobę przeciętnie			każdego wspieranego przeciętnie	każdego członka (płatnego) za cały rok	za tydzień
Czechy	84	17514·40	208·50	3143	187746·40	59'73	60 02	1 16
Bukowina	.	.	.	103	7401·20	71'86	60 17	1 16
Dalmacya	.	.	.	99	4305—	43 48	58 97	1 14
Galiya	.	.	.	674	50536 80	74 98	56 60	1 09
Karyniya	16	123·40	7·71	642	7242 80	11 28	50 30	0 97
Kraina	5	460—	92—	364	7350 —	20 19	42 98	0 83
Pobrzeże	19	72·40	3·81	680	22592 40	33 22	53 41	1 03
Morawy	221	951·87	4·31	1507	49077·47	32 57	53 87	1 04
Austrya Dolna	52	2260—	43·46	5915	369184·50	62 42	65 78	1 27
Austrya Górna	18	266—	14·78	1734	29117—	16 79	77 23	1 49
Solnogród	12	146—	12·17	825	11130 90	13 49	107 03	2 06
Śląsk	205	105·60	—·52	667	16321·80	24 47	52 99	1 02
Styrya	21	292—	13·90	1618	38099—	23 55	69 78	1 34
Tyrol-Przedarlania	24	136·80	5·70	2083	23753·40	11 40	64 20	1 24
Trentino	27	29·80	1·10	68	2345·80	34·50	34 50	0 66
Razem w roku 1909..	704	22358·27	31·76	20122	826204·47	41 06	62 35	1 20
" " 1908..	690	23188·80	33·61	17644	749143·54	42 46	58 11	1 11
" " 1907..	531	23401·98	44·07	15439	704495·13	45 63	58 38	1 12

11. Scentralizowane zapomogi Związku.

Z zawartych w rozdziale 10 kwot zapomogowych zarachowano Związkowi tylko te kwoty, które zostały w myśl uchwał Zjazdów związkowych wypłacone i które 15 Stowarzyszeń związkowych w stosunku do liczby swoich członków wspólnie pokryło. Na podstawie miesięcznych i kwartalnych zamknięć rachunkowych osiągnięto następujący rezultat:

Tytułem scentralizowanych zapomóg wydano w roku 1909:

dla czasowo niezdolnych do pracy (chorych)	K 307407.—
„ nie mających pracy w miejscu	136822.—
„ „ „ w podróży	52665·60
„ przesiedlających się	4454.—
„ stale niezdolnych do pracy (inwalidów)	171463.—
na koszt pogrzebowe (także odprawy wdowie)	44620.—
dla sierot.	44736.—

Razem	762167·60
w roku 1908	691914·34
„ „ 1907	649849·72

W porównaniu z wynikami dwu lat poprzednich okazuje się *zapotrzebowanie w poszczególnych działach scentralizowanych zapomóg* następująco:

1. Zapomoga dla czasowo niezdolnych do pracy (chorych) w miejscu i podróży:

	chorzy	wypadki	D n i z a p o m o g i			kwota zapom.
			à K 1·80	à K 1·20	razem	K
w roku 1909	5125	7110	161855	13390	175245	307407.—
„ „ 1908	4860	6868	148137	10468	158605	279208·20
„ „ 1907	4457	6208	136219	10030	146249	257230·20

2. Zapomoga dla bezkondycyjnych w miejscu i kosztą przesiedlenia:

	bezkondycyjni w miejscu	wypadki	Z a p o m o g i		przesie- dleni	kwota zapom.
			dni	kwota K		K
w roku 1909	1930	5357	68411	136822.—	96	4454.—
„ „ 1908	1677	4530	61155	122310.—	95	4558.—
„ „ 1907	1666	3845	61487	122974.—	101	4890.—

3. Zapomoga dla bezkondycyjnych w podróży:

	bezkond. w podróży	frekwencya na stacjach płatniczych	Z a p o m o g i dni	kwota K
w roku 1909	1781	11021	43888	52665·60
„ „ 1908	1531	9159	35312	42374·40
„ „ 1907	1250	7655	28714	34456·80

4. Zapomoga dla stale niezdolnych do pracy (inwalidów):

	inwalidzi	tygodni	Zapomogi à koron	kwota zapom. K
w roku 1909.....	32	1552	8.—	12416.—
	45	2121	9.—	19089.—
	26	1152	10.—	11520.—
	37	1777	11.—	19547.—
	38	1674	12.—	20088.—
	148	6831	13.—	88803.—
Razem ..	326	15107		171463.—
w roku 1908.....	311	14284		161837.—
„ „ 1907.....	290	13233		150184.—

5. Kosztą pogrzebowe (także odprawa wdowia):

	wypadki	à K	kwota zapom. K
w roku 1909.....	59	100.—	5900.—
	33	200.—	6600.—
	30	300.—	9000.—
	56	400.—	22400.—
	7	w różnej wysokości	720.—
Razem ..	185		44620.—
w roku 1908.....	152		39118·74
„ „ 1907.....	163		39478·72

6. Zapomoga dla sierot:

	dzieci	miesiące wsparcia	à koron	kwota zapom. K
w roku 1909.....	185	2044	4.—	8176.—
	448	4545	8.—	36360.—
2 odprawy.....				200.—
Razem.....	635	6589		44736.—
w roku 1908.....	578	6277		42508.—
" " 1907.....	576	6042		40636.—

Dla większej przejrzystości, podajemy poniżej *statystyczne daty* z roku 1909, odnoszące się do scentralizowanych zapomóg:

Do liczby 1: *Ruch w dziale chorych*: Zapomogę otrzymało 4133 zecerów, 821 drukarzy, 162 odlewaczy czcionek, 9 z innych zawodów, zatem razem 5125 członków. Z tych 290 pozostało na funduszu chorych z poprzedniego roku, 4835 świeżo, a 1985 powtórnie zachorowało, co czyni razem 7110 wypadków choroby. — Z funduszu chorych ubyło 529 skutkiem polepszenia się, 6119 wyzdrowiało, 39 przeniesiono w stan inwalidowy, 134 zmarło, 15 chorem wstrzymano zapomogę, a 274 pozostało z końcem roku na funduszu chorych.

Według miesięcy przedstawia frekwencja następujący rezultat:

	Chorych	wypadków	dni
Styczeń	890	919	14361
Luty	818	933	12767
Marzec	946	970	13762
Kwiecień	918	931	13379
Maj	1050	1083	18343
Czerwiec	935	955	15226
Lipiec	1186	1222	21292
Sierpień	1102	1121	17670
Wrzesień	965	984	14537
Październik	871	899	13571
Listopad	745	764	10289
Grudzień	703	711	10048
Przeciętnie w roku 1909 na miesiąc	927	958	14604
" " 1908 " "	871	892	13217
" " 1907 " "	791	810	12187

Najwyższa liczba chorych była w roku 1909 w lipcu, *najniższa* w grudniu.

Do liczby 2: *Ruch w dziale nie mających zajęcia w miejscu*: Zapomogę otrzymało 1388 zecerów, 488 drukarzy, 54 odlewaczy czcionek, zatem razem 1930 członków. Z tych pozostało na funduszu z poprzedniego roku 180, nowych przybyło 1750, powtórnie bez zajęcia było 3427, razem więc było 5357 wypadków bezkondycjonowania. — Ubyło: do kondycji wstąpiło 4783, udało się w podróż 190, na fundusz chorych przeszło 133, wypłacono 133, do wojska odeszło 31, zapomogę wstrzymano 23 członkom, a z końcem roku pozostało na funduszu 101.

Koszta przesiedlenia otrzymało 58 zecerów, 37 drukarzy, 1 odl. czc., razem 96 członków.

Według miesięcy przedstawia frekwencja następujący rezultat:

	Nie mających zajęcia	wypadków	dni	Przesiedlo- nych
Styczeń	392	593	6653	5
Luty	288	463	4179	7
Marzec	306	477	4375	6
Kwiecień	314	419	4169	8
Maj	306	370	4493	13
Czerwiec	271	351	3541	8
Lipiec	323	452	4565	5
Sierpień	512	598	6237	8
Wrzesień	567	807	9099	8
Październik	602	947	10543	13
Listopad	459	701	6242	10
Grudzień	341	410	4315	5
Przeciętnie w roku 1909 na miesiąc	390	549	5701	8
" " 1908 " "	341	469	5096	8
" " 1907 " "	340	429	5124	9

Najwyższa liczba nie mających zajęcia w miejscu w roku 1909 była w październiku, *najniższa* w czerwcu.

Oprócz pobierających zapomogę z funduszu dla nie mających zajęcia w miejscu, była w roku 1909, we wszystkich prawie okręgach Stowarzyszeń, wielka liczba *wypłaconych i nieuprawnionych do pobierania zapomogi członków bez pracy*, których wykazanie, ze względu na rzeczywisty stan bezrobocia i dokładność, jest na tem miejscu potrzebne:

Nie pobierających zapomogi było w miejscu					Czas trwania bezrobocia	
w okręgu Stowarzyszenia	wypłaconych	nie mających jeszcze prawa	razem	procent przeciętnej liczby członków	razem	na będącego bez zajęcia przeciętnie
	członków bez zajęcia				d n i	
Czechy	111	36	147	4·35	4797	32·63
Bukowina	1	14	15	10·79	1325	88·33
Dalmacya	3	1	4	4·76	171	42·75
Galicja	4	15	19	1·94	669	35·21
Karyntya	2	4	6	3·97	253	42·17
Kraina	1		1	0·58	19	19
Pobrzeże	3	8	11	2·42	426	38·73
Morawy	4	30	34	3·59	1488	43·76
Austria Dolna	120	338	458	7·55	17822	38·91
Austria Górna	3	5	8	2·02	221	22·62
Solnogród	2	1	3	2·75	136	45·33
Śląsk	.	2	2	0·6	21	10·5
Styrya	.		.			
Tyrol-Przedarlania . .	2	3	5	1·28	259	51·8
Trentino	1	1	2	2·74	49	24·5
Razem w roku 1909..	257	458	715	5·01	27656	38·68
" " " 1908..	156	565	721	5·25	27926	37·86
" " " 1907..	209	648	857	6·71	31281	36·5

Jeżeli cyfry powyższej tabeli dodamy do tych, które odnoszą się do ogólnego stanu pobierających wsparcie, wtedy otrzymamy rzeczywistą liczbę będących bez zajęcia w miejscu. *Suma* ta przedstawia się następująco:

	nie mających zajęcia w miejscu	w procentach na przeciętną liczbę członków	razem dni	Czas trwania bezrobocia podzielony na	
				liczbę nie mających zajęcia	przeciętną liczbę członków przypadło dni
w roku 1909.	2649	18·56	96120	36·29	6·74
" " 1908.	2405	17·52	89318	37·14	6·51
" " 1907.	2523	19·73	92768	36·78	7·25

Jeżeli *ogólną sumę dni bezrobocia* zamienimy na lata (licząc 300 dni roboczych na rok), otrzymamy rzeczywisty *procent bezrobocia* jak następuje:

	dni bezrobocia		lata lub całorocznie bezkond. w miejscu	w procentach na przeciętną liczbę członków
w roku 1909.	96120	=	320	2·24
" " 1908.	89318	=	298	2·17
" " 1907.	92768	=	309	2·42

* * *

Do liczby 3: *Ruch w dziale nie mających zajęcia w podróży*. Otrzymało zapomogę w roku 1909: 1449 zecerów, 303 drukarzy, 29 odlewaczy czcionek, razem 1781 członków. Odbyli oni ogółem 3143 tur podróży, z czego 33 tur rozpoczęto w poprzednim roku, 664 z austriackich miejsc pracy, 97 przez pozostających bez zajęcia w miejscu, a 106 przez takich, którzy zachorowali podczas podróży, wyzdrowieli, następnie od granic z Węgier 510, z Chorwacji 67, z Niemiec 1397, z Włoch 171, ze Szwajcarii 95 i z Bośni 3.

Kondycję otrzymali podróżni w 380 wypadkach; poza granice podróżni udali się: do Węgier 527 razy, do Chorwacji 36, do Niemiec 1452, do Włoch 161, do Szwajcarii 139 razy, do Rumunii 1 raz, do Bośni 16 razy, zatrzymywało się bez kondycji w miejscu 164, zachorowało 74, zapomogę wstrzymano 1, wypłacono 1, podczas gdy z końcem roku 27 pozostawało w podróży, a 164 ukończyło podróż bez zawiadomienia. (Z tych ostatnich większość zapewne wstąpiła do kondycji).

Według przynależności do Związku, było między wspartymi w roku 1909 podróżnymi: 1374 członków zagranicznych Związków i 407 członków Związku austriackiego, z tych ostatnich było 57 ze Stowarzyszenia w Czechach, 13 z Bukowiny, 6 z Galicji, 11 z Galicji, 12 z Karyntyi, 4 z Krainy, 7 z Pobrzeża, 30 z Moraw, 149 z Austrii Dolnej, 19 z Austrii Górnej, 21 z Solnogradu, 24 ze Śląska, 37 ze Styrii i 17 z Tyrolu-Przedarlunii.

Frekwencja we wszystkich 53 stacyach płatniczych przedstawia się według miesięcy następująco:

	Bezkontyngentni w podróży	frekwencja na stacjach płatn.	dni podróży
Styczeń	97	260	1094
Luty	98	223	893
Marzec	123	268	995
Kwiecień	169	364	1402
Maj	298	898	3523
Czerwiec	443	1238	5004
Lipiec	556	1790	6992
Sierpień	688	2261	8900
Wrzesień	534	1566	6338
Październik	376	1181	4652
Listopad	249	652	2715
Grudzień	129	320	1380
Przeciętnie w roku 1909 na miesiąc . .	314	918	3657
" " 1908 " "	265	763	2943
" " 1907 " "	217	638	2393

Najruchliwszym miesiącem odnośnie do frekwencji podróży i czasu trwania podróży w roku 1909 był miesiąc sierpień, najslabszym miesiąc luty.

W ostatnich trzech latach rozdzielała się liczba podróży (licząc każdego członka tylko raz), tychże czas trwania podróży w Austrii i wypłacone tymże wiatrum, jak następuje:

Członkowie Związku	W roku 1909			W roku 1908			W roku 1907		
	Podróż- nych	Dni podróży	Kwota zapomo- gowa	Podróż- nych	Dni podróży	Kwota zapomo- gowa	Podróż- nych	Dni podróży	Kwota zapomo- gowa
Niem. Szwajcarya	39	1049	1258·80	39	642	770·40	18	361	433·20
Franc. "	2	31	37·20	1	3	3·60	.	.	.
Włoska "	.	.	.	.	.	.	1	10	12·—
Niemcy	598	22822	27386·40	782	15567	18680·40	573	12411	14893·20
Austria	407	9627	11552·40	380	9237	11084·40	363	8183	9819·60
Węgry	260	7183	8619·60	214	5992	7190·40	182	4568	5481·60
Kroacja	44	1178	1413·60	40	1271	1525·20	36	814	976·80
Serbia	39	808	969·60	22	1003	1209·60	28	898	1077·60
Bułgaria	1	30	36·—	1	17	20·40	.	.	.
Rumunia	2	95	114·—	3	175	210·—	7	184	220·80
Bośnia	4	87	104·40	8	325	390·—	11	348	417·60
Włochy	2	20	24·—	.	.	.	6	17	20·40
Francya	4	136	163·20	3	32	38·40	5	102	122·40
Luksemburg . .	.	.	.	.	.	.	1	41	49·20
Belgia	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Dania	17	288	345·60	24	541	649·20	11	401	481·20
Norwegia	3	147	176·40	4	180	216·—	3	240	288·—
Szwecya	6	329	394·80	8	230	276·—	4	101	121·20
Ryga	1	53	63·60	1	48	57·60	1	35	42·—
Finlandya . . .	1	5	6·—	1	44	52·80	.	.	.
Razem	1781	43888	52665·60	1531	35312	42374·40	1250	28714	34456·80

Powracając do wyników z roku 1909, otrzymamy *ogólny obraz rozmiarów bezrobocia* u drukarzy austriackich w tym roku, zestawivszy *wszystkie* odnośne daty statystyczne w sposób następujący:

W roku 1909 było bez zajęcia	Członków	W procentach na przeciętną liczbę członków	Czas trwania bezrobocia		W procentach na przeciętną liczbę członków
			dni	przeznione na lata = całorocznie bez zajęcia	
z powodu słabości	5125	35·92	175245	480	3·37
w miejscu (wspieranych)	1934	13·55	68464	228	1·6
„ (niewspieranych)	715	5·01	27656	92	0·64
w podróży (wspieranych)	1781	12·48	43888	146	1·02
Razem w roku 1909	9555	66·97	315253	946	6·63
„ „ „ 1908	8816	64·22	284359	854	6·22
„ „ „ 1907	8230	64·35	267731	806	6·3

Do cyfry 4: *Ruch w dziale inwalidów*: Na początku roku 1909 było 283 (200 zecerów, 63 drukarzy, 16 odlewaczy czcionek, 4 z innych zawodów) pobierających zapomogę; świeżo przybyło 43 (35 zecerów, 4 drukarzy, 4 odlewaczy czcionek), razem było zatem 326 (235 zecerów, 67 drukarzy, 20 odlewaczy czcionek, 4 z innych zawodów). — Ubyło 32 inwalidów, a to 4 skutkiem odzyskania zdolności do pracy, 27 wskutek śmierci a 1 wskutek zastanowienia zapomogi (24 zecerów, 7 drukarzy, 1 z innego zawodu). — Na funduszu pozostało 294 (211 zecerów, 60 drukarzy, 19 odlewaczy czcionek, 4 z innych zawodów).

Co do wieku przyjętych w roku 1909 na fundusz inwalidowy 43 członków, skonstatowano:

u 1 członk.	wiek	27 lat	u 1 członk.	wiek	56 lat
„ 1 „	„	30 „	„ 2 „	„	58 „
„ 2 „	„	31 „	„ 2 „	„	59 „
„ 1 „	„	39 „	„ 2 „	„	60 „
„ 1 „	„	40 „	„ 4 „	„	61 „
„ 1 „	„	41 „	„ 4 „	„	62 „
„ 1 „	„	44 „	„ 2 „	„	65 „
„ 1 „	„	46 „	„ 1 „	„	66 „
„ 2 „	„	47 „	„ 1 „	„	68 „
„ 3 „	„	48 „	„ 1 „	„	69 „
„ 1 „	„	51 „	„ 1 „	„	71 „
„ 1 „	„	52 „	„ 2 „	„	73 „
„ 1 „	„	54 „	„ 1 „	„	74 „
„ 2 „	„	55 „			

Przeciętny wiek tych członków przy przejściu w stan inwalidowy był zatem: 55·9 lat (w roku 1908: 50·9 lat, w roku 1907: 55·3 lat).

Jako przyczynę przejścia w stan inwalidowy stwierdzono:

Zwapienie żył	w 11 wypadk.	Choroba serca	w 2 wypadk.
Uwład starczy i marazm	5 „	Paraliż	1 „
Choroba ócz	3 „	Marskość wątroby	1 „
Zatrucie ołowiem, chron.	1 „	Przepuklina, obustronna	1 „
Wrzedzienia	1 „	Choroby płuc	4 „
Choroba umysłowa	5 „	Choroba nerwów	5 „
Zapalenie stawów, chron.	1 „	Cierpienia rdzenia pacierzow. „	1 „

U 17 inwalidów były, oprócz wymienionych tu chorób, jeszcze inne cierpienia przyczyną przejścia w stan inwalidowy.

32 inwalidów (z których 27 zmarło, 4 powróciło do stanu czynnego, zaś 1 zastanowiono zapomogę), którzy ubyli w roku 1909, *pobrało zapomogę* razem przez 6208 tygodni, a mianowicie: po jednym przez 4, 17, 31, 35, 43, 44, 45, 51, 52, 63, 64, 70, 81, 93, 100, 130, 148, 153 161, 164, 200, 210, 211, 236, 314, 361, 418, 438, 439, 453, 677 i 702 tygodni, *przeciętnie* zatem przez 194 tygodni = 2·96 lat. — (Inwalidzi, którzy w r. 1908 ubyli, pobierali zapomogę przeciętnie przez 6·92 lat; ci zaś, którzy ubyli w r. 1907, pobierali zapomogę przeciętnie przez 4·79 lat).

Ze zmarłych w roku sprawozdawczym 27 inwalidów osiągnął jeden wiek 33 lat, dwóch po 34 lat, po jednym: 44, 48, 52, 54, 57 lat, dwóch po 58, 59, jeden 60, trzech po 63, dwóch po 64, 65, po jednemu 68, 71, 73, 74, 75, 76, 77 lat; wszyscy razem zatem przeciętny wiek 59·67 lat (w roku 1908: 63·96 lat, w roku 1907: 62·78 lat).

Do cyfry 5: Koszta pogrzebowe* w roku 1909 wypłacono za 150 zecerów, 27 druzkarzy, 7 odlewaczy czcionek, 1 z innego zawodu, razem zatem za 185 członków.

Zapomogę tę wypłacono, w myśl uchwał Zjazdów, w 102 wypadkach słubnej żonie zmarłego, w 4 wypadkach niesłubnej, w 4 wypadkach dzieciom, w 52 wypadkach rodzicom, w 8 wypadkach rodzeństwu, w 3 wypadkach innym pozostałym, a w 12 wypadkach zarządy Stowarzyszeń same zajęły się pogrzebaniem zmarłych członków.

Z pośród 185 zmarłych znajdowało się bezpośrednio przed śmiercią 134 na funduszu chorych, 27 na funduszu inwalidów, a 24 zmarło nagle.

Jako przyczynę śmierci stwierdzono:

		Procent wszystkich wypadk. śmierci
Uwład starczy i marazm	w 13 wypadk.	= 7·03
Zwapnienie arteryi	3	= 1·62
Astma	1	= 0·54
Zapalenie przepony brzusznej i		
opłucnej	5	= 2·71
Cierpienia pęcherza i nerek	6	= 3·24
Próchnienie kości	1	= 0·54
Zatrucie krwi	2	= 1·08
Choroby kiszki i żołądka	8	= 4·32
Utonięcie	1	= 0·54
Choroby mózgu i rdzenia	8	= 4·32
Choroby serca	13	= 7·03
„ wątroby	2	= 1·08
Zapalenie płuc	10	= 5·41
Obrzęk	1	= 0·54
Febra nerwów	1	= 0·54
Nowotwór na piersi	1	= 0·54
Apopleksye	6	= 3·24
Samobójstwo	12	= 6·49
Gruźlica	89	= 48·11
Tyfus	1	= 0·54
Zranienie	1	= 0·54

Co do wieku zmarłych stwierdzono następujące daty:

u 7 członk. 19 lat	u 5 członk. 39 lat	u 4 członk. 58 lat
„ 5 „ 20 „	„ 4 „ 40 „	„ 2 „ 59 „
„ 6 „ 21 „	„ 1 „ 41 „	„ 3 „ 60 „
„ 7 „ 22 „	„ 3 „ 42 „	„ 2 „ 61 „
„ 7 „ 23 „	„ 4 „ 43 „	„ 4 „ 62 „
„ 5 „ 24 „	„ 3 „ 44 „	„ 7 „ 63 „
„ 6 „ 25 „	„ 4 „ 45 „	„ 4 „ 64 „
„ 7 „ 26 „	„ 2 „ 46 „	„ 2 „ 65 „
„ 3 „ 27 „	„ 3 „ 47 „	„ 1 „ 66 „
„ 6 „ 28 „	„ 6 „ 48 „	„ 1 „ 68 „
„ 3 „ 29 „	„ 4 „ 49 „	„ 1 „ 71 „
„ 4 „ 30 „	„ 6 „ 50 „	„ 1 „ 73 „
„ 7 „ 31 „	„ 3 „ 52 „	„ 1 „ 74 „
„ 4 „ 32 „	„ 4 „ 53 „	„ 1 „ 75 „
„ 5 „ 33 „	„ 2 „ 54 „	„ 1 „ 76 „
„ 3 „ 34 „	„ 1 „ 55 „	„ 1 „ 77 „
„ 6 „ 35 „	„ 1 „ 56 „	
„ 1 „ 37 „	„ 1 „ 57 „	

Przeciętny wiek zmarłych w roku 1909 wynosił 40·1 lat (zmarłych w roku 1908: 42·1 lat, a w roku 1907: 38·88 lat).

Nie biorąc w rachubę 27 inwalidów, znajdujących się wśród 185 zmarłych, okaże się u 158 zmarłych czynnych członków przeciętny wiek 36·73 lat (w r. 1908: 37·79 lat, w roku 1907: 34·14 lat).

* * *

Do cyfry 6: Ruch w dziale sierot: Z poprzedniego roku pozostało 522 sierot (164 z zapomogą w kwocie 4 K miesięcznie, 358 z zapomogą 8 K miesięcznie); nowych przybyło 111 (21 po 4 K miesięcznie, 99 po 8 K miesięcznie); razem zatem było stale pobierających zapomogę 633 sierot (185 po 4 K, 448 po 8 K). Ubyło 72 sierot (13 po 4 K miesięcznie, 59 po 8 K miesięcznie), a mianowicie: do publicznego zakładu wychowawczego wstąpiło 7, zmarło 2, wypłaconych zostało 63. — Oprócz tego otrzymało 561 sierot (172 z zapomogą po 4 K miesięcznie, 389 z zapomogą po 8 K miesięcznie).

Kwota rozliczeń, przypadająca na członka płaćącego

I. kwartał 1909	tygodniowo	1052853 h
II. " " "	"	1084088 "
III. " " "	"	1321464 "
IV. " " "	"	9726 "

przeciętnie
110-7751 h

12. Wyniki rozliczeń

scentralizowanych zapomóg w roku 1909.

Kwoty rozliczeń w dawniejszych latach

W roku 1908	przeciętnie tygodniowo	1033207 h
" " " "	"	1034515 "
" " " "	"	1095404 "
" " " "	"	1207449 "

Stowarzyszenie	Kwartał	Wydatki na rachunek centralizacji	Po rozliczeniu wypadło na Stowarzyszenie	R ó ż n i c a				Porównawczy wszystkie cztery kwartały, miało Stowarzyszenie	
				K	ze Stowarzyszenia do kasy Związku				K
					do zapłażenia				
					K	K	K		
Czechy	I.	39294·80	37092·01	2258·15	2202·79	2202·79	9947·12		
	II.	42691·40	44949·55	3306·34					
	III.	48879·60	52185·94	6585·42	12149·91				
	IV.	38622·—	169487·80	45207·42	179434·92	248·39			
Bukowina	I.	1894·—	1645·61	44·18			647·94		
	II.	1688·20	1732·38	285·85	330·03	399·55			
	III.	2502·—	2102·45	55·84					
	IV.	1317·—	7401·20	92·51		20·12			
Dalmacya	I.	1085·60	1065·48	55·84	148·35	222·95	243·07		
	II.	909·—	964·84	92·51					
	III.	1194·60	1287·11						
	IV.	1115·80	4305·—	892·85					
Galicja	I.	11119·40	12155·18	1035·78	1985·69	1167·10	818·59		
	II.	12705·40	12684·92						
	III.	16186·20	15039·58			20·48			
	IV.	10525·80	50536·80	11475·71	51355·39	1146·62			
Karyntya	I.	1254·60	1871·97	617·37			1192·93		
	II.	1290·20	2047·85	757·65	1389·22	196·29			
	III.	2708·40	2512·11						
	IV.	1838·60	7091·80	1852·80	8284·73				
Kraina	I.	1163·40	2633·18	14·20			2936·05		
	II.	1756·—	2308·03	1469·78					
	III.	2247·80	2820·01	552·03					
	IV.	1722·80	6890·—	572·21	2936·05	41·38			
Pobrzeże	I.	5567·80	5526·42	981·27	1858·19	41·38	1816·81		
	II.	4743·80	5725·07	834·78					
	III.	6441·20	7275·98	42·14					
	IV.	5767·20	22520·—	5809·34	24336·81				

Morawy	I.	9982·—	11509·79	1527·79	4816·41	600·11	4216·30	6910·07
	II.	12424·60	13873·08	1448·48	1840·14	4304·54	600·11	
	III.	13151·80	14999·94	1840·14	3314·76	2365·27	600·11	
	IV.	12559·20	11959·09	52341·90	3314·76	3555·02	10224·83	
Austria Dolna	I.	79168·70	74864·16	380·53	380·53	453·57	4585·06	4204·53
	II.	80618·—	78252·73	3314·76	380·53	1083·05	4585·06	
	III.	94093·—	97407·76	21719·47	380·53	1875·42	4585·06	
	IV.	76359·—	72803·98	323328·63	380·53	1626·59	4585·06	
Austria Górna	I.	4·05·80	5086·33	380·53	380·53	453·57	4585·06	5000·79
	II.	6448·20	5365·15	21719·47	380·53	1318·22	4585·06	
	III.	8394·20	6518·78	21719·47	380·53	1495·41	4585·06	
	IV.	6375·80	4749·21	5984·11	380·53	1733·59	4585·06	
Solnogród	I.	1832·80	1379·23	918·11	1453·52	121·33	121·33	5142·72
	II.	2743·80	1425·58	320·32	1453·52	121·33	121·33	
	III.	3329·60	1834·19	215·09	1453·52	121·33	121·33	
	IV.	3078·70	1345·11	5984·11	1453·52	121·33	121·33	
Śląsk	I.	3275·40	4193·51	918·11	1453·52	121·33	121·33	5000·79
	II.	4080·—	4400·32	320·32	1453·52	121·33	121·33	
	III.	4663·20	4541·87	215·09	1453·52	121·33	121·33	
	IV.	4197·60	4412·69	17548·39	1453·52	121·33	121·33	
Styrya	I.	7687·20	7510·—	1367·86	1700·41	229·27	5142·72	2286·94
	II.	9069·—	7380·48	1367·86	1700·41	3758·08	5142·72	
	III.	10748·80	9192·11	274·89	1700·41	229·27	5142·72	
	IV.	9008·—	7287·69	31370·28	1700·41	3758·08	5142·72	
Tyrol-Przedarlania	I.	3896·40	5264·26	332·55	1700·41	229·27	5142·72	2286·94
	II.	5555·40	5326·13	332·55	1700·41	229·27	5142·72	
	III.	10002·—	6243·92	332·55	1700·41	229·27	5142·72	
	IV.	4162·80	4495·35	21329·66	1700·41	229·27	5142·72	
Trentino	I.	671·60	784·37	112·77	1597·49	3987·35	1597·49	23957·68
	II.	639·—	913·89	274·89	1597·49	3987·35	1597·49	
	III.	522·20	1092·85	570·65	1597·49	3987·35	1597·49	
	IV.	483·20	1122·38	639·18	1597·49	3987·35	1597·49	
Razem	I.	172599·50	172581·50	7429·99	34060·56	9458·57	34160·76	23957·68
	II.	187362·—	187350·—	6692·81	34060·56	9458·57	34160·76	
	III.	225072·60	225054·60	10531·39	34060·56	9458·57	34160·76	
	IV.	177133·50	177081·30	9406·37	34060·56	9458·57	34160·76	
Pokryto przez zwroty udzielo- nych zapomóg	I.	18·—	18·—	18·—	100·20	100·20	100·20	23957·68
	II.	12·—	12·—	12·—	100·20	100·20	100·20	
	III.	18·—	18·—	18·—	100·20	100·20	100·20	
	IV.	52·20	52·20	52·20	100·20	100·20	100·20	
Rozdzielono zatem					34160·76		23957·68	

Rodzaj wsparcia	W roku			W roku		
	1909	1908	1907	1909	1908	1907
	Styczeń			Lipiec		
	K	K	K	K	K	K
Bezkondycyjni w podróży	1312·80	841·20	427·20	8390·40	6868 80	5742·—
Bezkondycyjni w miejscu	13306·—	6676·—	7530·—	9130·—	7368·—	7368·—
Przesiedleni	207·—	210·—	140·—	226·—	289·—	458·—
Chorzy	25288·20	20173·80	17343·—	37472·40	26906·40	24916·20
Inwalidzi	16292·—	12024·—	10999·—	16364·—	12512·—	11526·—
Koszta pogrzebowe . . .	3200·—	3700·—	3000·—	5171·—	2644·—	3359·60
Sieroty	3564·—	3520·—	3260·—	3740·—	3548·—	3452·—
Suma miesięczna.	63170·—	47145·—	42699 20	80493·80	60136·20	56821 80
	Luty			Sierpień		
Bezkondycyjni w podróży	1071·60	612·—	438·—	10680·—	8255·—	7776·—
Bezkondycyjni w miejscu	8358·—	8164·—	6158·—	12474·—	12714·—	15888·—
Przesiedleni	330·—	470·—	684·—	415·—	460·—	363·—
Chorzy	22415·40	28217·40	20581 20	31053·—	34217·40	30807·60
Inwalidzi	13066·—	15011·—	11132·—	13044·—	15973·—	14439·—
Koszta pogrzebowe . . .	3800·—	4853·44	3340·—	2715·—	990·—	3300·—
Sieroty	3664·—	3444·—	3244·—	3596·—	3556·—	3436·—
Suma miesięczna.	52705·—	60771·84	45577·20	73977·—	76166·40	76009 60
	Marzec			Wrzesień		
Bezkondycyjni w podróży	1194·—	1129·20	556·80	7605·60	6565·20	5642·40
Bezkondycyjni w miejscu	8750·—	6620·—	5776·—	18198·—	15268·—	18564·—
Przesiedleni	298·—	426·—	252·—	378·—	175·—	476·—
Chorzy	24232·80	21020·40	23909·40	25372·20	22504·20	21893·40
Inwalidzi	13225·—	11877·—	14083·—	13104·—	12734·—	12076·—
Koszta pogrzebowe . . .	5368·70	6840·70	3265·—	2100·—	1900·—	3100·—
Sieroty	3656·—	3508·—	3296·—	3844·—	3520·—	3368·—
Suma miesięczna.	56724·50	51421·30	51138 20	70601·80	62666·40	65119 80
	Kwiecień			Październik		
Bezkondycyjni w podróży	1682·40	1810·80	1141·20	5582·40	4159·20	3079 20
Bezkondycyjni w miejscu	8338·—	6132·—	5070·—	21086·—	18654·—	18248·—
Przesiedleni	410·—	627·—	394·—	572·—	434·—	254·—
Chorzy	23537·40	18574·80	18786·—	23582·40	23948·40	18078·—
Inwalidzi	13088·—	12064·—	11316·—	16617·—	16076·—	11930·—
Koszta pogrzebowe . . .	5090·80	2200·—	2810 24	2500·—	3991·60	3500·—
Sieroty	3776·—	3560·—	3304·—	3800·—	3512·—	3428·—
Suma miesięczna.	55922·60	44968·60	42821 44	73739·80	70775·20	58517·20
	Maj			Listopad		
Bezkondycyjni w podróży	4227·60	3614·40	2816 40	3258·—	1870·80	1550·40
Bezkondycyjni w miejscu	8986·—	8722·—	5200·—	12484·—	12880·—	16440·—
Przesiedleni	539·—	547·—	345·—	430·—	331·—	693·—
Chorzy	32329·20	25403·40	18672·—	17889·60	18667·20	19396·80
Inwalidzi	16449·—	15273·—	11421·—	13361·—	12918·—	15095·—
Koszta pogrzebowe . . .	4946·—	2700·—	4900·—	3300·—	3299·—	2100·—
Sieroty	3652·—	3572·—	3340·—	3888·—	3560·—	3556·—
Suma miesięczna.	71128·80	59831·80	46694·40	54610·60	53526·—	58831·20
	Czerwiec			Grudzień		
Bezkondycyjni w podróży	6004·80	5077·20	3874·80	1656·—	1569·60	1412 40
Bezkondycyjni w miejscu	7082·—	6902·—	7276·—	8630·—	12210·—	9456·—
Przesiedleni	429·—	204·—	432·—	220·—	385·—	399·—
Chorzy	26836·80	22173·60	26779·20	17397·60	17401·20	16067 40
Inwalidzi	13370·—	12451·—	14211·—	13483·—	12924·—	11956·—
Koszta pogrzebowe . . .	2900·—	2000·—	3550·—	3528·50	4000·—	3253 88
Sieroty	3688·—	3608·—	3436·—	3868·—	3600·—	3516·—
Suma miesięczna.	60310·60	52415·80	59559·—	48783·10	52089·80	46060·68

14. Zestawienie porównawcze

kwot zapomogowych scentralizowanych z wypłaconemi faktycznie przez Stowarzyszenia związkowe w roku 1909.

Stowarzyszenie związkowe																
Zapomogę scentralizo- waną wypłacono	K o r o n														Wszystkie Stowarzy- szenia razem	
	Czechy	Bukowina	Dalmacja	Galicya	Karyntya	Kraina	Pobrzeże	Morawy	Austria Dolna	Austria Górna	Solnogród	Śląsk	Styrya	Tyrol- Przed- arlantia		Trentino
Bezcond. w podróży	5894·40	84·—	208·80	438·—	2882·40	1254·—	1552·80	3468·—	11787·60	6499·20	3853·20	954·—	5594·40	8194·80	.	52665·60
Bezcond. w miejscu	21874·—	2196·—	1556·—	5482·—	1328·—	1226·—	3224·—	4896·—	80374·—	2310·—	1552·—	2850·—	3652·—	3774·—	528·—	136822·—
Przedlo- nym.....	1970·—	140·—	50·—	296·—	42·—	208·—	36·—	434·—	532·—	42·—	84·—	230·—	160·—	230·—	.	4454·—
Chorym..	68510·40	3553·20	1690·20	27739·80	2357·40	3258·—	8608·20	20916·60	130690·20	8752·80	1231·20	6658·20	14343·—	7873·80	1224·—	307407·—
Inwalidom	47495·—	936·—	416·—	9061·—	.	656·—	6500·—	11944·—	68804·—	6804·—	2576·—	4572·—	8995·—	2288·—	416·—	171463·—
Koszta po- grzebowe	12400·—	300·—	.	3700·—	146·—	.	1471·—	2715·—	19730·90	400·—	528·50	400·—	2328·60	400·—	100·—	44620·—
Sierotom .	11344·—	192·—	384·—	3820·—	336·—	288·—	1128·—	3752·—	18320·—	1116·—	1160·—	552·—	1440·—	856·—	48·—	44736·—
Razem ..	169487·80	7401·20	4305·—	50536·80	7091·80	6890·—	22520·—	48125·60	330238·70	25924·—	10984·90	16216·20	36513·—	23616·60	2316·—	762167·60
Faktycznie wypłacono (zob. str. 59)	187746·40	7401·20	4305·—	50536·80	7042·80	7350·—	22592·40	49077·47	369184·50	29117·—	11130·90	16321·80	38099·—	23753·40	2345·80	826204·47
Zatem Stow. wypłaciły na własny rachu- nek więcej w r. 1909.	18258·80	.	.	.	151·—	460·—	72·40	951·87	38945·80	3193·—	146·—	105·60	1586·—	136·80	29·80	64036·87
w r. 1908.	18740·—	28·—	.	.	70·—	360·—	27·—	804·80	31719·60	3174·—	28·—	79·—	2154·60	32·—	12·20	57229·20
w r. 1907.	31731·43	.	62·03	280·—	13·—	374·—	1874·15	9193·80	4680·—	3341·—	870·—	341·80	1841·20	40·—	3·—	54645·41

III. Pogląd

na ogólny obrót funduszków Stowarzyszeń związkowych od czasu ich założenia.

Zgodnie z dotychczasowym zwyczajem, chcemy — w przyłączeniu do sprawozdania o wynikach działalności zorganizowanych drukarzy Austrii w roku ubiegłym — dać w następującem przedstawieniu jeszcze dokładny przegląd świadczeń naszej ogólnej organizacyi od dnia założenia poszczególnych Stowarzyszeń związkowych aż do końca roku 1909, które to świadczenia w poszczególnych kolumnach cyfrowych odzwierciedlają wyraziście bezprzykładowy wprost zmysł ofiarności towarzyszy drukarskich Austrii, jakoteż siłę ich organizacyi. Rozumie się, iż przegląd ten nie obejmuje kolosalnych sum, które od tego czasu zebrano w drodze dobrowolnych składek na cele uzyskania i utrzymania uporządkowanych warunków pracy w naszym przemyśle.

15 Stowarzyszeń związkowych — z których po jednym istnieje lat 67, 61, 60, 53, 47, 46, 45 i 44, cztery po lat 41 każde, dalej po jednym lat 37, 35 i 12 — miało w tym czasie ogólnego obrotu K 38,712.765 08, to jest:

Trzydzieści ośm milionów siedmset dwanaście tysięcy siedmset sześćdziesiąt pięć koron ośm halerzy.

Cc do natury, jakoteż stosunku procentowego zwyczajnych przychodów i wydatków wszystkich Stowarzyszeń od czasu ich założenia, dają wyjaśnienia następujące cyfry:

Przychód ogólny:		w procentach wszystkich przychodów	
wkładki członków	K 16,849.655·88	=	81·95
wpisowe	„ 211.633·94	=	1·03
odsetki	„ 1,608.933·61	=	7·83
inne wpływy	„ 1,890.185·46	=	9·19
Razem... K 20,560.408·89		=	100

Wydatki ogólne:		w procentach wszystk. wydatków wszystk. przychodów	
na zapomogi	K 13,258.133·57	=	73·04
„ kształcenie ... „	1,113.949·43	=	6·13
„ administracyę. „	1,491.405·75	=	8·22
„ organizacyę... „	591.099·50	=	3·26
inne wydatki	1,697.767·94	=	9·35
Razem..... K 18,152.356·19		=	100
			88·29

Z końcem roku 1909 majątek Stowarzyszeń, wynoszący K 2,408.052·70, stanowi przeto 11·71% wszystkich przychodów. (Szczegółowy wykaz majątku patrz str. 51—53).

Wyszczególnienie obrotu kasowego.

a) Przychody.

Stowarzyszenie	Rok założenia	wkładki członków		wpisowe		odsetki od kapitału		różne (wraz z kwotami wyrównania)		Razem	
		K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
Czechy	1862	3944648	17	47281	10	184432	35	179280	45	4355642	07
Bukowina	1865	121981	46	2631	92	18229	96	20179	40	163022	74
Dalmacya	1874	57598	80	721	80	1609	75	12735	70	72666	05
Galicja	1857	947360	66	21051	90	69490	88	144682	09	1182585	53
Karyntya	1868	161683	03	3052	30	27436	90	41462	72	233684	95
Kraina	1868	181617	50	7537	94	33667	29	31473	67	257496	40
Pobrzeże	1868	379394	35	2628	10	25626	06	75342	18	482990	69
Morawy	1863	1123453	03	26698	80	136509	52	119842	33	1406503	68
Austrya Dolna	1842	7850315	36	78684	04	804500	68	837070	78	9570570	86
Austrya Górna	1868	486544	54	3606	16	50496	88	71571	34	612218	92
Słonogród	1849	152178	62	1843	08	41197	71	88655	10	283874	51
Śląsk	1864	321181	16	5787	80	55912	38	26754	09	409635	43
Styrya	1848	725656	78	6805		128165	26	148695	31	1009322	35
Tyrol-Przedarlania	1872	342779	82	3040		30174	61	79654	59	455549	02
Trentino	1898	53262	60	264		1233	38	9785	71	64545	69
Razem ..		16849655	88	211633	94	1608933	61	1890185	46	20560408	89

b) Wydatki.

Stowarzyszenie	na zapomogi (sumy z tabeli c)		na kształcenie (biblioteka, wykłady, organ Związku itd.)		na administrację (pensye, remunera- cye, honorarya le- karzy, druki itd.)		na organizację (koszta delegacyj, kongresów, wkładki związkowe itd.)		inne wydatki (wraz z kwotami wyrównania)		Razem	
	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
Czechy	2757396	29	228852	43	369101	15	147971	96	557370	01	4060691	84
Bukowina	78540	18	8360	07	20831	06	7882	.	20817	70	136431	01
Dalmacya	41283	61	4005	88	8009	75	4139	59	14569	97	72008	80
Galicya	814043	14	42916	20	101852	48	41626	64	123099	42	1123537	88
Karyntya	124789	10	15213	52	19233	82	8138	85	32136	61	199511	90
Kraina	131890	37	27178	51	17241	49	8605	60	32744	79	217660	76
Pobrzeże	312050	58	15420	85	32950	33	16390	27	76985	68	453797	71
Morawy	908119	19	101412	59	114836	49	43656	96	107805	73	1275830	96
Austrya Dolna	6294619	65	515630	49	607908	86	219062	87	464310	30	8101532	17
Austrya Górna	393126	44	50627	21	38965	12	20841	63	43090	.	546650	40
Solnogród	204208	26	13291	30	10483	42	7654	86	21503	68	257141	52
Śląsk	231066	86	31876	65	31059	99	18011	77	41508	50	353523	77
Styrya	628330	78	37116	94	90202	03	23851	11	107564	73	887065	59
Tyrol-Przedarlania	301472	08	20425	58	23609	24	19383	33	42130	49	407020	72
Trentino	37197	04	1621	21	5120	52	3882	06	12130	33	59951	16
Razem..	13258133	57	1113949	43	1491405	75	591099	50	1697767	94	18152356	19

c) Wyszczególnienie zapomóg.

Stowarzyszenie	1. Chorym		2. Nie mającym zajęcia				3. Inwalidom		4. Koszta pogrzebowe		5. Sierotom		6. Inne zapomogi	
	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
Czechy.....	1068108	53	605519	90	125581	66	486271	.	143251	.	148254	50	180409	70
Bukowina	45725	92	15738	40	1673	36	7532	70	3630	.	2445	.	1794	80
Dalmacya	22619	80	11633	.	1255	24	1664	.	2352	30	1468	.	291	27
Galicya	360639	38	131737	26	13120	50	144248	.	68166	.	17697	.	78435	.
Karyntya	51258	08	18649	40	38083	70	4427	.	5521	02	5244	.	1605	90
Kraina	64090	31	10430	90	19363	16	18558	.	8086	40	6858	.	4503	60
Pobrzeże	148245	44	56089	92	18658	22	48439	.	16165	.	11380	.	13073	.
Morawy	449813	70	168895	86	59347	34	114091	50	59396	66	41353	.	14621	13
Austria Dolna	2841679	66	1356894	46	197675	84	1129308	90	331745	67	270774	.	166541	12
Austria Górna	139483	94	50211	70	87555	52	76666	.	18963	28	11216	.	9030	.
Solnogród	55101	22	19532	80	57002	06	39304	34	8828	84	4476	.	19963	.
Śląsk	101502	70	38436	94	17950	58	45523	.	12077	96	11655	50	3920	18
Styrya	293095	44	58245	62	82252	60	130764	64	27105	74	16504	.	20362	74
Tyrol-Przedarlania	112663	22	41293	82	99396	24	28879	.	9923	38	6703	33	2604	09
Trentino	16965	20	14560	.	2583	24	2136	.	600	.	273	.	79	60
Razem	5770992	54	2597869	98	821499	26	2277813	08	716422	25	556301	33	517235	13

IV. Wykaz

Związków zagranicznych, pozostających z naszym Związkiem w stosunku wzajemności.

1. Belgia: „*Fédération typographique Belge*” w Brukseli. Umowa istnieje od 1. stycznia 1904 i obejmuje tylko: zapomogę w podróży.
2. Bośnia: „*Typographenverein für Bosnien und Herzegowina*” w Serajewie. Umowa istnieje od 1. stycznia 1907 i obejmuje: Zapomogę podrózną, zapomogę dla chorych w miejscu i podróży, zapomogę dla inwalidów, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w podróży.
3. Bułgaria: „*Typographischer Arbeiterverein*” w Sofii. Umowa istnieje od 15. czerwca 1907 i obejmuje: Zapomogę podrózną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, wreszcie kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży.
4. Dania: „*Dansk Typografforbund*” w Kopenhadze. Umowa istnieje od 1. września 1903 i obejmuje: Zapomogę podrózną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży.
5. Niemcy: „*Verband der deutschen Buchdrucker*” w Berlinie. Umowa istnieje od 1. listopada 1903 i obejmuje: Zapomogę podrózną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, zapomogę dla inwalidów, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży.
6. Finlandya: „*Finska Typografförbundet*” w Helsingforsie. Umowa istnieje od 25. września 1903 i obejmuje: Zapomogę w podróży, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży.
7. Francja: „*Fédération française de Travailleurs du livre*” w Paryżu. Umowa istnieje od 1. stycznia 1904 i obejmuje: Zapomogę podrózną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w podróży.
8. Włochy: „*Federazione Italiana fra i lavoratori del libro*” w Medyolanie. Umowa istnieje od 1. lipca 1905 i obejmuje: Zapomogę podrózną, zapomogę dla bezkondycyjnych.
9. Chorwacja: „*Hrvatsko tipografsko društvo za Hrvatsku i Slavoniju*” w Zagrzebiu. Umowa istnieje od 1. września 1903 i obejmuje: Zapomogę podrózną, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, zapomogę dla inwalidów, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży, zapomogę dla sierot.
10. Luksemburg: „*Luxemburger Buchdruckerverein*” w Luksemburgu. Umowa istnieje od 1. września 1903 i obejmuje: Zapomogę podrózną, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, zapomogę dla inwalidów, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży.
11. Norwegia: „*Norsk Centralforening for Bogtrykkere*” w Chrystyanii. Umowa istnieje od 25. września 1903 i obejmuje: Zapomogę podrózną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, zapomogę dla inwalidów, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży.
12. Rumunia: „*Societate generala de ajutor reciproc al ucatorilor tipografi din România*” w Bukareszcie. Umowa istnieje od 1. września 1903 i obejmuje: Zapomogę podrózną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, zapomogę dla inwalidów, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży, zapomogę dla sierot.
13. Szwecja: „*Svenska Typografförbundet*” w Sztokholmie. Umowa istnieje od 22. października 1903 i obejmuje: Zapomogę podrózną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu.
14. Szwajcarya (niemiecka): „*Schweizerischer Typographenbund*” w Bernie. Umowa istnieje od 1. września 1903 i obejmuje: Zapomogę podrózną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, zapomogę dla inwalidów, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży, zapomogę dla sierot.
15. Szwajcarya (włoska): „*Federazione Ticinese fra i lavoratori del libro*” w Lugano. Umowa istnieje od 1. stycznia 1904 i obejmuje: Zapomogę podrózną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w podróży.
16. Szwajcarya (romańska): „*Fédération des Typographes de la Suisse romande*” w Genewie. Umowa istnieje od 11. września 1905 i obejmuje: Zapomogę podrózną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, zapomogę dla inwalidów i kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży.
17. Serbia: „*Družina tipografskih radnika u Srbiji*” w Belgradzie. Umowa istnieje od 1. września 1903 i obejmuje: Zapomogę podrózną, zapomogę dla bezkon-

dycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży.

18. Węgry: „Unterstützungsverein der Buchdrucker und Schriftgiesser Ungarns“ w Budapeszcie. Umowa istnieje od 1. października 1903 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, zapomogę dla inwalidów, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży, zapomogę dla sierot. — Z tem Stowarzyszeniem zawarto jeszcze następujący specjalny układ: „Przybywający z Węgier członkowie muszą nadto wykazać się, że należeli również do Stowarzyszenia zawodowego drukarzy i odlewaczy czcionek na Węgrzech i obowiązkom swoim względem tegoż aż do dnia wyjazdu uczynili zadość“. — Kto legitymacji takiej nie posiada, ten nie ma prawa do jakiegokolwiek zapomogi, ani też członkostwo jego uznanem nie zostanie, na co koledzy funkcyonaryusze Stowarzyszeń zwracać zechcą szczególnie uwagę.

Ogólne brzmienie umów co do wzajemności.

Stosownie do wymagań statutów, względnie uchwał lub rozporządzeń kompetentnych organów, jakoteż, by zasadę wolnego przesiedlania się z miejsca na miejsce skutecznie wykonywać, zawarły powyżej wymienione Związki umowę wzajemności, a przyjęte obustronnie zobowiązania uregulowano w następujących postanowieniach:

Art. 1.

Członkowie. Jako członkowie uznani będą ci koledzy, którzy w obu zawierających umowę Związkach w myśl ich statutów jako tacy są uważani (*są nimi: zecerzy ręczni i maszynowi, zarządcy, korektorzy, drukarze, maszyniści, odlewacze czcionek, stereotypy i galwanoplastycy*), wszelkim zobowiązaniom swym względem Związku, którego ostatnio byli członkami, uczynili zadość, a dalej natychmiast po przybyciu do danej miejscowości, w razie zaś ważnych przeszkód najpóźniej w ciągu dni ośmiu, zgłosili się u odnośnych funkcyonaryuszów Stowarzyszenia z przepisaniem statutu legitymacjami.

Przy zaofiarowaniu kondycyi za granicą mają członkowie obowiązek we własnym interesie zasięgnąć bezwarunkowo u dotyczących funkcyonaryuszów związkowych informacji o stosunkach cennikowych. W razie zaniedbania tego obowiązku przypiszą dotyczący członkowie sami sobie wynikające ślad konsekwencye.

Wykluczeni od przyjęcia są tacy koledzy, którzy, korzystając z okazji nieporozumień cennikowych, względnie ruchu cennikowego, zajmują lub zajmowali miejsca strejkujących kolegów; dalej, przez świadome zaofiarowanie swej pracy za niższą płacę, stojących w kondycyi kolegów z zajmowanych przez nich miejsc wyprą, płatną poniżej cennika kondycję przyjmą, lub z jednego z pozostałych w stosunku wzajemności Stowarzyszeń z jakichkolwiek powodów zostali wykluczeni.

Jeżeli zgłaszający się do przyjęcia był już przedtem członkiem wzajemnego Związku, lub w obrębie tegoż jako nieczłonek kondycjonował, wówczas musi on również w organie Stowarzyszenia odnośnego Związku być ogłoszonym. Ewentualne sprzeczki należy wnieść do Zarządu tego Związku, w którym zgłoszenie do przyjęcia nastąpiło. Jeżeli przeciw ogłoszonemu do przyjęcia wpłyną sprzeczki, wówczas może on być przyjętym tylko za zgodą tego Zarządu centralnego, z którego protest wyszedł.

Art. 2.

Przejście. Zawierające umowę Związki zobowiązują się co do każdego członka (Art. 1), który z obrębu jednego Związku przejdzie w obręb drugiego, odstąpić od żądania:

- a) jakiegokolwiek wpisowego;
- b) przedłożenia świadectwa lekarskiego;
- c) dowodu co do wieku.

Art. 3.

Płacenie wkładek. Od dnia wstąpienia do kondycyi w obrębie drugiego zawierającego umowę Związku, członkowie są obowiązani uiszczać statutem przepisane wkładki do tegoż Związku.

Zawierające umowę strony zobowiązują się uznać wpłacone przez członka w Stowarzyszeniu macierzystem lub w innych uwzajemnionych Stowarzyszeniach wkładki, przez włączenie tychże do odnośnych funduszów i zapewnienie statutem przepisanych zapomóg, po osiągnięciu ustanowionego w Art. 4 czasu należenia.

Zresztą podlegają członkowie obu stron każdorazowym statutom i postanowieniom regulaminowym, obowiązującym w obrębie ich pobytu i znanym obu, umowę zawierającym stronom.

Art. 4.

Zapomogi. W razie zachodzącej potrzeby wspierania członków (Art. 1), ustanawiają zawierające umowę Związki następujące świadczenia:

a) Zapomoga w podróży. Każdy towarzysz, należący do jednego z zawierających umowę Związków, który podróżuje w obrębie drugiego Związku, otrzyma tam, jeżeli się wykaże, że zapłacił ogółem najmniej . . . wkładek tygodniowych, zapomogę podróżną w takiej samej wysokości, jaką członkowie danego Związku pobierają.

b) Zapomoga dla pozostających bez kondycji w miejscu. Prawo do tej zapomogi mają ci bez pracy w obrębie danego Związku pozostający członkowie obu zawierających umowę Związków, którzy ogółem najmniej..... wkładek tygodniowych zapłacili, z których najmniej 26 wkładek w kondycji w obrębie tego Związku zapłaconych być musi, do którego po zapomogę się zgłaszają. Wysokość i czas trwania tej zapomogi oznaczają odnośne postanowienia dotyczącego Związku.

Koszta przesiedlenia, względnie koszty podróży, ponosi ten Związek, w którego obrębie dotyczący członek ostatnio pracował i wkładki uiszczal.

c) Zapomoga w chorobie. Członkowie obu zawierających umowę Związków, którzy ogółem najmniej..... wkładek tygodniowych zapłacili, wstępują z chwilą objęcia kondycji we wszelkie prawa członków dotyczącego Związku. Zapomogi, pobranej w Związkach, opartych na wzajemności, nie wlicza się.

Członkowie, którzy zachorowali w podróży, a zapłacili ogółem najmniej..... wkładek tygodniowych, otrzymają, stosownie do przepisów odnośnych statutów, zaopatrzenie w szpitalu, lub zapomogę w chorobie przez przeciąg jednego roku.

d) Zapomoga dla inwalidów. Prawo do zapomogi dla inwalidów osiągają członkowie obu zawierających umowę Związków, jeżeli się wykażą, że ogółem zapłacili najmniej.....wkładek tygodniowych, z których najmniej 52 wkładek w kondycji bezpośrednio przedtem zapłaconych być musi w obrębie tego Związku, do którego zgłoszono się po zapomogę. W razie zupełnej niezdolności do pracy, spowodowanej wypadkiem w zajęciu, odstępuje się od żądania zapłacenia wspomnianych 52 wkładek, jeżeli członek wogóle na podstawie wpłaconych wkładek uzyskał prawo do pobierania zapomogi inwalidowej. Wysokość zapomogi oznaczają każdorazowo obowiązujące postanowienia dotyczącego Związku. Inne stopniowanie, niż na lata należenia, nie może mieć miejsca.

e) Zapomoga w razie śmierci (zapomoga dla wdów i sierot). Prawo do tej zapomogi mają pozostałe osoby po tych członkach obu zawierających umowę Związków, którzy ogółem zapłacili najmniej.....wkładek tygodniowych, z których najmniej 52 wkładek w kondycji bezpośrednio przedtem zapłaconych być musi w tym Związku, do którego zgłoszono się po zapomogę. W razie, gdyby członek do pobrania zapomogi dla pozostałych nie był jeszcze uprawniony, zostaną wypłacone zwykłe koszty pogrzebu.

W razie śmierci członka w podróży ponosi odnośny Związek koszty zwykłego pogrzebu.

Art. 5.

Przy obliczaniu czasu należenia co do poszczególnych gałęzi zapomóg będą brane w rachubę tylko te wkładki, uiszczane do kas Związków, opartych na wzajemności, które zapłacone zostały w kondycji.

Postanowienia ogólne i końcowe.

Art. 6.

Oba zawierające umowę Związki zobowiązują się nie wchodzić z żadnym w obrębie drugiego Stowarzyszenia istniejącem Stowarzyszeniem drukarzy i t. d. z podobnymi celami w stosunek wzajemności; dalej zobowiązują się oba Związki, nie uznawać wystawionej w ich obrębie przez inne Stowarzyszenie legitymacji.

Art. 7.

Z wejściem w życie powyższej umowy tracą moc obowiązującą wszelkie inne dawniejsze układy między dwoma zawierającymi umowę Związkami. Ewentualne zmiany statutów lub też ogłaszanie rozporządzeń w jednym z obu Związków, mające jakikolwiek wpływ na niniejszą umowę wzajemności, należy natychmiast podać do wiadomości centralnemu Zarządowi drugiego Związku z należytem objaśnieniem.

Art. 8.

Umowa ta obowiązuje dopóty, dopóki jedna lub druga strona nie zażąda rewizji tejże, lub też nie zgłosi swego cofnięcia. Żądanie rewizji lub też zgłoszenie cofnięcia nastąpić ma na sześć miesięcy przed utratą mocy obowiązującej tej umowy.

Art. 9.

Umowa ta może także natychmiast utracić swą moc obowiązującą, jeżeli jeden ze Związków, umowę tę zawierających, dopuści się jaskrawego naruszenia lub ponownego obejścia tejże.

Wszelkie nieporozumienia między będącymi w stosunku wzajemności Związkami, jeżeli oba do zgody Związki nie doprowadzą, ma rozstrzygać sąd polubowny, ustanowiony przez interesowane organizacje, z przyzwaniem międzynarodowego sekretarza.

Na dowód, Umowa ta została w trzech równobrzmiących egzemplarzach wygotowana i własnoręcznie podpisaną i wchodzi w życie z dniem

Każda z zawierających umowę stron zatrzymuje jeden egzemplarz niniejszej umowy, podczas gdy trzeci egzemplarz składa się w Międzynarodowym Sekretaryacie drukarskim.

Uwagi do umów co do wzajemności.

Członkowie, którzy zachorują w podróży a należą do tych wzajemnych Związków, z którymi w tym względzie wzajemność zawarta została, otrzymają zapomogę w chorobie tylko przez przeciąg jednego roku. — Członkowie niemieckiego Związku otrzymają tę zapomogę po zapłaceniu wogóle najmniej 13 wkładek, na czas 13 tygodni, po zapłaceniu 26 wkładek na czas 26 tygodni, a dopiero po zapłaceniu 52 wkładek na czas 1 roku. — Członkowie Związku francuskiego otrzymają tę zapomogę na podstawie specjalnego postanowienia umowy tylko przez przeciąg sześciu tygodni.

Prawo do zapomogi dla chorych w miejscu uzyskują członkowie dopiero z chwilą objęcia kondycji.

Za zmarłych w podróży członków wzajemnych Związków opłaca się tylko kosztą zwykłego pogrzebu.

Członkowie wzajemnych Związków, którzy z powodu nieistnienia poszczególnych gałęzi zapomóg w ich stowarzyszeniu macierzystym, dopiero w obrębie innego Związku do pewnych działań zapomogowych płacić poczynają, uzyskują prawo do tych zapomóg dopiero po osiągnięciu czasu należenia (karencyi), ułożonego z tym Związkiem, do którego pierwszą wpłatę do odnośnej gałęzi zapomóg uzyskali.

Z Rosyi przybywający koledzy, którzy posiadają poświadczenie, stwierdzające, że aż do swego wyjazdu płacili regularnie wkładki na wsparcie przejezdnych, otrzymają na pierwszej stacyi płatniczej, przez którą w Austrii przechodzą, legitymację podrózną, na podstawie której należy im wypłacać wsparcie podróżne.

Ze wszystkimi innymi, nie wymienionymi tu Związkami zagranicznymi stosunek wzajemności nie istnieje, dlatego legitymacye ich i inne dowody nie będą w Austrii uznane.

K a r e n c y e

Do liczby	dla przechodzących w obręb Związku austriackiego członków wzajemnych Związków	Przy korzystaniu z zapomogi dla						
		bezkondyc.		chorych		inwalidów ²	kosztów po- grzebowych ³	sierot ²
		w podróży	w miejscu i kosztu prze- stąpienia ¹	w miejscu	w podróży			
płacenie wkładek w kondycji najmniej przez tygodni								
1	Belgia	26	.	.	.	.	.	.
2	Bośnia	10	.	13	13	520	.	.
3	Bułgaria	52	52	52	52	.	52	.
4	Dania	{ 6 ⁶ 26 ⁷ }	52	13	13	.	52	.
5	Niemcy	{ 6 ⁴ 13 ⁵ }	75	13	13	260	13	.
6	Finlandya	26	52	13	13	.	26	.
7	Francya	26	52	52	52	.	.	.
8	Włochy	52	52	.	.	.	.	.
9	Chorwacya	6	.	13	13	520	13	520
10	Luksemburg	13	.	13	13	520	13	.
11	Norwegia	26	52	13	13	260	13	.
12	Rumunia	6	104	104	104	520	52	520
13	Szwecya	26	52	.	.	.	.	.
14	Szwajcarya (niem.)	6	75	13	13	260	13	260
15	" (włoska)	13	75	52	.	.	.	.
16	" (romańska)	6	52	13	13	260	13	.
17	Serbia	6	52	26	26	.	26	.
18	Węgry (Budapeszt)	{ 1 ⁸ 13 ⁹ }	{ 52 ⁸ 104 ⁹ }	{ 26 ⁸ 52 ⁹ }	{ 26 ⁸ 52 ⁹ }	{ 520 ⁸ 780 ⁹ }	26	520
	Dla członków naszego wła- snego Związku	6	52	13	13	260 520 780 1040 1300 1560	13 260 520 780	260 520

¹ Z tych musi być najmniej 26 tygodni zapłaconych w Austrii. — ² Z tych musi być najmniej 52 tygodnie bezpośrednio przedtem zapłaconych w Austrii. — ³ Te okresy należenia odnoszą się tylko do najniższego wymiaru wsparcia. Dla uzyskania prawa do wyższego wymiaru wsparcia musi być bezpośrednio przedtem najmniej 52 wkładek tygodniowych w kondycyi zapłaconych w Austrii. — ⁴ Czas należenia dla nowoprzystępujących. — ⁵ Czas należenia dla powtórnie przystępujących. — ⁶ Czas należenia dla przystępujących natychmiast po wypisie. — ⁷ Czas należenia dla wszystkich później przystępujących. — ⁸ Czas należenia dla przystępujących w ciągu 4 tygodni. — ⁹ Czas należenia dla przystępujących później.

TREŚĆ.

	Str.
Słowo wstępne	3
Sprawozdanie z czynności Związku za rok 1909:	
I. Działalność urzędowa:	
1. Uwagi ogólne	7
2. Z Zarządu Związku	8
3. Zamknięcie rachunkowe Kasy związkowej za rok 1909	27
4. Wykaz majątku	27
5. Sprawozdanie Komisji kontrolującej	28
II. Statystyka:	
1. Obszar Związku	29
2. Ruch członków w roku 1909	31
3. Organizacja i agitacja	34
4. Kształcenie	35
5. Stręczenie pracy	36
6. Maszyny do składania	39
7. Zastanowienia pracy i inne konflikty	41
8. Oficyny cennikowe	47
9. Ogólny obrót kasowy Stowarzyszeń związkowych w r. 1909	48
10. Działy zapomogowe Stowarzyszeń związkowych	54
11. Scentralizowane zapomogi Związku	60
12. Wyniki rozliczeń	66
13. Stan miesięczny scentralizowanych zapomóg w ostatnich 3-ch latach	68
14. Zestawienie porównawcze kwot zapomogowych <i>scentralizowanych</i> z wypłaconemi <i>faktycznie</i>	69
III. Pogląd na ogólny obrót funduszków Stowarzyszeń związkowych od czasu ich założenia	70
IV. Wykaz Związków zagranicznych, pozostających w stosunku wzajemności	74
Ogólna osnowa umów co do wzajemności	75
Tabela karencyj	77

VORWÄRTS!

Zeitschrift für Buchdrucker und
verwandte Interessen

Organ sämtlicher Buchdruckergehilfen - Vereine
Oesterreichs Δ Herausgeber und verantwortlicher

Redakteur: FRANZ HOFER

Erscheint jeden Donnerstag abends mit dem Datum
des nächstfolgenden Tages — Einzelne Nummern
20 Heller.

Fachinserate finden, da das Blatt in einer Auf-
lage von 11.650 Exemplaren über
ganz Oesterreich-Ungarn, Rumänien, Bulgarien und
Serbien, verbreitet ist, die weiteste Publizität und
werden von der Administration nur gegen vorherige
Bezahlung angenommen und per dreispaltige Petit-
zeile zu 20 Heller berechnet. — Von Mitgliedern
der gegenseitigen Vereine werden Inserate bis zu
acht Zeilen zum fixen Preise von 1 K aufgenommen

Für Wien viertel-
jährlich mit freier
Postversendung
K 2'20

Für Oesterreich-Un-
garn vierteljähr-
lich m. freier Post-
versendung K 2'30

Für Deutschland
vierteljährlich mit
freier Postversen-
dung K 2'60

Für die übrigen Län-
der vierteljährlich
mit freier Postver-
sendung K 3'—

Redaktion und Ad-
ministration:

WIEN, VII. BEZ.,
SEIDENGASSE
Nr. 17.

VELESLAVÍN.

Časopis věnovaný zájmům po-
mocnictva knihtiskařského

Organ všech knihtiskařských spolků pomocnických
v Rakousku Δ Vydavatel a zodpovědný redaktor:
VOJTA VESELY

Vychází každého týdne v pátek v poledne

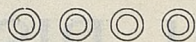

REDAKCE:

PRAHA, MYSLÍKOVA ULICE 1959—II

Administrace (VÁCLAV NĚMEČEK):

PRAHA II, SMEČKY 27, DŮM „TYPOGRA-
FICKÉ BESEDY“

Jednotlivá čísla 20 h

Pro Prahu čtvrtletně
s volnou poštov-
ní dopravou K 2'20

Pro Rakousko-Uher-
sko čtvrtletně

s volnou poštovní
dopravou K 2'30

Pro Německo čtvrt-
letně s volnou
poštovní dopra-
vou K 2'60

Pro ostatní země
čtvrtletně s vol-
nou poštovní do-
pravou K 3'—

Inseráty

za petitový řádek
20 h; pro členy vzá-
jemných spolků až
do 8 řádek za pe-
vnou cenu 1 K

OGNISKO

czasopismo dla spraw drukarskich i pokrewnych zawodów.

Organ Związku austriackich Stowarzyszeń drukarskich Δ Wydawca i odpowiedzialny redaktor JULIAN OBIREK Δ Wychodzi 5., 15. i 25. każdego miesiąca

Inseraty fachowe za poprzedniem
opłaceniem po
20 h za jeden wiersz petitowy. Dla członków
Stowarzyszeń związk. inseraty do 8 wierszy
po 1 kor.

Numer pojedynczy
20 halerzy

Prenumerata całoroczna z przesyłką pocztową
K 4.80

Prenumerata półroczna z przesyłką pocztową
K 2.40

Prenumerata kwartalna z przesyłką pocztową K 1.20

Redakcja i administracja:

LWÓW, ULICA
PIEKARSKA 18,
I. P.

IL RISVEGLIO.

Giornale per gl'interessi degli
operai tipografi ed arti affini

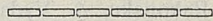
Organo delle Società tipografiche dell'Austria. Editore e redattore responsabile: EDOARDO CLEMENCICH. Si pubblica ai 10 e 25 d'ogni mese

.....
REDAZIONE ED AMMINISTRAZIONE ▽ TRIESTE, VIA DEL TORO N. 5, IV. P.
.....

Singoli numeri
cent. 20

Abbonamento annuo (comprese le spese postali)
Cor. 4.—

Per l' Estero più le
spese postali

.....
Inserzioni
cent 20 per
linea di testo
.....

